

T. Igor Csaba

Embertelen emberkert

(A társadalom peremén)

(Ezt a történetet ifj. T. Igor Csaba írta le, azon néhány oldal kivételével, amelyeket az idősebbik Igor írt le.

Köszöntöm az olvasót! Mivel, hogy igen megritkult, hát különösen köszöntöm! ☺)

TARTALOM

A család

Hibák

Vanna

A barlang

A család

Különös dolgok történtek pediglen az Úr születése után következett 862-es évben. Hát teszem azt, hogy némi normannok csapatai vándoroltak erre-arra annak a földdarabnak a napkeleti síkságán, amit ma Európa néven szokás emlegetni. Nem ám azért vándoroltak, mintha nekik hazájuk nem lett volna, ahol megpihenhetnek, de azért, mivelhogy harcosok voltak, s életük, családjuk javait kívánták biztosítani abból a zsákmányból, amit a harcban szereztek.

No, ez azért nem volt teljesen igaz. Ugyanis ott, ahol maguknál nagyobb erőt sejtettek, jámbor kereskedők lettek egyszeribe, s épp olyan szépen adtak mindenféle pénzeket azért az áruért, ami megtetszett nekik, mint bárki más kereskedőember a világon. Ahol pedig gyenge vagy gyáva népekre találtak útjukban, nos hát ott elvették erővel azt, amire a foguk fájt. Még jó, ha legalább a gazda feleségét s leányait is nem vitték magukkal. Ámbár az, a dolgok természetes rendje szerint, csakis akkor történt meg, ha az az asszony vagy leányka szépecske volt, vagy ha más egyéb olyan kvalitása volt, amit a hosszú vándorúton a férfiember megbecsül. Például; jól tudott főzni.

Ilyen volt az élet akkoriban, alig lévén különbség az említett földdarab keleti, nyugati, vagy éppenséggel északi része között. Vagyis mindenütt, ahol ez a normannoknak nevezett emberfajta megfordult. Talán csak a déli részek különböztek, mert ott hellyel-közzel erős államok állták útjukat. De oda is be-bejártak, s ahol kellett, kereskedtek, ahol meg lehetett, raboltak maguknak. Mint mondtam, ilyen volt az élet. A terméketlen, hideg északi területekről kirajzottak a népek, jobb megélhetést keresve maguknak, nem törődve azzal, hogy mások is élnek a földtekén, s azoknak is vannak elvárásai az élettől. Ez különben azóta se változott sokat, az erős ma sem gondol a gyengével, legfeljebb jól körülárkolja törvényekkel, szabályokkal a saját érdekeit, s nevezi mindezt jognak. Ne gondoljuk azért, hogy eme úgynevezett jog a gyengék érdekeit is védené, legfeljebb olyankor, amikor szét kell kürtölni a hírekben, s azzal bolondítani a többi emberiséget. És hát, a mai napon más az erős és más a gyenge. Az ember azonban ma sem lett másféle, mint abban a nevezett esztendőben volt.

A sok szőke északi ember között, akik a hajókat vontatták a nagy folyón felfelé, akadt két feketehajú is. De azoknak a bőre is olyan sötétbarna volt, hogy elmehettek volna négernek is. Vagy éppenséggel cigánynak, csakhogy akkoriban a cigányok még hiányoztak ezekről a tájakról. Honnan, honnan nem jöttek, nem dicsekedtek vele, de éppen feketesége miatt az egyiket Raabnak, hollónak nevezték a többiek. A másik úgy látszik, nem volt olyan barátságos természetű, mert minden társától elvárta, hogy őt a nevének nevezzék. Drumondnak nevezték egyébként. Kettőjük közül eddig úgy tűnt, hogy ő az előkelőbb.

A folyó végeérhetetlenül kanyargott, ők végeérhetetlenül vontattak, amely vontatás hol könnyebb volt, hol nehezebb. Ez utóbbi főleg akkor, amikor a zuhogókon mentek keresztül. Azokon a zuhogókon, amelyeket jó pár száz évvel később az ott lakó népek majd „porog”-nak fognak nevezni. Ezeken a helyeken néha ki kellett vinni a hajót a partra és a vállukon vinni tovább. Azután – micsoda gondolat a vezetőktől – egyszer csak letették a hajókat egy aránylag biztos helyre és eltávolodva a folyótól, a szárazon mentek tovább.

Különös csapat volt egyébként a maga szedett-vedett módján. A vezető ugyan tényleg mintha értette volna a dolgát, vagy legalábbis volt elképzelése, de a többiek... hogy ne szaporítsam a szót, bizony olyan emberekből állt a csapat, akik nem mehettek vissza a szülőföldjükre. Számkivetettek voltak, mind különböző okokból. Volt, aki gyilkosságért, de olyan is volt, mint például a két sötéthajú, aki nem követett el semmit, csak kinézték őket maguk közül a társak. És ők unták már ezt. Pedig éppen olyan jó normannok voltak, mint akárki más, nem tehettek arról, hogy anyjuk az Ibériai-félsziget déli részéről származott, s ők emiatt voltak

sötétebbek. Valami normann támadás alkalmával hozta a két nőt magával a két apa, olyan támadás, amilyen több is volt ez idő tájt. Hát nem igazán örültek az életnek. Pedig jó vitézek voltak. Megjárták a frankok császáranak udvarát is, ott lovaggá ütötték őket, azután hozta haza kettőjüket a honvagy a ködös északi országba, amely még nem is volt igazából ország. Hát műveltebbek voltak az átlagnál. Még meg is keresztelték őket a frankoknál. De ez is csak újabb ok volt arra, hogy a többiek kinézzék őket. Most hát itt voltak a csapattal, mentek, pillanatnyilag a szárazföldön. A vezetőjük azt mondta, ő már járt errefelé. És hogy nemsokára elérkeznek egy olyan helyre, ahol szlávok élnek, akik bár meglehetősen harciasak, de örökké egymásra fenekednek, könnyű lesz hát őket a maguk akarata alá hajtani.

És tényleg. A hosszú gyalogútnak meg is lett az eredménye. Egy idő után meglátták a leg-szélső szláv telepeket. De jaaj! Azok a szlávok iszonytatóan sokan voltak. Hogy marakodtak-e egymás között vagy sem, azt nem volt idő megfigyelni, mert úgy rontottak rájuk, hogy a szégyenteljes futáson kívül nem maradt más menekvésük.

– Na, itt nincs mit csinálni, legjobb lesz letáborozni, de lehetőleg jó messze tőlük – mondta ekkor a vezető a megmaradt csapatnak.

– És azonkívül mit csinálunk? – kérdezte az egyikük.

– Azonkívül? Várunk – szólt a megfellebbezhetetlen ítélet.

Hát csak tengődtek, ahogy tudtak. Ettek-ittak, amit találtak, mert a készleteik nagyon fogytán voltak, s jobb híján – vártak. Április hónap volt ekkor, annak is a vége, a patakokban hal rengeteg, nyílra apró állatok is, zöltség is, amennyit akartak, hát nem éltek nagyon rosszul. És a várakozás lassan kezdte meghozni a maga eredményét. A közeli településekről szlávok kezdtek jönni, ezt-azt elcserélni. Nekik pedig mindig volt valamijük, mint kereskedőknek, főleg asszonyoknak való, de harcosnak való is.

Az idő múlt, a szlávok néha jöttek, néha nem, de ők általában véve nem éltek rosszul. Még szláv asszonyok is kerültek, akiknek egy-egy ékszer annyira megtetszett, hogy nem bírtak anélkül élni, de fizetniük nem volt érte mivel. Hát már azt fontolgatták, hogy letelepszenek valahol a környéken, s élék a szlávok életét, ha csak mindjárt a jövő tavaszig is, amikor az áradásokkal megkeresik a hajókat, s elmennek más tájakra, ahol a helybeliek nem ilyen harapósak. De nem így lett.

Augusztus hónap elején, Krisztina napján, kora délelőtt egyszer csak egy küldöttségnek látszó csoport képe bontakozott ki a messzeség ködéből. Arról felől, ahol a szlávok nagyobb települését tudták. Tényleg az is lett. Küldöttség. Tekintélyes, magas, szőke férfiú vezette a csoportot. Amiben egyébként voltak férfiak is meg nők is.

Tudakolták, miért ez az ünnepélyes küldöttség?

– Nos, hát azért, uram, mert nagy dologra határoztuk el magunkat! – mondta a küldöttség vezetője.

– És mégis, mire?

– Mindjárt rátérek – mondta a magas. – Előbb azonban el kell mondanom a következőket: Látjuk, itt vagytok már tavasz óta. Akkor igaz, hogy egy jót hadakoztunk veletek. Férfiemberek között ez nem megy másképp. Azóta azonban meggyőződünk arról is, hogy amikor éppen nincs harc, akkor rendes, békés, tisztességes emberek vagytok. Mi több, ha valami szükség adódik, még számítani is lehet rátok. Na, de ezzel szemben mi milyenek vagyunk? Széthúzzunk, egymás ellen harcolgatunk, igaz vitézül, de ezzel is csak magunkat gyengítjük. Hát arra gondoltunk, meghívunk titeket, költözzetek be köznk, uralkodjatok rajtunk és szer-

vezzetek meg minket, hogy erősebbek legyünk és ha jön valami vész, egy nagyobb csapat, akkor meg tudjuk védeni magunkat.

A vezér, de a csapat emberei is megilletődötten hallgatták a hatalmas termetű szláv szavait, amit kissé furcsa kiejtéssel, de az ő normann nyelvükön mondott el nekik. Nem is tudták mire vélni a dolgot, egyesek csapdát sejtettek. De aztán, elgondolkozva, rájöttek, hogy biz' ez alighanem színigazság, s az amit hallottak, ha meglesz, mindenki javára fog lenni. Így, kis idő elteltével a vezér igent bólintott a szláv kérésére. Akkor aztán fel is bomlott a protokoll, a két csapat tagjai elkeveredtek egymással. Mondanom sem kell, a két fekete hajú vitéznek igen nagy keletje volt a szőke szláv nők körében.

– Még csak azt mondd meg, uram, mi a neved, hogyan tisztelhetünk? – kérdezte a szláv vezető.

– Ruriknak hívnak – mondta a normann-viking főnök – és ez a nép itt a varégek népe. De ezt már tudjátok.

És így született meg az Úr 862-edik évének augusztusában a két csoport összekeveredéséből az orosz nép, vagyis a Rusz népe, ami nem más, mint Rurik népe. Amint az a régi orosz Nesztor krónikában írva vagy, szorgalmas szerzetesek keze által.

Az élet azért folyt tovább, igaz, hogy ettől fogva sokkal könnyebben, mivelhogy többen voltak. A szlávok igen jó halászok voltak, míg ellenben a vikingek jó vadászok, és sok okos és értelmes dolgot tudtak megcsinálni – fából. A hajó nem az utolsó dolog volt ezek között. Míg ezzel szemben a szlávok olyasmit tudtak, amit a normannok nem: hogy melyik fának milyen a gyümölcse, mit lehet megenni, mi az, ami csak kivágásra jó.

Harcokban azután sem volt hiány, a szomszéd népek – inkább csak törzsek voltak – ezek után is áhítoztak arra, ami a másé. Ezeket a szomszédokat aztán rendre szépen legyőzték, most már egész könnyűszerrel, majd mivel ők is ugyanolyan szlávok voltak, megengedték nekik, hogy velük, közöttük éljenek, gyarapítsák az ő népüket. Ez megint a normannok tudománya volt, de jól bevált.

És eljött a szigorú tél is. Hatalmas havak voltak abban az évben, sokszor napokig ki se lehetett menni, legfeljebb a ház sarkáig. Mert ekkor már házak is voltak. Nem ám földbeásott vermekben laktak, mint korábban a régi szlávok. Jó, gerendákra ácsolt faházak épültek, mindenkinek, akinek lehetett. Aki nem jutott hozzá, az átmenetileg a többiekkel lakhatott, majd jövőre ő is ígéretet kapott egy új házra. A mi két barátunk, Drumond és Raab is új házhoz jutott, miután a szép szőke szláv nők közül kiválasztottak maguknak egyet-egyet, bár talán inkább őket választották ki maguknak a nők, de mindenképpen család lett belőlük.

Nos hát, nagy volt a hideg és sok volt a hó abban az évben és azon a tájon. Emiatt aztán nem is nagyon volt mit csináljanak hőseink ilyen hosszú nyugalmi időszak alatt. A másik év őszén tehát igen megsaporodott a törzs. Ez mindig így szokott lenni, akkor is így volt. Egy nagyon szép tavasz és nyár következett a nehéz tél után, ősszel pedig akkora termést lehetett betakarítani, amekkorát a mi hőseink az ő hazájukban, ott északon soha nem is láttak. Igaz, volt két kivétel is. A Frankhonból elszármazott Raab és Drumond már láttak ilyet, de nagyobbak ők se. Elégedett volt hát mindenki, szlávok, normannok egyaránt. Bár ez utóbbiaknak azért főtt a feje, mert tudván tudták, hogy a nagy termést meg is kéne valahogy védeni. A környezetükben lakó többi népek ugyanis látható irigységgel nézték ennek a közösségnek a gyarapodását.

– Már pedig meg kell védeni! – jelentette ki Rurik vezér. Neki is lett két gyermeke a hosszú tél eredményeként, egy fiú meg egy kislány. A fiút Helignek, a leánykát Helgának nevezték, bár a szlávok egyik nevet sem tudta rendesen kimondani, ők azt mondták, hogy Oleg, meg hogy Olga. Volt tehát kinek takarékoskodni. Így aztán, ha akarták azok, ha nem akarták, a

hosszú ős, de a rákövetkező tél folyamán is a szlávsgot gyakoroltatták a fegyverforgatásban, és ami még annál is fontosabb volt, a parancs teljesítésében. Mert ez volt nekik a legnehezebb. Nem szoktak hozzá, hogy parancsra harcoljanak.

Az idő meg csak múlt. A kezdetben kis törzs nőtt, gyarapodott. Mind többen és többen gondolták úgy, hogy csatlakozni kívánnak. A normannok nem ellenezték. Végül is a csatlakozni kívánók csak olyan szlávok voltak, mint a többiek. Csak egyetlen egy dolgot kellett jól megérteni mindenkinek, aki a ruszhoz csatlakozott, merthogy most már hivatalosan is rusznak, Rurik népének nevezték magukat, azt, hogy attól fogva már nem csatangolhatnak csak úgy, szabad akaratukból, minden másét letiporva, feletetve. Akkor már helyük van a ruszban, de ezt a helyet respektálni kell. És be kell tölteni.

Tehát, mint mondtam, múlt az idő és szinte teljesen észrevétlenül elrepült tizenöt év. Oleg és Olga már lassan férfiszámba, illetve nagylányszámba ment, s velük együtt a Hollófi, de Drumond fia és lánya is. Mert Drumondnak ikergyermekai voltak. Ez egyáltalán nem volt kivételes a szapora szlávoknál, s különben is évről évre új meg új gyerekek születtek minden vagy majdnem minden családba. Itt-ott egy év kimaradt, annál többen lettek a szomszédnál.

Egy szép, késő tavaszi napon Rurik – még mindig ő volt a vezér – magához hívatta Drumondot.

– Látom, még mindig jó erőben vagy – mondta bevezetésül.

– Én igen, hála a Fennvalónak! – mint tudjuk, Drumond és Raab is a frank udvarban felvette a kereszténységet, azóta pedig, mint komoly harcoshoz illik, tartották is magukat az adott szavukhoz.

– Jó évet zártunk – szólt megint a vezér.

– Igen – válaszolt Drumond, nem tudva, mire vélni ezt a körülményes bevezetőt.

– Jól is élünk. Mindenünk megvan, s újabban már támadások se nagyon vannak. Lassan már úgy érzem, hogy be vagyok rozsdásodva.

– Hát igen. Őszintén szólva, én is.

– Na, akkor helyben vagyunk. Volna valami kis nekedvaló munka.

Drumond csak nézett, hogy „na most én jól belesétáltam a – nem is tudom mibe”. De akkor már nem akart visszakozni. Talán még jól is sült el az a „kis munka”.

– Arról van szó, hogy tényleg jól vagyunk itt, mindenünk megvan, csak hát a tél hosszú és hideg, ekkora népet már nem sokáig tart el ez a terület. Mármint, valami kalmáremberek-től hallottam, hogy délebbre, a másik nagy folyó mentén, van egy kis város. Kijóvnak, vagy mi-fenének hívják. Nos, ott most egyik vándor nép a másikat váltja, a város lakói meg féltükben vagy elmenekültek, vagy nagyon kevesen maradtak. Hát ha mi ezzel a sok népünkkel elindulnánk, s rátennénk a kezünket arra a városra, a körülötte levő szép, meleg vidékről nem is szólva, akkor nagyon jó és szép országot tudhatnánk a magunkénak. Csak hát, tudod, ez a kalmárféle beszél mindenfélét. Igazat is, meg nem igazat. No, én meg arra gondoltam, hogy ki kéne kémlelni azt a vidéket. Aztán, ha igaz a dolog, s megvalósítható, akkor üzensz nekünk, s indulunk. Mert téged szemeltelek ki erre az útra. Addig, ha lehet, valahogy megveded a lábad azon a vidéken. Na! Szólj már hozzá!

Drumond uram szóhoz se tudott jutni. Mert igaz ugyan, hogy mindene megvolt, szép családja, a gyerekek már nőttek, a kis Ankát maholnap akár férjhez is lehet adni valami erős és gazdag emberhez, hogy növelje a család nevét-fényét, de egy jó kis út, azért mégiscsak az az igazi. Nem szólt, csak a fejét ingatta, s csücsörített hozzá, mint aki még meg akarja gondolni. Rurik azonban ismerte az emberét, s tudta, hogy Drumond már bekapta a horgot.

– Aztán... hány embert vinnék magammal?

– Amennyit akarsz. Mégis: ne túl sokat, hogy gyanút ne kapjanak. De túl keveset se, mert akkor az első rablóbanda szétver benneteket.

– S kiket?

– Na! Helyben vagyunk. Én azt szeretném, ha elvinnéd ezt az Oleg fiút. Hadd lásson világot! Mennének vagy húszan, de harmincnál semmiképp se többen. És azokat viszed, akikben a legjobban megbízol.

– Hát, az én fiamat, Eriket mindenképpen vinném. Aztán Raab uramat is a fiával. S egyéb-ként, talán úgy lenne a legjobb, ha a fele szláv lenne, a fele meg normann.

– Jól gondolkodsz. S még hozzátenném, hogy ahol lehet, hajóval kéne menni. Jobban védhető is, gyorsabb is. Persze, a mi tavunktól a másik nagy tóig mindenképpen szárazon kell menni. De az részben még a mi területünk. Lovat meg vigyél magaddal, elegendőt. Van.

Így történt, hogy elhatározták, tavasz végén elindulnak. Télen kivágják a fákat, kicsit hagyják száradni, s gyorsan hajókat ácsolnak. Nem kell sokáig kitartsanak, egy vagy legtöbb két utat. Az asszonyok dűnnyögtek egy kicsit, hogy miért mennek el, de arra meg ki figyel oda? Asszonybeszéd. A férfiak is dűnnyögtek egy kicsit, hogy őket meg miért nem viszik el, de azok meg hamar elhallgattak. Drumond uram jól válogatta meg a legénységét, azokat, akik tényleg akartak menni, s bírták is az utat. A többi meg hamar abbahagyta a morgást, meg-gondolván: „mi lesz, ha a vezér mégis megengedi, hogy ők is menjenek”? Elkényelmesedtek már, igazából nem vágyódtak a kétes kimenetelű útra.

Az idő alatt, amikor a mi barátaink szép csendesen szivárogtak dél felé, egy másik karaván is éppen úton volt. Annak a másik csoportnak az útja csakúgy eseménytelen volt, mint az előbb említetteké, de azért a különbség hatalmas volt. Míg a vikingek szokva voltak a hosszú utakhoz, s a nélkülözéshez, amellet a harc sem volt idegen nekik, addig a másik társaság főképpen papokból állt, s bizony sokszor félelemben teltek a napjaik.

A papok csoportja nyugatról utazott kelet felé. Így aztán előbb vagy utóbb, de mindenképpen keresztezniük kellett a normannok útvonalát. Találkoznak-e? Nem-e? Hisz' egymás létezéséről se tudtak.

Na, szóval félnek. Nem, ez igazán nem jó kifejezés. A kísérő személyzet fél. A papok, volta-képpen két püspök, testvérek egyébként, inkább kíváncsian és várakozva nézik a „vadakat”. Vagy inkább pogányok? Hiszen éppen azért jönnek erre a tájra. Téríteni. Egyszerre lódobogás hallik szemből. Néhány perc múlva látszik is. Az ő előreküldött emberük az, aki most ím, visszafelé üget. Már messziről integet.

– Akadály van!

Leugrik a lóról, tiszteleg a püspök-testvérpár előtt.

– No, mi az akadály?

– Uram, fél napi járásra előttünk magyarok táboroznak. Azt mondják, ez az ő területük, s a fejedelmük is velük van. Erős katonai kíséret. Elég vadak.

– Pogányok? – kérdi az egyik püspök.

– Igen. A mi értelmezésünk szerint feltétlenül azok.

A pap elgondolkozik, majd bólint.

– Akkor legyen meg Isten akarata! Ha a mártíromság van nekünk sorsként elrendelve, ne rettenjünk vissza előre! – de azért kissé elvékonyodik a hangja. Gondolatban lepereg előtte a küldetése, amivel Rómából eljött. Hogy a szlávok között térítsen. A testvére is ránéz. – Két fertályórát pihenünk! – mondja már most határozottan. – Elvégre csak nem esznek meg!

Még mosolyog is hozzá. Pedig nagy félelmet kell kiállnia.

És valóban, jó félóra pihenő után felcihelődnek, s mennek. Úgy látszik azonban, a „magyarok” is felkészültek ez idő alatt a két pap és kísérete fogadására, mert félig se teszik meg a távolságot, nagy lovas csapat jön szemből, nagy hujjogatóssal. Megállnak, jó futamodásnyira, egyszerre, mintha a földre szegezték volna őket. A két pap csendben elmond egy imát. Aztán lassan mennek tovább. Ha ez a végzetük, hát menjenek elébe. De a lovasok nem közelednek. Inkább tisztelettel kétfelé válnak, s utat engednek nekik. S az úton szemben magányos lovas léptet. Magas termetű, párducbőr mentés vitéz. A fejedelmük. De ő is megáll, olyan húsz lépésnyire tőlük, s leszáll a lováról. Úgy várja be a papok küldöttségét. Akkor, amikor a két püspök a közelébe ér, meghajlik előttük. A lovasok közül kiválik egy igencsak marcona vitéz és megáll a fejedelem mellett, mint egy cövek. A papok nem tudják mire vélni. Ez lenne a hóhér? De kiderült, hogy sokkal barátságosabb dologról van szó. A fejedelem beszélni kezd valami érdekes, félig érthető, félig érthetetlen nyelven, a marcona meg fordítja. Tiszta latin nyelven beszél a marcona. Azt mondja:

– Isten hozott titeket, püspök urak! Már hallottunk rólatok és munkátokról, arról, hogy a szlávok között térítést végeztek a ti vallásotok szerint. Kérlek ezért, hogy tiszteld meg a mi szerény táborunkat, pihend ki az út fáradalmait, s utána kipihenten tudd folytatni az utadat! Amiben tudunk, segítünk nektek.

És folyik tovább a beszéd, épp olyan szép, római latinsággal, mintha a pápa öszentsége előszobájában lennének. Később kiderült, hogy maga a fejedelem is tud latinul, de nem beszél folyékonyan, ezért kellett a tolmács. Kiderült, hogy a fejedelmet leginkább a vallással kapcsolatos dolgok érdeklik, kérdezett is több dolgot, amire a püspökök, hol egyik, hol másik, tudásuk szerint válaszoltak. A rövid pihenő egész naposra nyúlt. Csak másnap délfelé indultak a püspökök tovább, még akkor is sajnálva, hogy nem maradhatnak, de a céljuk ezúttal ennél jóval távolabb volt.

Végezetül a fejedelem néhány praktikus tanácsot is adott további útjukra vonatkozóan. Elmondta, hogy az ő táborukon túl kezdődik a pacinákok – ő úgy mondta, hogy besenyőkök – tábora, s jó, ha tartanak tőlük.

– Veszélyesek? – kérdezte a püspök.

– Voltaképpen inkább primitívek, olyanok, mint a gyermekek. De éppen ezért veszélyesek is lehetnek. Ha például megtetszik nekik valami, az olyan, mintha már nem is lenne. És hát persze nekik is megvan az élcsapatuk. Három törzs, akik kangaroknak nevezik magukat. – A fejedelem ezt valahogy úgy ejtette, hogy „csaangaó”. – Ezek a kangarok az elővéd, amikor a pacinákok felvonulnak, s az utóvéd, amikor visszavonulnak. No hát, jó tőlük őrizkedni.

Ez után a papok tábora felkerekedett és folytatta útját napkelet felé.

* * *

Kijöv városa egyébként pontosan olyan volt, mint amilyenek a vándorkereskedők leírták. Város, de nagyrészt kihalt, olyan, amelyből az a lakó, aki tehette, elmenekült. Hogy egyszerre, vagy csak hosszú időn át, szivároghat, ki-ki a saját sérelmeit sajnálva, ezt ekkorra már nem lehetett tudni. Voltak ugyan emberek, családok is a városban, de minden jel arra mutatott, hogy sokkal többen is lehetnének.

- És ki elől is menekülnek itt az emberek? – kérdezték a vikingek az ittmaradtakat.
- Sok baj van, melyiket mondjam? – válaszolt egy idős bácsi, akin azért meglátszott, hogy valamikor szebb napokat látott.
- Kezdje az elején, bátyám!
- Nahát! Itt a szomszédban van egy nagy birodalom. A kazároké. Valamikor idáig ért a hatalma. Akkor nem is mert idejönni senki sem, hogy minket sanyargassanak, sarcoljanak. De a kazárokat megtámadták mindenféle vándorló népek, köztük a legveszélyesebbek, az arabok. Na, ezek az arabok mindig is harcias népek voltak, de ezelőtt kétszáz és egynéhány évig főképpen csak egymás között hadakoztak. Igen ám, de akkor akadt közöttük egy ember, egy próféta, az mind a zászlója alá gyűjtötte aki arab van a világon, vallást csinált nekik, és mostanára rettentően erősek lettek.
- Az arabok? – kérdezett rá Drumond, mint a legelőkelőbb a normannok között. – Az arabokról mi is hallottunk. Meg a prófétájukról is, akit Mohamednek neveztek. Hát akkora erőt tud adni a vallásuk?
- Még annál is nagyobb, mint ahogy ti elképzelitek, uram. A kazárok elkotródtak az útjukból, igaz, ők maguktól is elkövettek egy hibát. Bár abban is az arabok voltak a bűnösök.
- Hogyan?
- Úgy van ez, uram, hogy errefelé két fontosabb vallás szerint élnek a népek. Egyik a keresztény vallás, talán ide lehet sorolni Máni követőit is, de arról vitatkoznak. Én azért mégis úgy hiszem, hogy odatartoznak. Meg a Mohamed vallása. No, ezek mindketten erősek. És ha tudnak, hódítanak is. És akkor a kazárok fejedelme, a kagán feltette a birodalmában a nagy kérdést. Milyen vallást válasszunk a népnek? Mert akkor még mind pogányok voltak. És az a kagán meghívott az udvarába a vallások vezetői közül egy-egy embert. Egyet a keresztényektől, egyet a Mohamed hívei közül, és még volt ott egy zsidó pap is. Egy rabbi. No, aztán ezek elkezdtek vitatkozni egymással, hogy melyik az igazabb vallás. És a kagán meg hallgatta. És a végén úgy döntött, hogy a zsidó vallást veszi fel az udvarával együtt. Hogy azért-e, mert tényleg azt tartotta a legigazibbnak, vagy csak félt a nagyokhoz, valamelyikhez odadörgölözni, hát azt nem tudom. Annyi biztos azonban, hogy rosszul választott, mert attól fogva mind a két nagy rájuk esett. A kagán meg csak ül és imádkozik. Itt a város határában meg nyargalnak az arabok a lovaikkal. Hát így történt. Vagy legalábbis mi ennyit látunk belőle. Talán nem is látjuk jól.
- Drumond csak hümmögött.
- És milyen népek élnek még itt a városban?
- Itt most főleg némi szlávok. De talán vannak még bolgárok, azok közül, akiket szikeleknek hívnak, meg most már elég sok az arab is. De azért mégis: ebben a városban sokkal többen kellene lakjanak. Szép város, jó helyen is van, de nincs szerencsénk. – Az ember itt nagyot sóhajtott.
- Drumond hallgatott egy kicsit. Rágta a hallottakat. Aztán elhatározta magát.
- Hát idefigyelj, uram! Nem akartam még megmondani neked, de úgy látom, tisztafejű, okos ember vagy és a segítség nekünk is elkel. Annyi a dolog, hogy mi voltaképpen épp azért indultunk el messzi északi hazánkból, hogy itt megtelepedjünk. És itt van velünk a hercegünk is, Oleg herceg, meg a testvére, Olga kisasszony. Még nagyon ifjak, de már látszik rajtuk a leendő nagyság jele. Ezért, ha segítesz, meg még egy jó csapat embered, akkor a herceget a város trónjára ültetjük, s ezzel véget fog érni a ti szenvedéseitek is. Itt lesz attól kezdve a birodalmunk központja. A Kijóvi Rusz. Ugye, jól hangzik?

A beszélgetőpartner megvakarta a fejét.

– Hangzani jól hangzik, szó se róla. Aztán milyen ember az az Oleg herceg?

– Fiatal. Még csak tizenöt éves. De már azért látszik rajta, hogy nagy célokra született.

– Tizenöt? De hiszen akkor még csak gyerek.

– Másnál azt mondanám, hogy gyerek, de nála a fiatakorú lendület bölcsességgel párosul.

– Kegyetlen?

– Á! Dehogy. Inkább kedves. Persze, ha valaki nagy bűnt követ el, azt szerintem is meg kell büntetni. De olyankor mindig sír meg imádkozik utána.

– Milyen vallású?

– Keresztény.

– Az jó. Azt szeretem. Reméltem is, hogy nem Mohamed hitű. – A városlakó hűmmögött, gondolkozott egy kicsit magában, aztán a tenyerébe csapott a másiknak.

– Rendben van! Segítetek nektek, minden erőmmel. És emberemmel. De akkor aztán legyen az a védelem! És még valami: le kell telepednetek itt. Innen kell magatoknak feleséget vennetek, s férjet a hercegnőnek.

Drumond mondhatta volna ekkor, hogy már van neki felesége, odafenn északon, de ki tudja miért, egy szót se szólt. A mellette álló fia se szólt semmit.

Így esett aztán, hogy a városlakó, három vagy négy nap elteltével, egy leánykát vezetett eléje.

– Ő lesz a feleséged! Ildikónak hívják és a szekil bolgárok közül való.

– Aztán tényleg hozzám akarsz jönni feleségül? – kérdezte ekkor a lányt Drumond.

A leányka lehajtotta a fejét.

– Igen – rebegte elhaló hangon.

„No, ez se fog veszekedni velem egész nap!” gondolta akkor Drumond és igen meg volt elégedve. Nem egészen egy év után aztán Ildikónak fia született. Pogány szokás szerint olyan nevet kapott a kicsi, amely szót a születése után a házban legelőször kiejtettek. Így lett az újszülött neve: Nemvaló. Ezzel a névvel aztán igen elégedettek voltak mindnyájan, mert tudott dolog, hogy a Rossz, a Rontás nem támadhat meg egy olyan gyermeket, aki nem is való.

Egyébként akkoriban már igen ott volt az ideje, hogy mindenki keresztény legyen, hát hamarosan a kis Nemvaló is kapott nevet a keresztségben is. Maga Cirill püspök csorgatta rá a keresztvizet, mint ahogy az akkor már tizenöt éves bátyára is. Így lett aztán ugyanazon családban két különböző nevű fiú: Drumond Ruudwolf, és a kis Nemvaló Mihály. Merthogy éppen szent Mihály napján kapta meg a keresztséget, az akkor már Oleg herceg birodalmának számító Kijóvi Ruszban.

Száguldott az idő, s észre se vette senki, a fiatal Ruudwolfból (néha Eriknek is nevezték) hatalmas harcos lett. Mindene megvolt ahhoz, az erő, a harcban való ügyesség, de nem utolsó sorban az a képesség, hogy igen jól szem előtt tartotta a saját érdekeit. Az apja el is csodálkozott néha, biz’ ez nem számított az ő jellemző tulajdonságai közé. De hát a fiak néha eléggé különböznek az apáktól, s az apáknak ebbe bele kell nyugodni. Különben is Ruudwolf húszéves korára kapitány volt a városi testőrségben, ami mégiscsak előkelő foglalkozás egy ilyen ágrólszakadt lovag életében. A kis Nemvalóval – néha azért Mihálynak is nevezték – nem törődött senki. Jött-ment, kezdetben inkább csúszott-mászott, oda ahova akart, tett, amit kedve volt tenni. Nem volt sem harcos, sem túlságosan okos gyermek. Hát csak elvolt ott,

ahol a többiek, s ahogyan a többiek. Talán azért is alakult ez így, mert az anyja és a férje között is elhidegült a viszony, főképpen az utolsó időkben. Hogy miért alakult ez így, senki se tudta, igaz, nem is kutatták még akkoriban olyan vehemenciával, mint manapság. Így hát Ildikó egy csomó könnyet nyelt titokban, akár meg se szóta volna az ételét. Nem szólt ugyan egy szót se, alig is látszott rajta, de azért voltak, akik észrevették. Amikor a piactérre ment vásárolni, vagy valami más módon került emberek közé, néha akadt, akinek megakadt a szeme a szép, szerencsétlen sorsú, elhanyagolt asszonyon. Pedig Drumond lovagot nem lehetett éppenséggel durva viselkedésűnek mondani. Az asszonyok körül se forgolódott kiváltképpen sokat, de mégis, az otthona nem volt már otthon.

Történt aztán, hogy egy kóborló arab csapat tört a városra egyszer. Nem voltak sem sokan, sem különösképpen jól megszervezve, de a csetepatéban Drumond lovag mégis otthagyta a fogát, fejestől. Az ifjú Ruudwolf akkor volt húsz éves.

Maga a támadás a városra nézvést nem volt sem veszélyes, sem különösképpen terhes következményekkel, csak annyi eredménye lett, hogy Oleg herceg ekkor a fiatal Ruudwolfot nevezte ki a testőrség főkapitányává. Mondhatnánk azt is, hogy igen érett már a helyzet valami ilyenféle döntéshez.

A kinevezés és a temetés után az újdonsült testőrparancsnok, hazamenvén, a következőket mondotta az ő mostohaanyjának:

– Na, Ildi kedves, most már akkor változtak a dolgok. Nemcsak odakinn a városban, hanem itt is a házban. – Előkelő házban laktak immár ekkor, ahogyan az testőrparancsnokhoz illik. – A változás eszerint abban áll, hogy az apám halálával te szabad lettél. Jöhetsz, mehetsz, amerre kedved tartja. Csak egy a kívánságom: Itt ne maradj! Mondjuk, két napnál többet. Látod, nem vagyok gonosz ember, nem verlek ki a házból, mint akárhányan mások tennék, de még egyszer mondom, itt nem maradhatsz!

Szegény Ildi mondhatta volna immár, hogy miért van az, hogy most már nincs rá szükség, holott eddig biza jó volt, ha a házban mindent megcsinált, a cselédeknek alig maradt munkájuk mellette, de nem mondta. A székely asszonyokat amúgy sem úgy nevelték már akkoriban sem, hogy sokat és hangosan panaszkodjanak, de meg sejtette is ő azt már régen, ahogy a család iránta való elhidegülése mögött is Ruudwolf húzódott meg. Nem szólt, csak a fejével bólintott, mint aki megértette az ítéletet. Még a könnyeit is csak akkor törölte le, amikor már kívül volt a házból.

Másnap reggel Ildi nem volt már látható. Elment, magával vitte az akkor ötéves-forma Nemvalót is. Mert a gyermek, ahogyan a házból kiléptek, azon módon visszaváltozott Mihályból Nemvalóvá.

Ruudwolf persze ezt nem akarta. Ő arra gondolt, hogy az öccse majd vele marad, s később, felnővén, majd szolgálni fogja őt ügyes-bajos dolgaiban. Ezért aztán kerestette is őket – tudta, hogy csakis az anyjával mehetett el a gyermek, de a keresés nem volt valami nagyon tüzetes, mert visszatartotta a tudat, hogy tán a szigorú Oleg herceg akár neheztelhetne is, ha értesül valahonnan arról, hogyan hajtotta el a háztól a mostohaanyját, az apja temetésének a másnapján.

Hát Ildit nem találták. Sem a gyermeket. Pedig még nem is voltak messze. Hová is mehetett volna egy elűzött asszony, mint arra az egyetlen helyre, amit ismert. A városi piactérre. Tán arra gondolt, eladja magát rabszolgának egy jószívű úrhoz, azzal a feltétellel, hogy a gyermeket is vihesse magával. És hogy minél messzebbre kerüljön a várostól. Voltak ott a vásártéren sokan, mindenféle emberek, állandóan, hiszen Kijóv városa az utolsó öt évben igen fellendült, köszönhetően Oleg herceg erélyes uralkodásának. És ott volt, véletlenül, vagy tán éppenséggel nem is olyan nagyon véletlenül, mert az Öregisten bölcsessége hatalmas ám, tehát

mondom, ott volt egy fiatal szekeres legény is, aki karavánt vezetett a városba, rendszeresen, s a másik nagy folyó, a bolgárok folyója mellől jött, és sokszor látta már Ildit kisírt szemmel vásárolgatni a ház számára. Látta? Ismerte is jól. Hisz közvetlenül azelőtt, hogy a régi városvezető Drumondnak adta volna őt, ez a legény kérte Ildit, többször is kérte, hogy legyen az ő párja, éljenek együtt, legyenek férj és feleség, ahogyan azt Mani, a próféta püspök ajánlotta a maga idejében. A legény úgyszintén a volgai székelyek közül való volt, éppen mint Ildi. Csak hát a büszke és szép leány akkoriban még nem sokba nézte az egyszerű szekeres legényt.

Most is ott volt tehát a fiatal székely, s az csak természetes, hogy meglátta Ildit, mindjárt, ahogy megjött. A különös, ami a férfi fantáziáját megforgatta, az volt, hogy Ildi a kisfiút is magával hozta. Ilyen eddig csak nagyon ritkán fordult elő. Ildinek persze, mint mostanában elég sokszor, ezúttal is ki volt sírva a szeme. Hogy valami jelentős dolognak kellett történnie, azt mindjárt látta, és azonnal odament, hogy megtudja, mi történt. Akkor aztán az asszony röviden elmondta neki, hogy a két nappal azelőtti csetepatéban meghalt a férje, és hogy a mostohafia egy nappal később elkergette hazulról. És most azon van, hogy valamiképpen túlélje azokat a legelső napokat, amik következnek. Még rá is borult a férfi vállára, megszorította és úgy mondta neki:

– Úgy félek!

– Ne félj! Itt vagyok és nem hagylak! – mondta a férfi ekkor. – Emlékszel, annak idején, őt vagy hat évvel ezelőtt kértelek, hogy légy az én feleségem. Hát most ugyanúgy kérlek: Gyere velem! Ne add el magad idegennek, de ha már mindenképpen azt akarod, add el magad nekem, s nálam olyan dolgod lesz a gyermekkel együtt, nem mint rabszolgának, hanem te leszel a házam úrnője.

Ildi erre semmit sem mondott, nem is tudott volna beszélni a lenyelt könnyek mennyiségének miatta, hanem csak bólogatott nagy szorgalmasan.

Akkor aztán felültek a szekérre mindhárman, a férfi megpattintotta az ostorát és annyit mondott: „Gyí szürkék!”

És elporzottak. Soha se látta őket többé Kijóv városa.

* * *

A történelem nagy kerekének forgása sohasem szünetel. Csakhogy igen sokszor évszázadokig alig történik valami, azokon az eseményeken kívül, amelyek alig érdekelnek valakit is, legfeljebb a családi krónikába jegyzik fel, hogy drága volt a búza ebben az évben, vagy hogy a gazdának fia született. Aztán vannak másféle idők is. Amikor egy-két év alatt annyi minden történik, hogy a történészek jószerével le sem bírják jegyezni. Ugyan meglehet, hogy a többi időszakokban is történtek érdekes dolgok, hanem azoknak a jelentőségét majd csak esetleg jóval később fogják felismerni, s akkor vernék a fejüket a falba – ha egyáltalán tudnának róluk – hogy miért nem jegyezték le azokat a buta elődök.

A Krisztus születése utáni első évezred fordulóját közvetlenül megelőző száz év abba a bizonyos második kategóriába tartozott. Annyi minden történt abban az időben, hogy le sem jegyezték mindet. Ettől lett aztán a történelmünk olyan, amilyen. Hogy egyes folyamatoknak az értelmét nem látjuk, csak magyarázkodnak a történészeink, rendszerint hibásan, másrészt pedig fontos eseményeknek nem tudjuk az okát adni, csak azt tudjuk, hogy voltak, aztán... lógnak a levegőben.

Ennek a száz esztendőnek az elején történt aztán, hogy a Kicsi-nek nevezett férfiú elindult családotól napnyugat felé. Hír járta ugyanis a bolgárok közt élő „eszékelyek” között, hogy nekik társaik élnek napnyugat felé, és ott nyugodtabb, könnyebb az élet. Ez utóbbi körülmény nem volt mellékes a Kicsi számára, mivelhogy immár családja is volt. Ő volt az a legény, aki

Ildit a pillanat hatása alatt hirtelen elhozta Kijóv városából, magának feleségnek. Sose bánta meg. A kis család virult, minden tagja vidámabb lett, még a kissé furcsa viselkedésű Nemvaló is. Mert azért az ő viselkedése kissé mindig különbözött a többi egyívású gyermekétől. Általában visszahúzódó volt, nem játszott, verekedett a téren a többiekkel, nem vitatkozott, inkább csendben üldögélt a helyén és – ahogy ő mondta – gondolkozott. A dolog annál is különösebb volt, mivel az ereje meglelt volna a legvadabb verekedésekhez is, az esze pedig győzte volna a veszekedést-vitatkozást, akármelyiknél jobban. Meg aztán, miről is lehet gondolkozni egy olyan kis településen? Igaz, a település csak az Ildi véleménye szerint volt kicsi, és természetesen Kijóv városával összehasonlítva. Mert hát ilyenek a nők. Ha a pokolból egyszeriben a mennyországba kerülnek is, bizonyos idő után csak-csak feltűnik nekik, hogy „na né, ez a mennyország kisebb is, mint a pokol volt, meg nem is olyan forgalmas!”

No hát: Nemvaló. Lassan a kilencedik évébe lépett, s még mindig visszahúzódott a zajosabb társaságtól. Ez mind egészen addig így volt, míg egy vándorló pap meg nem látogatta őket. Csak jobb híján nevezhetem papnak különben, mert sajnos manapság már alig vannak emlékek arról, hogy mi is volt a címe a hit emberének a manicheistáknál. Az biztos, hogy „pap” nem volt, tiltakozott volna ellene. Ma már nem tud tiltakozni, hát ezért bátor vagyok mégis papnak nevezni, a közérthetőség kedvéért. A papot Kicsi hívta be, mert híreket remélt tőle tervezett útjára vonatkozólag. Voltak is hírek, mert ezek az atyák keresztbe-kasba járták Európa akkor általuk ismert vidékeit, elhintve a hit magvait, s begyűjtve helyette azokat a híreket, amelyek jól jöttek minden utazni vágyó embernek. Ilyenformán kettős missziót teljesítettek, anélkül, hogy valakinek ártottak volna. Mert ez fontos követelmény volt. A nem ártás.

– Fájt nagyon az atyának az az ütés? – a kérdést Nemvaló tette fel, szinte a derült égből, mert addig a pillanatig hallgatott.

– Milyen ütés, gyermek? – kérdezte a pap, de már felcsillant a szeme. Ildi szegény intette volna le a fiát, de az már későn jött volna. Kicsi pedig? Hát ő meg érdeklődve figyelte a fejleményeket.

– Az, amit az az arab tevehajcsártól kapott. Ott! – és az atya derekánál feljebbre mutatott.

– Hát azt te meg honnan tudod, hogy ott ütés van? – vizsgáztatta tovább.

– Látom. Hiszen még két, olyan keresztbe csontja is eltörött. Most is látszik. – Az atyán hosszú úti kámzsa volt, semmiképpen sem láthatta tehát a gyermek, hogy mi van alatta. Meg azt se volt honnan tudja, hogy az a keresztbe csont, az „borda”. Most már Kicsi is meg Ildi is komolyabban figyelt. Megérezték, hogy valami olyan meg végbe a szemük előtt, amilyet még nem láttak, de ami lehet, hogy meg fogja változtatni az attól további életüket.

Az atya most már egész nyíltan figyelte a gyermeket.

– Aztán mondd csak: sokszor szoktál látni ilyesmiket? Ami el van takarva előled?

– Sokszor. Főleg, amikor valami fontos dolog...

– És ez most fontos?

– Azt hiszem, igen.

– Hogyan fontos?

– Azt nem tudom. De azt gondolom, hogy ettől sok minden meg fog változni.

Az atya most egyenesen a szemébe nézett a kisfiúnak.

– És máskor is volt már így?

– Máskor is.

– És kinek szóltál már erről?

– Senkinek.

– Miért nem?

– Úgy láttam, hogy nem volt fontos.

Az atya ekkor megkérte a kisfiút, hogy mutassa meg a kezét. Nézte, tapogatta, de nem érzett semmi különöset rajta. Aztán az anyjához fordult:

– Mondja Ildi, minden rendben van ennek a gyermeknek a csontjaival?

– Háát...

– Mondja nyugodtan! Nem eszem meg.

– Nézzen a lábára, atyám!

Mind mezítláb voltak, hát nem volt nehéz rálátni az atyának, s látni, hogy mindkettőnek: anyának is, fiának is eggyel több lábujja van. Csakhogy az anyának a jobb lábán, a fiának pedig a balon.

– Hmm! – az atya elgondolkozott. – A táltosok most erre azt mondanák, hogy a fiú, de az anyja is, nagy dolgok véghezvitelére születtek. De hát én nem vagyok táltos, nem is hiszek olyasmiben, hogy egy ember, minden tanulás nélkül valami nagyot alkosson. De a képesség úgy tűnik, mindenképpen megvan. – Mondd, fiam! – fordult megint a gyermek felé. – Nem volna kedved hozzám szegődni? Velem járni a világot, tanulni. Tőlem, meg másoktól is.

Ildi arca elborult.

– Jaaj, atyám! Még csak nemrég szabadultunk meg egy nagy bajtól. Most meg elvinné a gyermeket?

Most már Kicsi is megszólalt.

– Inkább azt tanácsolnám, hogy az atya tartson velünk! Úgyis utazni készültünk. Nem zavarnánk, tanulni meg ott is lehet, az is csak út...

Ebben maradtak. És így esett, hogy az erre rákövetkező évben, nyár elején, a család négy taggal indult útnak. Mivel, hogy a pap is velük volt. A kis Nemvaló tanítása azonban addig sem szünetelt, mert az atya ettől kezdve velük maradt. Kicsi a kerti kamrát úgy alakította át, hogy a szerényebb igényű pap nyugodtan ellakhatott benne az utazás megkezdéséig. Ott folyt a tanítás is. Ami egyébként nem foglalta le a fiú minden idejét. Jutott azért az időből a mindenkor ház körüli munkákban való arányos részvételre is. Ezt Kicsi is megkövetelte a lassan nagyfiú korba lépő gyermektől, de maga az atya is így látta jónak. Mondta is, hogy egyáltalán nem biztos az, hogy egy tanítás hosszú távon sikeresnek bizonyul. Jó azért ilyenkor, ha a tanuló máshoz is ért, nemcsak ahhoz, amit őtőle tanul.

Különös tanulás volt az különben is. Nem nagyon hasonlított ahhoz, amit akkor, s azóta is a gyermekek az iskolákban művelnek. Voltak olyan napok, amikor csak egyetlen egy dolgot, mondatot tanultak meg, azt ismételték szakadatlanul, sőt némi, munkával eltöltött, szünetekkel is. De voltak ezzel szemben olyan napok, néha éppenséggel hetek, amikor hatalmas sebességgel vágattak az atya által kiszemelt anyagon át. Jó tanítónak bizonyult a mester. Mindig meglátta, hogy a tanítvány mihez vonzódik, mi érdekli, mi az, amit éppen csak meg kell említeni neki, s már szinte tudja is, és viszont mi az, ami nem az ő fantáziája szerint való, amiből csak keveset tud megjegyezni, de azt a keveset is sokszor ismételtetni kell, hogy a későbbiek számára megmaradjon benne, esetleges felhasználás céljából.

Úgy tűnt mindemellett, hogy mester és tanítvány kölcsönösen megtalálták egymást. A gyermek rohamos fejlődésnek indult úgy testi, mint szellemi téren, mindenki legnagyobb meglepetésére. Kicsi és Ildi sosem bánták meg, hogy a manicheista papot magukkal vitték. Nekik maguknak egyébként sohasem született közös gyermekük. Mintha valaki Fennvaló úgy intézte volna a dolgot, hogy annak az egy, nagyon tehetséges gyermeknek a fejlődését semmi se zavarja meg. Pedig szerették egymást, nagyon szerették, de érdekes módon a szerelmüknek saját gyümölcse soha nem született.

Kora nyáron tehát elkezdtek az eltervezett utazást. Mint módosabb család, három szekérrel mentek, amiből egyet hajtott Kicsi, egyet a pap, egyet pedig az időközben legénysorba lépő Nemvaló. Az ő szekere volt a két másik között. Mivelhogy annyira azért mégsem volt legény, hogy ne kellett volna vigyázni rá.

Ahogy két-három napot haladtak, a népek nagy országútján más szekerek is csatlakoztak hozzájuk, s lassan egész karaván alakult ki. Mind az eszékely nemzetből valók voltak, s mind ugyanazt a hírt hallották, hogy valahol, napnyugat felé, a két nagy folyón és a hegyeken túl még élnek az ő népükből valók, és hogy ott őket szívesen fogadják.

Az első nagy folyó gázlójánál nagyobb lovas csapattal találkoztak. A lovasok vezetője azt mondta magukról, hogy ők magyarok – úgy ejtette: „madzsgar” – és attól kezdve nem volt gondjuk az út megszervezésével, azzal ettől fogva a lovasok foglalkoztak. Érdekes módon a nyelvük hasonlított is, meg nem is a mi utasaink nyelvére. Még inkább azt lehetett volna mondani, hogy volt a lovas nép között, akinek a szavát meg lehetett érteni, és volt, akiét nem.

Az atya megmagyarázta Nemvalónak, hogy ez azért van így, mert a lovasoknak két csoportjuk van, s úgy egyeztek meg egymás között, hogy mindkettő megtanulja a másik nyelvét. Van, akinek ez jobban sikerült, van, akinek kevésbé.

– És ez meg azért van így, mert ők több törzs szövetségéből álltak össze egy néppé, és azok között vannak, akik az egyik nyelvet beszélik, és vannak, akik a másikat – mondta az atya. De még hozzátette, hogy azért a dolog persze nem ilyen egyszerű, de nagyjából így van. – Majd egyszer, később majd úgyis megtapasztalod.

Az úton különben, főleg annak elején, a lovasok egyenlőkként ismerték el az eszékely szekereket, ami helyes dolog is volt, mert a spontán társulásból mindkettőnek haszna volt. Aztán egyszer történt valami, amit nem értettek, de ami megváltoztatta az egymáshoz való viszonyukat.

Azzal kezdődött, hogy lovas futár jött velük szembe. Abból az országból jött, ahova ők maguk is igyekeztek. A futár csak a lovasokkal volt hajlandó tárgyalni. Hogy aztán mit mondott el nekik, mit nem, azt sohasem tudták meg. De attól a naptól kezdve a lovasok egyre inkább úgy kezdtek viselkedni, mintha a szekeresek az őket kiszolgáló szolganép lennének. Attól kezdve a szekeresek csakis a sor végén haladhattak, a lovasok nyomában. Nem volt barátkozás, sem különösebb társalgás. Mivel pedig az oszlopot besenyőkök csapata követte, az élen a köztük legharciasabb kangarokkal – akiket valamikor régen egy szláv vezető „csangaa” néven nevezett – hát bizony azok bele-belekapdostak a lemaradozóikba.

Kicsi és Ildi családjával azért némiképp kivételt tettek a lovasok, nekik és még vagy két-három családnak, megengedték, hogy velük azonos csoportban vonuljanak. Talán azért, mert a pap is velük volt. Bár a lovasok nem mind voltak Máni püspök hívei.

Sőt ellenkezőleg, igen vegyes képet alkottak vallási szempontból. Igaz, az ő papjuk teljes erejével térített, s az eredménye nem is maradt el, elég sok lovast megtérített.

Aztán – magas hegyek emelkedtek eléjük. Nemvaló még olyat sohasem látott eddigi rövid életében. De a megismerés olyan lázában égett, hogy ha lehetett volna, ha engedték volna,

egyetlen rohammal futott volna fel a hegy csúcsára. Ildi és a pap szeretettel nézték. Kicsi pedig megjegyezte magában, hogy ez a kislegény nagyon szívós, és ezzel még nagy hasznukra lehet valamikor.

A hegyek után megint dombok következtek, majd szép széles lapály. Valamiképpen hasonlított a bolgárok folyójának a kanyarulatához. Ott is ilyen lapos mező volt és itt is volt folyó is. De ami a legérdekesebb volt, itt mindenki, vagy legalábbis majdnem mindenki az ő nyelvükön beszélt.

– Jé! Itt mindenki eszékely! – rikkantotta Nemvaló.

– Igen – helyeselt az atya is. – Ezúttal tényleg jól eltaláltad. Ezek az emberek valóban a ti elvándorolt rokonaitok. Valamikor avaroknak nevezték magukat, még korábban várhunoknak, de az utóbbi időkben annyi megpróbáltatás érte őket, hogy igyekeznek eltagadni még a régente használt nevüket is. Ezért megint eszékelyeknek hivatják magukat, mint a te néped is.

Ezen a ponton Nemvaló elérkezettnek látta az időt ahhoz, hogy az atya népére, származására rákérdezzen.

– Hogy én? Hát bizony én messziről jöttem. De talán ennyi tanítás után már megérted. Hallottál már a szkítákról?

– Hogyne. Szent püspökünk, Máni maga is félig szkíta volt. Félig pedig párhús. Így tanítottad.

– Igen, így volt. Nos hát, én a szkíták közül származom. Kevesen vannak már, és ők valahol messze a két folyó, az Oxus és a Yaxartes között élnek, sok más nép között. De még vannak. És mivel sok nép között élnek már nagyon régen, hát kifejlődött az a tulajdonságunk, hogy könnyen tanulunk meg mindenféle nyelvet. Ez nekem a hivatásomban egy nagy előny. Csak keveset kell egy nép között élni, és már tudom is a nyelvét, legalább annyira, hogy téríteni tudjak Isten nevében.

– Hát akkor neked nincs is semmiféle titkod – mondta elszontyolodva a kislegény.

– Nekem? Hogyne volna. Elég sok titkom van, olyanok, amiket mostanában rendre meg is osztok veled. De a származásom, az nem titok. Nem is kell arra figyelni. Hanem figyeljél azokra a nagy titkokra, amiket neked megtanítottak.

– De hát azok meg éppenséggel nem titkok. Azok olyan egyszerű dolgok, hogy mindenki tudja őket.

– Igen, tudja. Külön-külön. De lám, kérdezd csak meg bármelyik társadat vagy akár a szüleidet is (a pap úgy vette, hogy Kicsi és Ildi a Nemvaló szülei), nem az egyes részokról, hanem csak a legegyszerűbb összefüggésről köztük, mindjárt rá fogsz jönni, hogy nem olyan egyszerűek. Neked egyszerűek, mert megtanultad és tehetséged is van hozzájuk, de másnak? A veled egykorú fiataloknak ezek bizony komoly titkok.

A következő évben Kicsi és Ildi letelepedtek új hazájukban, egy nagy folyó partján. Azon a területen egy hatalmas gazdag ember volt a fejedelem, de aki minden hatalma ellenére jószívű volt, és általában hagyta élni a népét. Ez a fejedelem, az avar-eszékely fejedelmek leszármazottjának mondta magát, s valamiféle rokonságot tartott a magyarokkal is, akik az ország új urai voltak.

Mire Nemvaló tizenhét éves lett, a szülők már egy nagyobb gazdaságot mondhattak a magukénak. De gyász is érte őket ugyanabban az évben. Tavaszon az atya valamiféle betegségbe esett és meghalt. Nemvaló igen nagy igazságtalanságnak találta, hogy ő, aki annyi sok beteg embert meggyógyított hosszú útjuk során, lám, most maga nem tud mit kezdeni a betegséggel.

– Sose bántson ez téged! – biztatta elhaló hangon a mester. – Nem az volt az én dolgom ebben a világban, hogy örökké éljek. Senki sem is él örökké. Az én dolgom az volt, hogy állandó harcot hirdessek a Gonosz ellen. És lám, megtanítottalak téged, aki a munkám folytatója leszel, hogy hogyan vívjad majd tovább ezt a harcot. De ne feledd! Nem szabad egyből, felkészületlenül nekimentani a harcnak, mert akkor az Ellenség könnyen és gyorsan maga alá gyűr. Mostanáig megtanítottam neked mindent, amit én tudok. Mostantól fogva az lesz a dolgod, hogy járj-kelj az emberek között és a gyakorlatban is megtanuld mindazt, amit én, szerény tanító, elméletben megosztottam veled. Menj tehát vándorútra, de ne kezdj azonnal se téríteni, se prédikálni. Emlékezzél rá, hogy szent püspökünk is várt huszonnégy éves koráig, amikor is megkapta Istentől az engedélyt, hogy a munkát megkezdje!

A pap tehát meghalt és a kis család szívből megsiratta. De Nemvaló azért mégsem kelt mindjárt vándorútra, mert ezzel Kicsit és Ildit nagyon elkésérítette volna. Pedig éppen az udvariasság és a jószívűség voltak a mesterének a legfontosabb tanításai. Várt tehát még egy évet. Akkor aztán elkért Kicsitől két lovat meg az egyik szekeret és elindult.

A nagy hegyen át. Nem volt ott igazi út, csak valami, hol kissé szélesebb, hol keskenyebb csapás. Medvék, szarvasok csinálhatták maguknak. Amelyek azonban, úgy látszik, elmene-kültek az ember zajos közeledtére. Mert zajos volt, hiszen néhol fejszével kellett utat vágnia a szekere számára. El is tartott jó sokáig, amíg átért. Talán lettek volna útikalauzok is, de az ifjú nem tudta, bízhat-e bennük. Éppen néhány héttel azelőtt történt egy olyan eset, hogy egy kalauz egy néptelen helyen egy egész családot lemészárolt, s elrabolta csekély vagyonkájukat. Még tán nem is derült volna fény az egészre, de egy nappal elmaradva egy másik család is épp Besenyőföld felé volt útban. Ők találták meg, s temették el, ahogy lehetett, a pórul jártakat. Ez nem volt éppen bizalomgerjesztő körülmény. Nemvaló így arra határozta el magát, hogy nem csatlakozik senkihez, inkább utazik egyedül. Át is ért szerencsésen, néhány ős, szarvas kivételével senkit se látva az egész úton. Az azonban leginkább az említett őzek számára jelentett életveszélyt. Egy idő után a hegyeket magas dombok váltották fel, ott már emberekkel is találkozott. Ezek az emberek már a kangarok voltak, a besenyők vitéz előhada, akik különben mostanában, a nevükön egy kicsit változtatva, csángóknak nevezték magukat. Igaz, az is lehetséges, hogy a szomszédaik esetleg nem tudták kimondani a kangar nevet. No hát, a dombvidéken már ők éltek, nagy családokat alkotva, ahogy az a magyariaknál is szokásban volt. Sok mindenben hasonlítottak egyébként is, még a nyelvük is majdnem az volt, amit Nemvaló is beszélt, csak egy kicsit kellett a fülét hegyeznie, hogy megértse. Nem hiába írta róluk egy későbbi krónikás, hogy „úgy beszélnek, mint mi, csak hogy a nyelvük durvább, mint a miénk”.

Mivel ekkor már igencsak ős volt, sőt a tél is közelgett, hát a mi vándorunk bekérezkedett az egyik ilyen nagycsaládba télire. Kicsit húzták a szájuk szélét, de végül is befogadták. Persze:

– Hát mihez is értesz te vándor ifjú? – kérdezte mindenekelőtt a családfő. De aztán megnyugodott. Hisz’ aki egyedül jött át a hegyen, az nem lehet sem lusta, sem tudatlan ember. És valóban, Nemvaló sok mindenhez értett, a hosszú téli estéken pedig mesélt nekik, ahogyan azt még Erdélyben megfogadta, Máni püspökről meg Jézusról, amit a család tagjai, főleg a nők szívesen hallgattak.

– Hát vadászni tudsz-e? – kérdezte egyszer, tél elején a családfő.

– Mire, bátyám uram?

– Például medvére.

– Az nem játékszer. De tudok.

Elmentek hát vadászni is. Mire pedig megjöttek, magukkal hozták a család téli hússzükségletét is.

Az „aul” vezetője idősebb, olyan ötven év körüli, nagyon komoly, néha komor, megfontolt férfiú volt. Nemvalót, úgy látszik, megkedvelte, mert több mindent elmondott neki. Azt is, hogy azért nem minden családdal vannak jóban a környéken. Van egy, olyan kétnapi lovaglásra tőlük, amelyik meg éppen haragszik rájuk. Igaz, most már fordítva is. Valami régi tévedése volt egy régebbi ifjú embernek, aki talán lovat s feleséget lopott tőlük, de a ló megdöglött, visszaadni nem lehetett, az asszonyra viszont más is pályázott a saját háznépéből, innen indult a harag, ami lassan vérbosszúba torkollott.

– És hol van most az az asszony? Él még? – kérdezte Nemvaló.

– Hogyne! Te magad is láthatod majd’ minden nap. A bátyámnak a felesége. Persze most már nem éppen olyan világszép, mint akkortájt, de még most is büszke, erős asszony.

– És boldog?

A családfő elgondolkozott.

– Boldog? Ennyi idő után? Nem. Arról nem lehetne beszélni. De megelégedett. Vissza nem menne a régi törzséhez semmi kincsért. Mert az egy régi törzsnek az egyetlen maradéka. Nem valami kis családka. Büszkéik is rá mód nélkül.

Nemvaló azután máskor is elment vadászni, néha egyedül, néha másodmagával, kiegészíteni a család készleteit. Mivel épp tél eleje volt, egyre gyakrabban. Így történt az a karácsony előtti héten is. Mivel a manicheistáknál ez akkoriban nagyon nagy ünnep volt, és mivel addigra Nemvaló már több mint a fél családot megtérítette, hát különösen finom dolgokat akart hozni az ünnepre. Így mondom: Nemvaló, mert érdekes módon, a keresztény Mihály név szép lassan lekopott róla, s maradt csak a régi, még az anyjától kapott névvel. Sőt, mintha egyre jobban ragaszkodott volna hozzá.

Na tehát, az ünnepre való tekintettel, kétnapos vadászatra készült, egyedül. Aztán úgy alakult, hogy a két napból négy lett, mert az első napokban nem akadt olyan zsákmány, ami az ünnephez méltó lett volna. A harmadik napon akadt, fiatal medvét ejtett el, de akkor meg az volt a nehéz, hogy hogyan viszi haza. A nagy súllyal nehezen ment a haladás.

És amikor hazatért, a legszörnyűbb, legteljesebb pusztulás képe fogadta. Mindenfelé szenes fadarabok, elégett, szétszórt bőrök. Levágott fejű férfiak, átszúrt torkú asszonyok, lányok teste. Nem volt ott már semmi élet. Csak leült az egyik megmaradt, de elszenesedett fatönkre, s nézte a pusztulást. Életnek nyomát sem látta. Vagy mégis?

Valahonnan mintha megvert kiskutya nyüszítve sírna fájdalmában, de halkan azért, hogy az Istenért, meg ne hallja valami rosszakaró, mert még megölni is képes. Hallgatózni kezdett. Valami régi, penészes bőrök felől jött a hang. Ott van valami. Volt is. No szegényt tényleg jól helyben hagyták.

Volt a családban egy olyan tizenkét-tizenhárom éves körüli leányka, aki mindig különös figyelemmel hallgatta őt, ahogyan a szent Máni püspökről mesélt. Hallgatta, de nem hitte. No, ez a leányka volt ott elbújva. Véresre verték, s utóbb kiderült, hogy még egyebeket is műveltek vele, de úgy látszik, amikor elunták a vele való játszadozást, s máshoz kezdtek, sikerült neki elbújni a bőrök alá, így kerülve el a biztos halált. Bár lehet, hogy talán látta is valaki, de annak jó szíve volt, s a bosszúszomja sem volt olyan nagy, hagyta tehát élni.

Hát ő nyűszített ott, fájdalmában, kétségbeesésében, egyedül megmaradva a családból. Nemvaló, mint Máni hűséges tanítványa, a gyógyításhoz is értett valamicskét, lelkiismeretesen megvizsgálta, s megtett mindent, amit a lehetőségei akkor, a teljes pusztulás után megengedtek.

– Visszajönnék? – ez volt a kislány első kérdése, amikor már annyira vitte, hogy meg tudott szólalni.

– Nem hiszem. Úgy gondolják, hogy mindenkit megöltek – közben Nemvaló teákat főzött mindenféle, csak ő tudta milyen száraz növényből, külön megivás, külön borogatás, kötözés céljára. Még a szeméremtájra is külön mosóteát, borogatást, majd kötést tett, amit a kislány először nem akart hagyni az emlékek hatása alatt, de a Nemvaló iránti feltétlen bizalom meg a bódító, kábító teák megtették a hatásukat, s egy idő után már megengedte, hogy ott is hozzáérjen. Szükség is volt rá, de nagy, mert aligha tudott volna anélkül rendbejönni.

Amikor már úgy nézett ki, hogy mindent megtett, amit tehetett, imádkozni kezdett. Az imához a lány segítségét is kérte, akár hisz benne, akár nem, mert tapasztalatból tudta, hogy az együtt elmondott imának különlegesen nagy ereje van. A kislány különben akkor és ott hitt is az ima erejében, vagy inkább a Nemvaló erejében, nem tudni, és ez a hirtelen kivirágzott hit csodákat tett. Olyan jelenség volt ez, mint amit ma sokan tudnak, de nem mindenki fogad el, pedig igaz, hogy: „zuhanó repülőgépen nincsenek ateisták.”

Amennyire lehetett, távolabb vitte a leánykát a tábor romjaitól. Nemcsak azért, hogy ne azt lássa állandóan, de azért is, bármennyire tagadta, mert mégiscsak tartott attól, hogy az ellenség, vagy akár csak azok egyike-másika, visszajöhet. Ha nem egyéb, rabolni a keveset, ami még megmaradt.

Hatalmas erdőség kezdődött egészen közel a régi tábor romjaihoz, abba vitte be a társnőjét, s az erdő széléhez közel ugyan, de aránylag rejtett helyen készített, csak kettőjük számára titkos táborhelyet. Ő maga persze kiment a rejtekhelyről, nem annyira hősködésből, mint inkább azért, hogy meggyőződjön a biztonságukról. Enniük volt mit, két embernek sokkal kevesebb-re van szüksége, mint egy egész családnak. Amíg a lány gyógyulgatott, addig ő meg-meglátogatta a régi táborhelyet, s eredménnyel, mert egy hét alatt a roncsokból használható szekeret tudott összeállítani. Lovuk is volt, előbb az a kettő, amelyekkel Nemvaló vadászni indult, de két nap után hozzájuk csapódott még egy, amely úgy látszott, el tudott menekülni az esztelen mészárlásból. Örültek neki, mert nagyon jó ló volt, gyors is, erős is. A családfő lova volt, amíg még élt a családfő.

Két hét telt el így, s Nemvaló csodálkozva figyelte, hogy Kisvirág, ez volt a leányka neve, milyen gyorsan gyógyul. A két hét elteltével olyan volt már, hogy akár vándorútra is kelhettek. Szükség is volt arra, mert nem ülhettek örökké egyhelyben, félve attól, hogy felfedezik őket.

Feltűnt azonban Nemvalónak, hogy a támadás óta Kisvirág mennyire megváltozott. Fizikailag kifejlődött, valódi nővé érett, ugyanakkor minden és mindenki iránt gyanakvó, sőt emberekkel szemben egyenesen ellenséges lett. Mindkettő a testi és lelki sebek következménye volt. Egyedül csak a Nemvaló iránti feltétlen bizalom maradt meg, sőt az még nőtt is.

– No, most már mit csináljak aztán veled? Kihez foglak így téged férjhez adni? – kérdezte a férfi, már útközben, félig tréfásan.

– Hát azt nem tudom – válaszolta a leányka, szintén tréfásan, de egy kis keserőséggel a hangjában. – Azt hiszem, kénytelen leszel te elvenni feleségül.

És ez volt az eredete a két történelmi családnak, a Nemvalónak és a Drumondnak, mely utóbbitól a Farkasok és az Ursuk is származtak.

A bolygó levegője egy kissé lefékezte őket. De ezt a fékező hatást és a következtében előállott lassulást csak ők érzékelték. A bolygó lakói, mint minden más esetben is, semmit vagy szinte semmit nem láttak az egész tevékenységükből. Erre két lehetőségük volt, az egyik a gyorsaságuk, amelyet a jól felépített test tett lehetővé, a másik meg a térgörbület, amelyet előidézhettek, s amelynek következtében a fénysugarak elkerülték őket, oly módon, hogy előttük és mögöttük összezártak. Mint ahogyan a nagyon nagy tömegű objektumok környezetében is hasonló jelenséget lehet észlelni. De ezt nem szerették, mert ez az ő látásukat is zavarta. Szívesebben használták az extrém sebességet a láthatatlanság biztosítására. És még valamit. Ha már mindenképpen tevékenykedniük kellett, lehetőleg olyan pillanatot választottak arra, amikor vagy nem volt senki jelen, vagy senki se figyelt oda.

A jelen esetben három emberrel kellett foglalkozniuk. Mindhárman agresszió következtében haltak meg, tehát a dolog könnyűnek ígérkezett. Az ember személyisége és a tudása is, amely végső fokon szintén a személyiség része, csak éppen a tudatos része, a klinikai halál után még egy ideig megmarad, s ha megvan hozzá a megfelelő felkészültség, még egy ideig kimenthető. Ez a kimentés volt a kis (mindössze háromtagú) csapatnak a mostani munkája.

Különben nagyon összeszokottan dolgoztak. A legelső eset volt kissé nehezebb. Mert börtönbe kellett bejutni, ott dolgozni, majd kijutni onnan, anélkül, hogy valaki észrevegye. És ki tudja, hogy ezek a földlakók miket találtak ki a legutóbbi időben a börtöneik őrzésére? Hát, a dolog végül is könnyebbnek bizonyult, mint képzelték. Sem technika, sem élő ember nem figyelt fel rájuk. Technika, úgy látszik, nem volt, vagy csak nagyon primitív. Az örök pedig békésen szundítottak, miután a gyilkosokat sikerült átkergetniük egy másik cellába.

Az érzékelők felhelyezése, a kimentés művelete egyetlen pillanat műve volt – igaz, hogy az agyszövet nagy része tönkrement bele, de az is igaz, hogy még így is több volt a haszon a műveletből, mint ha egyszerűen veszni hagyják az értékeket – majd a terep elhagyása következett. Arra már nem is vigyáztak olyan nagyon. „Legfeljebb egy hamis riadót kell majd elkönyvelniük a földlakóknak!”

A börtönöket amúgy sem szerették. „Micsoda barbár szokás!”

A másik két emberrel több dolog volt, mivelhogy ketten voltak. De ott meg mindkét holttest olyan szépen egymás mellett feküdt, mintha csak el lettek volna készítve a műveletre. És a közelben se tartózkodott senki.

Ezeknek a személyiségeknek a megszerzésére már régen készültek. Valamiképpen azt is tudták, hogy mindhárman agresszió következtében fognak meghalni, tehát könnyű dolguk lesz. Sokkal nehezebb, ha nem feltétlenül szükséges, akkor általában tilos is, olyan ember agyát felhasználni, aki mérgezésben halt meg, s a mérge roncította az agyállományt. És volt még valaki, akinek a személyiségét egyszerűen képtelenség volt kinyerni, mert az agyszövetet a rákos metasztázisok tömege olyan mértékben roncította. Pedig tudták, hogy az lett volna a legértékesebb.

Volt még egy negyedik is, egy asszony, aki pedig mérgezésben halt meg, de meg kellett próbálni, mivel annyira értékes személyiség volt. Szerencsére a mérge szimpla altatónak bizonyult, hát avval sem volt különösebb gond.

De hát miért volt szükség ezekre a műveletekre? És kinek volt szüksége rá, hogy frissen meghalt emberek még el nem pusztult személyiségét kimentse? És mi célból?

„De hát miért?” Ezt kérdezte Csaba is az ágyon, amikor magához tért. Vagyis, hogy miért álmodik ő ilyesmit? Csak hogy azonnal eszébe jutott, hogy ez nem álom. Vagy legalábbis csak egy része volt az. Az idegen bolygóról származó mentőkre vonatkozó része például alighanem

álom lehetett. De például pontosan emlékezett arra a két álarcosra, akik futottak, valamit kérdezett az egyik, majd választ sem várva, leszúrta. A másik meg...

– Jaj! Tünde! – Arrafelé fordította a fejét, amerre lennie kellett volna, de csak egy teljesen idegen nő ült az ágy mellett. „Nővér!” – gondolta magában. A nő azonban most megszólalt.

– A feleségedet néznéd? Ne aggódj! Ő is itt van nálunk. De most még egy kicsit pihened kell, hogy stabilizálódj. Orvos vagy, tudnod kell.

Csaba intett a fejével, hogy érti. „Végül is – gondolta magában – nem kis dolog megmenteni valakit, akit szíven szúrtak.”

Ekkor egy férfi jött be a helyiségbe. Bólintott Csaba felé, majd megszólalt.

– Jó! Mindent meg fogsz tudni. Csak még egy kis türelem! Ne félj, lesz annyi dolgod, amennyi csak belefér. Csak győzzed!

Ezzel kiment, csak a nő maradt.

– Most el fogsz aludni! Azután, ha felébredsz, mindent meg fogsz tudni.

Csaba érezte is, hogy milyen álmos. Elaludt.

Hibák

„Az emberi agy működésének talán nem is az a legérdekesebb része, hogy gondolkozni lehet vele, ezt megteszi a számítógép is, ha arra programozzák, hanem az, hogy a személyiséget hordozza. Azt a személyiséget, amely egyszerre stabil és dinamikus. Stabil, mert a meghatározó jegyek beépültek benne, és dinamikus, mivel minden pillanatban új meg új jegyek képződnek, amelyek azonban csak a meglevő régre telepednek rá és csak azzal együtt léteznek. Majdnem azt mondtam, hogy hatnak. Ámbár hiszen hatnak is, a valóságban, még hozzá nemcsak a viselőjükre, de annak a környezetére is, valamilyen formában. Vonzólag vagy taszítólag. És persze más sokféle módon is. Én erről egy időben sokat beszélgettem egy kiváló ideggyógyással és ő is igazat adott nekem.”

A férfi, aki ezeket a gondolatokat végiggondolta, épp vonaton ült, nem lévén más, amit csináljon. Az ablakon kinézést már megunta, bár éppen most talán a világ legszebb táján robogott át az expressz. Azon a hegységen át, amely a kirándulók ezreit vonzza, tán többet is, mint kellene, s amelyért az öreg Kovács Amerikából visszajött, mondván: „Ott nincsenek Nyugati-Kárpátok!”

A szemközti ülésen a fiatal szőke hölgy vele ellentétben szemével az ablakra tapadt és megbűvölten nézte a tájat. Úgy tűnt, mintha még sohasem látta volna, pedig a valóságban elég sokszor ment itt keresztül. Ki tudja, mi járhatott a fejében? Valami jó dolog biztosan nem, mert nagyon szomorúnak tűnt. Mintha csak a táj lenne az egyetlen dolog, amit még az életből el tudna fogadni.

A férfi – ötven és hatvan közöttinek tűnt – hogy az átellenese csak a természetre összpontosította a figyelmét, egy idő után szintén az ablak felé fordult. Így üldögéltek meglehetősen sokáig, míg aztán valahol Csucsá tájékán mégis a fiatal nő volt az, aki megkérdezte az útitársát:

– Ismerős Kolozsváron?

Ez természetesen csak udvariassági kérdés volt, megkezdeni valamelyes beszélgetést, hogy az unalmat elűzze.

– Alig – felelte a férfi.

– Várják?

– Senki. Csak dolgom van ott, s aztán indulok is vissza.

– Keres valakit?

– Igen. De biztos vagyok abban, hogy az a valaki engem egyáltalán nem vár. Voltaképpen azt se tudja, hogy a világon vagyok.

– Akkor miért keresi?

A másik válasz helyett csak vonogatta a vállát. De aztán mégis megpróbálta megmagyarázni.

– Van úgy az életben, hogy az ember teljesen egyedül marad. Akik ismerik, semmiképpen se szeretik, néha okkal, néha anélkül, s ilyenkor néha, mondom, néha, nem mindig, talán elkelne a segítség. Amely jöhet egy rokontól, vagy akár idegentől is. Ha elfogadják jó, ha nem, akkor se történik semmi külön tragédia. Az addighoz képest persze.

– Akkor maga most valamilyen jótékonyági szervezet képviselője?

– Nem! – mosolyodott el a férfi.

- Vagy tán maga szorul valamilyen segítségre?
 - Voltaképpen nincs tán a világon se olyan ember, aki valamiféle segítségre ne szorulna, de ezúttal nem rólam van szó. Én most viszem a segítséget, s vagy elfogadják, vagy sem.
- A nő itt egy alig észrevehető, rövidet sóhajtott, de ez csak olyan volt, hogy akár a beszélgetés folytatásának lehetett venni „más eszközökkel”, de aztán mégis megszólalt szavakkal is.
- No, az efféle önzetlen segítség soknak elkelne!
 - Hát akkor meg kell nyilvánulni! A segítség megvan, csak el kell fogadni.
 - No, nekem aligha tudna a segítségemre lenni.
 - Miért ne? Az egyedülmaradás ellen a társaság már egymagában is némi segítséget jelent. Hát még, ha az, aki azt hiszi, teljesen egyedül maradt a világon, azt a társaságot egy olyan közeli rokontól kapja, akinek a létezéséről se igen tudhatott addig a percig.
- A nő szigorúan nézett.
- Ez, gondolom, fikció. És még csak nem is tartozik a legsikerültebbek közé. Majd’ azt nem mondtam, hogy durva zaklatás. Már abban az esetben, ha egyáltalán tudatában van annak, hogy mit mond és kinek mondja.
- A férfi megrázta a fejét.
- Mindkettőnek tudatában vagyok, és mégse zaklatás.
 - Ezt be is kellene bizonyítani.
 - Ennél nincs egyszerűbb dolog. Önt Borzán Kingának nevezik, én pedig Borzán György vagyok.
 - Nagyon gyorsan bizonyítsa be ezt, mert különben sikítok!
- A férfi elővette az igazolványát, s átnyújtotta. A nő hosszan nézegette. Kissé megenyhült az arckifejezése, majd eléggé vékony hangon szólt:
- Az apám?
- A férfi megrázta a fejét. – Sajnos nem. Az édesapja Gábor bátyám volt, de ő már meghalt. Én, mint látja, Borzán György vagyok, vagyis a nagybátyja.
- És tényleg azért jön Kolozsvárra, hogy velem találkozzon?
 - Igen.
 - Na, akkor igen különös véletlen, hogy most itt összetalálkoztunk.
- A férfi megint megrázta a fejét.
- Se nem különös, se nem véletlen. Már vagy két napja loholok a nyomában ismeretlenül, kérdezősködöm, s természetes, hogy csak megtudtam valakitől, hogy most, ezzel a vonattal Kolozsvárra érkezik. A véletlen mindössze annyi az esetben, hogy a névjegye lelóg a táskája fogójáról, s így megtudtam, kicsoda is az a Borzán Kinga. De ezt előbb-utóbb úgyis megtudtam volna.
 - Jó! És akkor most mit kezd ezzel az értesüléssel?
 - Most? Beszélgetni fogunk. És abból megtudom, hogy egyrészt szüksége van-e egyáltalán az egyetlen még megmaradt rokonára, vagy inkább hagyjam sorsára?

Most a nőn volt a gondolkodás sora. Látszott rajta, hogy a legszívesebben odavetné a szája szögletéből, hogy: „Semmi szükségem egy nemlétező nagybácsira”, vagy valami hasonlót, de hosszan ránézett a másik szép-szomorú arcára, és mégsem mondta. Inkább hallgatott egy darabig. Rágta a gondolatokat. Majd, maga is csodálkozott rajta, de azt mondta:

– Na, nem bánom, próbáljuk meg!

Borzán Kingának érdekesen alakult az eddigi élete. A bajai akkor kezdődtek, amikor az édesanyja meghalt. Az anyja akkor már a második házasságában élt, és ha nem is volt boldog, de megelégedett volt. Ez elég sok nővel megtörténik, rendszerint olyankor, ha nem mehetnek hozzá ahhoz, akihez szeretnének, de a szingli életmód – abban az időben még nem reklámozták annyira, mint mostanában – sem a kedvük szerint való. Ilyenkor aztán hozzámennek ahhoz, akihez éppen lehet, és rendszerint azért vigyáznak arra, hogy a kiválasztott férfi elfogadhatóan nézzen ki, s ne legyen sem durva, sem pedig kirívóan műveletlen. Babay Ilona, a Kinga édesanyja is így tett annak idején. Nem is bánta meg voltaképpen soha. Nem is volt rá oka. A férje tisztességes, nagyon szelíd, és valóságosan jó ember is volt. Aztán beütött a baj. Valami régi história, amiről Csendes József, a férj, tudott is, meg nem is, nyújtotta ki utána a kezét, és kapta el egészen. Ha jól meggondolom, maga az ördög volt, akinek tudvalevő, nincs teste, ezért a mi testünket, embereket használja fel gonoszságainak az elkövetésére. A történet az egykor hírhedett szekuval volt kapcsolatos, és Babunak – Babay Ilonának – semmiféle bűne nem volt abban a történetben. Csak éppen elszenvedte az egészet. De ez a szenvedés akkora volt, és olyan méretű lelki sebet hagyott benne, amilyennel nem tudott együtt élni, s egy idő után önként a halált választotta.

Hogy a Kinga életében ez okozta-e a végletes törést, vagy ez csak a kezdő lökést adta meg az élete kisiklásához, senki nem tudja, mert ő attól a pillanattól kezdve magába zárkózott. Könnyen lehet, hogy a nevelőapját hibáztatta az anyja haláláért, de még azt sem lehet tudni, hogy ez a saját gondolata volt-e, vagy az akkori barátjának a sugallata. Mert, mint minden ilyen esetben, itt is megjelent egy barát, aki a más gondjából-bajából a saját hasznát leste, és miután Csendes Józsefet is sikerült a halálba kergetni, azt hitte, hogy Kinga ezzel valamelyes vagyona tesz szert. Nem tett. Ezek után a kapcsolatuk még senyvedett egy ideig, majd végképp kifulladt. Mihai, így hívták a barátot, mind kevesebbet volt elérhető a Kinga számára, aztán pedig kerek pereg megmondta, hogy akkor akarja látni a nőt, amikor a háta közepét. Pedig szép nő volt, sőt nagyon szép, ez volt az általános vélemény, csak hát semmiféle hasznót nem hozott, Mihai pedig annál sokkal jobban szeretett a mások nyakán élösködni (nem kirívó dolog a mostani fiatalság körében) semhogy hajlandó lett volna együtt nyomorogni egy akár mégoly szép nővel is. Pedig sok mindent megpróbáltak. Olyan dolgokra vette rá Kingát, amit az, más lévén a neveltetése, soha magától meg nem tett volna. De még úgy sem ment.

Csak a dolgok tisztázása végett: Kinga nem volt prostituált. Ha Mihai rá is vette valami hasonlóra, ezt a lány azért tette meg, mert őt, Mihait szerette annyira, hogy még ezt is meg tudta tenni a kedvéért. Hanem ez a furcsa, kikényszerített prostitúció végül is nem sokat hozott a konyhára. A nagy szerelemnek tehát egy idő után vége szakadt. Csendes József ekkor már nem élt. A felesége sem élt már régen. Kinga tehát nem tudott senkihez se fordulni az ő nagy problémájával. Maga az az elhatározás – és a megvalósítása –, hogy szakított a Mihaijal való együttéléssel, egymagában is akkora lelkiert mutat a részéről, amekkorát az ismerősei közül senki se feltételezett volna róla. Hiszen ilyenkor szoktak a lányok végleg elmerülni a társadalom mocsarában, annak is az alján. Kinga nem merült el. Ezt a tényt semmivel sem tudom magyarázni – más sem – mindössze a tényt magát konstatalem. De nagyon egyedül volt. Megjárta a saját kis külön poklát, senki se volt, aki segítsen neki abban, és most nem tudta, mihez is kezdjen magával. Nem gondolkozott a jövő felől, már csak az éppen következő lépést gondolta el, mint most például azt, hogy elmegy a még nemrég volt lakásába,

ahol együtt éltek Mihaijal, és elhozza azt a kevés holmit, ami még maradt. Hova viszi? Ezen még nem gondolkozott. Talán befogadják még egy kicsi ideig Hollóhegyen... Ha másért nem, a nevelőapja iránti kegyeletből. Bizony megalázkodás néz ki a dologból, mert a hollóhegyi társasággal szemben is úgy viselkedett annak idején, hogy ha ajtót mutatnának neki, az se lenne különös. De valahogy mégis bízott benne, hogy nem teszik.

És akkor, itt a vonaton, minden előzetes jel nélkül, megjelenik ez az égből pottyant nagybácsi. Hogy mit akarhat, azt Kinga nem nagyon tudakolta. Rosszabb, mint eddig, már úgy sem lehet!

A nagybácsi, a szembeni ülésen éppen olvasott valamit. Nem könyv volt, inkább csak lapok, mintha egyetemi jegyzet volna. Mindenesetre úgy tűnt, hogy nagyon bele van merülve.

Monea Mihai éppen nem volt otthon. Ez szerencse. Kingának semmi kedve sem volt, hogy veszekedéssel váljon el. Csendesen elvette tehát azt, amit a holmijából meg akart tartani, mindent otthagyva, ami a régi életére közvetlenül emlékeztette volna, a kulcsot leadta annál az idős nőnél, aki a házmesteri feladatokat is ellátta – voltaképpen lépcsőházfelelős volt – és már szabad is volt.

Na, de most hova? Ott állt, Kolozsvár külvárosában, egy mellékutcában, fényes délben, és nem tudta, hová legyen. De nem állhatott ott sokáig. Attól is félt, hogy Mihai haza talál jönni, s talán ráveszi, hogy mégis maradjon. De szerencsére nem jött. Elindult hát, eleinte határozatlanul, később már biztosabban, egyelőre a főtér felé. Gondolta, megiszik egy kávé, s közben végiggondolja egyelőre a legközelebbi teendőket. Valami munkát kellene szereznie, mert már nincs, akinek a nyakán lógjon.

Betért hát egy ismeretlen kis kávézóba, ismerősbe nem, mert félt, hogy Mihaijal találkozik, s az elég gyenge kávé mellett elgondolkodott. Bizony, még könnyeztetett is néha, amikor a saját jövőjére gondolt. Ilyen borongós gondolatok között egy ideig észre se vette, hogy a nagybácsi is ott van, s őt nézi.

– Na, mit határoztál? – ekkor már tegeződtek, a vonaton való utazás vége óta.

– Van mit? – Kinga grimaszt vágott, ami akár mosoly is lehetett volna, ha valaki mindenáron annak akarja nézni.

– Persze, hogy van. Ha akarsz, lakhatsz nálam, legalábbis addig, amíg valami egzisztenciát alakítasz magadnak, vagy teljesen a saját erődre bízod magadat. Ez utóbbit nem egészen nyugodt szívvel ajánlanám, de elfogadom, ha ezt szeretnéd. Ez esetben az én szerepem az életedben részben véget ér. Csak részben, mivel néha, amikor nagyon szükséged van rá, és amikor egyáltalán lehetséges, még megpróbálok majd segíteni.

Kinga a fejét rázta. – Már megegyeztünk, hogy egyelőre hozzád megyek lakni.

– Igen, azt hiszem, hogy pillanatnyilag ez helyes. Később, amikor majd lesz munkád – nem is olyan könnyű találni – még megtárgyaljuk, mi legyen. De ebben az esetben talán jó lesz, ha elindulunk, mert lekéssük a vonatot. Pillanatnyilag semmi egyéb jármű nem áll a rendelkezésemre.

A két ember egyébként tévedésben volt egymás felől. Kinga – az ő esete volt egyszerűbb – úgy gondolta, hogy nagybácsi ide vagy oda, végeredményben éppen úgy férfi, mint bárki más, tehát azt is várja el. Kész volt neki megadni azt, amit egy férfi egy nőtől általában megkíván, s valami ilyesmire gondolt akkor, amikor a vonaton azt vélte, hogy annál sokkal rosszabb is megesett vele az utóbbi időkben a Monea Mihai „jóvoltából”. Borzán György annál sokkal bonyolultabb lélek volt, hogy így gondolkozzon. Ő legelsősorban a bátyja utolsó kívánságát akarta teljesíteni, amire akkor kérte, amikor a kórházban, a végzetes autóbaleset után már csak

percei voltak hátra. György meg is ígérte, hogy gondot fog viselni a lányára, akit egyébként egyéves kora óta nem láthatott, de magában azért hozzátette az ígérethez: „ha arra a gondoskodásra csak egy kicsit is méltónak fog bizonyulni.” Annyit mindenesetre már látott, hogy sokat szenvedett emberrel áll szemben, de ez egymagában még nem érv, sem egyik, sem a másik oldalra. Meg kell tehát figyelni, s arra a legalkalmasabb, ha egy darabig nála fog lakni.

Borzán György sohasem házasodott meg. Talán intő példa volt számára a bátyja nagyon rosszul sikerült házassága is, de ennyi még semmiképpen nem lett volna elég egy ekkora horderejű elhatározáshoz. Pedig szerette a nőket, hűséges is tudott lenni, ha olyan nővel hozta össze a sorsa, akihez érdemes volt hűségesnek lenni. Inkább a barátnői unták meg egy idő után az együttélést, mint ahogy minden nő megunja, ha a férfi, akivel együtt él, nem a férje. Persze, ha a férje, akkor is megunja, csak hát a válóper kínos, hosszadalmas és sokba is kerül. Ezért nehezen szánja el rá magát az ember lánya. Szerencsére, mondhatni a társadalom szerencséjére, mert a házasság intézménye nélkül nem is lehet tudni, hová aljasodott volna az emberiség. György azonban nem azért maradt agglegény, mintha a házasság ellen elvi kifogása lett volna. Nem is a bátyja példája hatott rá ilyen negatívan. Hanem az életben már eleve komoly hátránnyal indult. 1947 február tizedikén született, a párizsi békeszerződés aláírásának a napján. Elképzelhető ezután egy olyan embernek a lelkivilága, akinek az egész nemzete átkozza a születése napját. Serdülő korában már arra gondolt, hogy letagadja ott, ahol lehet, de annál mégis sokkal büszkébb volt, hogy megtegye.

Aztán, mert ennyi még semmi esetre sem elég a permanens szomorúsághoz, gyermekkorának egy bizonyos pillanatában észrevette, hogy kettőjük közül Gábor bátyja az, aki a család kedvence, ő pedig valamiképpen mindig háttérbe szorul. Csekély vigasz volt, hogy kompenzálsképpen Gábor meg mindent megtett érte, amit csak tudott. Nem ellensúlyozta az apai-anyai mellőzést. Azonkívül a mi Györgyünk egy kissé lusta is volt, vagyis inkább kényelmes, gyermekora idején. Így hát nem végzett magasabb iskolát sem. Míg a bátyja kitüntetéssel végezte el az egyetemet (irodalomtanár lett), addig ő valami nehezen végzett el egy almérnököt, s lett belőle geodéta. Földmérő. Amiből aztán, a változások bekövetkeztével, egyre kevesebbre lett szükség. Így hát tengett-lengett egy darabig, s mindez csak akkor változott meg, amikor Gábor egy gyanús autóbalesetben meghalt. Azonban, gyanús vagy nem gyanús, a halál bekövetkezett, s ez a György életét teljesen megváltoztatta. A változás egyébként nem egyik napról a másikra következett be, inkább fokozatosan. Akkor kezdődött, amikor egy közös újságíró barátjuk megkérte arra, hogy meghalt bátyja helyett írjon meg egy tanulmányt. Valami kritika lett volna, színházi vagy egyéb, már nem lehet tudni, mindenesetre jobban sikerült, mint Gábornak valamikor is. Ettől a naptól kezdve mind gyakrabban kérték fel a földmérőt ilyen-olyan tanulmányok megírására. Néha fényképezett is, azt is jól. Rájöttek, hogy a szerény technikus álcája alatt igen művelt és tehetséges ember rejtőzik.

Ebben az időben, amikor a vonaton Kingával találkozott, már befutott embernek számított.

Istennő leszek a halálom után! Igen, ebben rendíthetetlenül hiszek. Másként mi végre lett volna az a sok és változatos megpróbáltatás, ami ért az eddigi életemben?

Különben senki ne lepődjön meg azon, hogy nő létemre tudok írni. Nálunk, az én népem körében, ez nem számít különlegesnek. De még ha különleges képesség lenne is, az apám személye mindenképpen magyarázná az én írástudásomat.

Hej, az apám! De rég is láttam már! Most már valószínűleg nagyon öreg lehet. Ha még él egyáltalán. Remélem, hogy él! Szóval – nagy ember az öreg harcos! Pedig annak idején nem úgy kezdődött ám az élete, hogy akárki is a jövőendő mindenható miniszter tisztségére gondolhatott volna.

Akkoriban, amikor ő még csak gyermek volt, igen rosszul ment az én népemnek a sora. Hogy előre megmondjam, ahogy illik is, az apám, s következésképpen én is, egy olyan kis népből származunk, amely nép a farkast tekinti ősatyjának. No persze, ilyen nép meglehetősen sok van egész Ázsia-szerte. Hogy tovább ne is kalandozzak, például a türkök népe, amely most a birodalomban az uralkodó nép, szintén a farkast tekinti ősatyjának. No, de a mi népiünk a nevét is a farkastól vette. Igaz, a kínaiak azzal csúfolódnak, hogy nem is farkas volt az, hanem valami tekergőző féreg, de ezt azért mondják, mivel a farkast és a tekergőző férget az ő nyelvükön ugyanúgy, vagy legalábbis nagyon hasonló módon kell leírni.¹ Ehhez tudni kell azt, hogy a kínaiak országa nagyon nagy, és sok évig tart, amíg az ember az egészet beutazza, nem is tudnák megérteni egymás szavát, ha az írás nem volna. Az írás adja a hatalmukat.

Mindezeket csakis azért írtam le, hogy aki olvassa, megérthesse az én történetemet. Nos hát abban az időben, amikor az apám még gyermek volt, sem az én népem, de maga a türkök népe sem élt szabadságban. Nem volt az rabságnak sem nevezhető, hiszen a kínaiak győzték le a birodalmat, de ők maguk nem jöttek közénk élni. De mégsem volt szabadság. Mert például mit mondjon az ember arra, hogy nemcsak adót kellett fizetni, de éppenséggel gyermekeket is vittek el adóba. És nem ám a legszegényebbek közül, de nem ám. Igaz, nem is a nép vezetőinek a gyermekeit. Hanem azokét, akiknek valami kiválósága volt. A nép akkoriban nem tudta, hogy mi végre, voltak is rémhírek, hogy a kínai császárné mindennap az adóba adott gyermekek vérével készült ételeket eszik, azzal őrzi meg a szépségét, egész öregkoráig. No, ebből semmi se volt igaz, de azt senki se tudta. Hanem az igazság az, hogy a kínai, amely voltaképpen egy igen művelt és kifinomult nép, a szabadság helyett a többi népnek is a műveltséget akarta adni. Ezeket az adóba összeszedett gyermekeket azért aztán jól tartották, és meg is tanították mindenre, amit egy kínai birodalmi tisztviselőnek tudnia kell. Hát ilyen adógyermek volt az én apám is, a szülei, az én nagyapámék egy nagyobb falunak voltak az előjárói, így került azért ő is az adógyermekek közé. Mindezekből a gyermekekből aztán tisztviselőket neveltek, amit erről tudok, azt már az apámtól tudom. A kínai tisztviselő elég különleges figura. Gyakorlatilag ők vezetik az egész birodalmat, de a tisztségük csak ritkán öröklődik a fiaikra. Így van ez azóta, amióta az első igazi császár – mert az azelőttieket csak annak nevezik – behozta a törvényt, valami hét- vagy nyolcszáz évvel ezelőtt.

Nahát, hogy rövidre fogjam, az apám huszonnyolc éves korában (de lehet, hogy két-három évvel hamarabb) visszatért. Akkoriban meg is nősült, s három évre rá megszülettem én. Még van egy bátyám és egy öcsém is.

No hát, az én népem tulajdonképpen lenézi a kínaiakat, de ez, azt hiszem, így van minden nép esetében, amely nép – egy másik néppel vívott hosszú harc folyamán – gyengébbnek bizonyult. Én nem nézem le őket. Ellenkezőleg, elismerem a kultúrájuk különlegességét, már csak azért is, mivel, ha tárgyilagosan tekintjük, ők az okai, végső soron legalábbis, az apám, s ezáltal az egész családjunk fölemelkedésének. Hogyan is történt? Nos, amikor apám a kínaiak között kitanulta a tudományoknak azt a részét, amire egy ilyen adóba szedett gyermeket azok megtanítani akartak, hazajött. Nem részletezem hogyan, nem egyenesen és nem egyszerűből, de végül is itthon kötött ki. Őt bízták meg az uralmon levők azzal, hogy az alárendelt népek helyi vezetőivel a kapcsolatot tartsa. Bölcsen, mivel ezek a fiatalok tudtak a helyiek nyelvén, és –

¹ Azt ne higgye senki, hogy ez egyedülálló a történelemben. A magyar nyelvben is ismert a „toportyán-féreg” kifejezés, ami szintén farkast jelent.

így gondolták legalább – belekóstolva a civilizált életbe, nem kíváncsoznak vissza a sátor füstös levegőjébe. Nem rajtuk múlt, hogy nem így történt. Vagyis lehet, hogy ötvenszer, százszor bejött nekik ez a gondolatuk, de apám alighanem a százegyedik lehetett. Egy lázadó törzsi vezetőhöz volt küldve eredetileg, aki hosszas harcok után, talán tizenheted magával, beszorult a hegyek közé és onnan semmiképp nem lehetett kicsalogatni. Hogy mit látott meg az apám ebben a füstös, szurtos törzsfőnökből, a mai napig is rejtély előttem. De annyi tény, hogy két-három megbeszélés után teljesen megváltozott. Levetette a kínaiaktól kapott Jüan Csen nevet és a helyi törkök között szokásos nevet vett fel. És hozzáfogott megszervezni ennek a törzsfőnek (hogy el ne felejtsem, Kutlug volt az eredeti neve, az eredeti, mondom, mert ő is más nevet vett fel, királynevet, ettől az időtől fogva) a seregét. És érdekes dolog, a népek ettől kezdve özlönlöttek hozzá. Egy félév múlva már ő volt a „kaan”², vagyis a korlátlanul uralkodó férfi. Nem részletezem, birodalmat alapítottak ők ketten. Amiben a kaan volt a kard, tényleg jó hadvezér volt, értett a katonák nyelvén, és az apám volt az ész. Az is neki jutott eszébe, hogy egy birodalomban kell lennie valamelyes írásbeliségnek. Hát persze, hogy a kínaiaknál látta. No de milyen írásbeliségnek? Mert a népek errefelé valóban írástudók voltak, azelőtt is, de ahány törzs, annyiféle írás. Igazából inkább a gondolatoknak az elrejtésére szolgáltak azok, mint a közlésükre. „Na hát, ez egy birodalomban nem megy!” – jelentette ki apám, mivel a parancsokat közölni kell, még hozzá háborús körülmények között is, és lehet, hogy mire a parancs célba ér, már sem annak vivője, sem a kiadója nem él. Addig beszélt tehát a kaan lelkére, amíg az a sokféle írás közül – kevésben különböztek egymástól – kijelentette hivatalosnak azt, amely a mi folyónk partjain volt szokásos. Ám írjon minden törzs a saját területén úgy, ahogyan akar, de ha valamit az egész birodalom használatára szánnak, azt csakis ezzel a hivatalos írással volt szabad kőbe, fába, vagy máshova bevésni.

No hát, nem szaporítom a szót. Ez a nagyon nagy tudású ember, az én apám, négy kaant szolgált ki, de ő maga nem lett kaan sohasem. Ez volt talán az egyetlen hibája, de mások meg azt mondják, éppen ebben rejlett a bölcsessége. Pedig ezerszer magához ragadhatta volna a legfőbb hatalmat, de ő talán szerény volt, talán félt a felelősségtől, de lehet mindkettő is egyszerre, megmaradt mindig a birodalom második emberének.

Nos, ez az én bölcs apám úgy látta jónak, amikor tizenhat éves voltam, hogy elküld a kaan házába, legyek én annak az ágyasa. Nem felesége, csak az ágyasa, bár az ő, az apám birodalomban betöltött hatalma miatt akár az első felesége lehettem volna a kaannak. Nem lettem. Csak ágyas. Most már áldom érte. Mint ágyas, nem a férfihez tartoztam, hanem az udvarhoz. Az a kaan két év múlva meghalt. Valami csatában szerzett sebe elmérgesedett, és egyszer csak meghalt. Az első feleségét vele temették el. Én élve maradtam. A következő kaan ügyet sem vetett rám. Jöhettem, mehettem, amerre nekem tetszett. És nekem tetszett. Sok jó vitéz volt a kaani udvarban, és nekem már egész korán nagyon tetszettek a férfiak.

Nálunk úgy szokás, hogy a csatákban a nők együtt harcolnak a férfiakkal. Amíg még lányok, addig az kötelességük, később, amikor már férjhez mentek – mert a közrendű vitéznek azért általában csak egy felesége van – akkor, ha a férjük ezt megkívánja. Legtöbbször nem kívánja meg, hiszen gyerek van, háztartás van, sok minden kötelesség otthon is. Ezért felületes szemlélő nem is tudja messziről meglátni, hogy az a lovas, aki szembe megy vele, nő-e vagy férfi. Nincsenek is olyan nagyon oda a mi asszonyaink a férfiakért. Ezt csak azért mondtam most el, hogy világos legyen az, amiben én a többi nőktől különbözök. Nem tudom, miért van ez, talán azért, mert én ilona vagyok.

² Ezt a tisztséget magyarul kagánnak szokás nevezni, de hibásan. (Csak Ady Endre nevezte Kajánnak egy nagyon szép versében). A „G” betű a török nyelvben különösen viselkedik. Bizonyos esetekben „J”-nek olvasandó, ha pedig mély hangfekvésű magánhangzók környezetében áll, akkor meghosszabbítja az előtte való hangzót. Így vettem a bátorságot a „kaan” hangalakhoz.

Hogy ki is az az ilona? Ennek hosszú magyarázata van, amit szintén az apám mondott el nekem. Úgy történt nagyon-nagyon régen, hogy egy napnyugati hódító király, valami Iszkander nevezetű, elindult a seregével kelet felé, és az akkori világból akkora darabot harapott ki magának, hogy ő maga se tudta annak határait. Nos, ennek a híres királynak a nevelője, egy akkori bölcs miniszter, mint amilyen mostanában az én apám is volt, magával cipelt a hadjáratra egy könyvet egy még régebbi hadjáratról, amely hadjáratot egy Ilona nevű asszonyért vívtak az ő eleik. A királynak pedig annyira tetszett az a könyv, hogy mindenhová magával vitte, még a Két Folyó Világába is. Utoljára még meg is tanulta kívülről. No, ez a király fiatalon meghalt, az utódai pedig, akik egyébként semmiképpen nem voltak méltóak arra, hogy az örökébe lépjenek, nos ezek az utódok tovább hagyományozták az ő utódaikra azt a könyvet. Attól fogva nevezték egy darabig Ilonának azokat a nőket, akik módfelett szerették a férfiakat. De ahogy az már lenni szokott, a valódi történet mindig megváltozik az idő folyamán, ha az megfelelően hosszú. Egy idő után tehát az igazi ilona már nemcsak arra való volt, hogy a férfiakat szeresse, de ezért cserébe ő meg kellett értse a férfiak legrejtettebb gondolatait, és segítenie kellett nekik abban, hogy maguktól eltávoztassák a félelmes gondolatokat, de abban is, hogy okosan felkészüljenek arra az időre, hogyan szeressék az asszonyukat, mit tegyenek, hogy béke legyen az úr a családon belül, és még ezernyi dologban. Nem véletlen az sem, hogy ezeket az Ilonákat egy idő óta egyre jobban tisztelik, mint ahogy a napnyugati emberek az ő istennőiket. No, hát ilyen Ilona vagyok én is egy idő óta. Ennek megfelelően nagy tisztelet is vesz körül a kaan udvarában, pedig már megöregedtem. Még csak az utódomról nem gondoskodtam. Mert ez úgy történik, legalábbis az esetek többségében, hogy az Ilona maga nevezi meg az utódját, a leginkább rátermett fiatal lányok közül. Nem mindenki örül annak, ha Ilona lesz, és sokszor a régi Ilona olyan lányt vagy fiatal nőt nevez meg, aki őt valamikor nagyon megsértette. De persze a megnevezés egymagában nem elég, sokat kell még annak a nőnek tanulnia, amíg eléri, hogy a férfiak tiszteljék is, ne csak szeressék, és rábízzák a családjuk féltve őrzött titkait is.

*Na, de most már itt lesz lassan az idő, hogy én is gondoskodjak az én utódomról.*³

Körülbelül éjfélre futott be a vonat Váradra. Onnét még egy jó óra, amíg arra a kicsi állomásra ért, ahol egy kis községben György lakott. Na, jó fáradtak voltak mindketten. Éjjel lévén, nem is látták a falut tulajdonképpen, pedig lett volna mit, mert nagyon szép volt. György akkor költözött oda, amikor feladta a földmérői foglalkozását, s csak a művészi munkával kezdett foglalkozni. Nehezen ment ez is annak idején, mert általában se könnyen határozta el magát valamire, az ilyesmit meg éppenséggel bizonytalannak tartotta. És méltán. Bértollnokságot az élete árán se vállalt volna, hát egyik percről a másikra elkophatott az írásaival meg a fényképekkel keresett pénz. De eddig nem történt ilyesmi, a nyugdíjig meg már nem volt sok hátra. Hát megvette ezt a falusi házat, s ott élt, eddig egyedül. „Na, mostantól fogva már nem lesz egyedül.” Igaz, a jövőt senki nem tudja, s az, még egy olyan rezignált ember számára is, mint György, tartogathatott meglepetést.

³ Többen úgy gondolják, köztük a legnagyobb tekintély, Ipolyi Arnold is, hogy az Ilona név, de a Tündér Ilona mint tisztség is, eredetileg a Nagy Sándor által magával hordozott Iliász Trójai Helénájából ered. Akár így volt, akár nem, maga a fogalom az idők folyamán erősödött meg és terjeszkedett, míg végre elnyerte a népmesékben élő nagyságát. Tehát belső-ázsiai eredetű. Más népeknél pl. az Elena név közvetlenül származik a homéroszi könyvekből, olvasóközönség által.

– Na, hát helyezd magad kényelembe! – szólította fel a fiatal nőt. Az esetleges vacsorázásra vonatkozó kérdést Kinga elhárította, mondván, hogy késő van, mindketten fáradtak. Majd reggel egy kiadós reggeli.

Györgynek érdekes erotikus álmai voltak, aznap éjszaka. Olyan teljes, minden tekintetben jóleső testi szerelemben nem volt része, már ki se tudja, mióta. Csak egy idő eltelte után ébredt rá arra, hogy az nem volt álom. És valóban, Kinga feküdt mellette, ő is épp olyan elégedetten, mint a férfi.

„De hát mire volt ez jó?” – tette fel magának a kérdést korán reggel, amikor – szokása szerint, mert rendszerint korán ébredt – csendesen kibújt az ágyból. Kingát hagyta aludni. A lány úgy aludt, összegömbölyödve, mint valami gyermek. Láthatóan jól érezte magát. „Na, hát itt a válasz!” – gondolta tovább a férfi magában. „Ha neki is jó volt, meg nekem is, akkor kinek mi köze hozzá? Hogy a bátyám lánya? A bátyám meghalt, és én ezt a nőt nem láttam eddig, soha életemben. A fenébe az álszentséggel!”

De azért elhatározta magában, hogy ez lehetőleg soha nem fog megismétlődni. Legalábbis nem az ő, mármint György kezdeményezéséből. – Enyhített aztán a tilalmon. Bár magában tudta, hogy erre az enyhítésre semmi szükség nem volt. Kinga minden valószínűség szerint sokat szenvedhetett az eddigi életében, s talán azzal is megszoktatta valaki, hogy minden jóért, amit kap, a testével kell megfizetnie. No, ezután nem úgy lesz! határozta el magát. Ám egy kiskaput azért hagyott gondolatban. Nem magának, hanem Kingának. Ha ugyanis a lány tényleg ezt akarja, kicsoda ő Borzán György, hogy további kellemetlenségeket okozzon neki? De hát ez majd elvállik.

Mire Kinga felébredt, a reggeli már készen várta. Az éjszakai eseményeket egyik se emlegette, csak eszegettek szép csendesen.

György elég vegyes érzésekkel volt, gondolatai ismeretlen messzeségekben kalandoztak. Mit adhat ő, Borzán György, a maga ötvenhét évével, egy ilyen szép nőnek? Jó volt ez egyáltalán valamire? Mert abban biztos volt, hogy sokáig ez nem tarthat. „Vajon miért?” morfondírozott magában. „Mire gondolt Kinga? Mit akarhat tőle? És ha tényleg hosszútávra gondolta, mi lesz ennek a vége? Hiszen az ember bizonyos körülmények között még akár az unokatestvérét is elveheti feleségül, tudott is egy ilyen esetet a közelebbi ismerősei közt, de talán mégsem kellene neki, tapasztalt férfinak ilyen gondolatokat táplálnia ezzel a tényleg gyönyörű szép és ilyen fiatal nővel szemben!” Csak ült hát némán a reggelinél és várt.

Kinga sem szólt egyetlen szót sem egy jó darabig. Neki azonban egész másfajta gondolatai voltak. Persze a kapcsolatukat ő sem gondolta sem hosszúnak, s még kevésbé véglegesnek, de abban, ami történt, s amit ez az éjszaka hozott a hangulatban, igen kellemesen érezte magát. „Igen, az igaz, György fizikailag nem ér fel Mihajjal, még csak közel sem jár hozzá, s általában is elmarad azoktól a férfiaktól, akikkel magától, vagy bizonyos fokig kényszerítve dolga volt, de igen kedves ember, és ezt a fajta kedvességet, szíves törődést nem tapasztalta még az eddigi életében.” Kinga tehát igen elégedett volt, és – György legyen olyan amilyen, a nyers erő tekintetében – ezt az érzést úgy gondolja, el tudná képzelni tartósan, akár ezutáni élete végéig. Legalábbis, ebben a pillanatban. Ült tehát csendesen, de a férfitől eltérően nem borongott, hanem csak titokzatosan mosolygott maga elé, mint egy jóllakott macska. Vagy mint Mona Lisa, hogy sznob legyenek.

Azért a reggeli végére György is elhatározásra jutott. Gyenge kis elhatározás volt, de jobbra pillanatnyilag nem futotta. Úgy gondolta, hogy egyelőre hagyni fog mindent a maga természetes menetére, hogy ha és ameddig Kingának így tetszik, azután pedig, ha egy idő múltán talál majd magának valakit, mert biztosan találni fog, aki jobban hozzáillik, akkor szeretettel

elereszti. És addig? Továbbfűzve a gondolatot, s elemezve magában, hogy mi is lehetne az a többlet érték, amit a nőnek adni tud, a szellemi értékre gondolt. Abban legalább jó.

Györgynek az agya olyan volt, mint a patkány foga. Örökké működnie kellett, mindig rágcsált valami szellemi táplálékot, mert amint abbahagyta, elvonási tüneteket produkált. Ebből adódott, hogy ekkorra jókora intellektuális poggyászt sikerült összegyűjtenie. Erre gondolt most hogy, amennyiben igényli, átad belőle a nőnek amennyit tud, s amennyit az úgy néz ki, szívesen vesz. Ha pedig nem, hát akkor legalább megpróbált valamit adni.

Úgy is lett. Ment is körülbelül egy hétig. Egy hét után azonban látszott már, hogy a két ember találkozása csak időleges volt. Hiszen jól érezték ők magukat együtt azon túl is, de csak tudatára ébredtek annak, hogy biz' igen különböznek korban. György számított rá, meghányta-vetette ő magában már az első közös reggelen, de Kingán bizony látszott, hogy nem érzi otthon magát.

„Már pedig ezen nem tudok segíteni!” – gondolta György magában, s még hozzátette képzeletben, hogy amennyiben szólna, valószínűleg még rosszabb lenne a lánynak. Hát csak hagyni kell, majd csak kialakul valami. Még eltelt egy hét és tényleg valamiképpen nyugvópontra jutott a dolog. Nem oldódott meg semmi sem, nem is oldódhatott, de közbejöttek események, s az érzéseik kezdtek leülepedni. Az események közt a legfontosabb az volt, hogy Kinga állásba jutott. Titkárnő lett a városi törvényszéken. Az állást persze György járta ki, de mindenki jól járt vele. Kinga jól kezelte a számítógépet, egyetemet is végzett, mindenképpen megfelelt hát a kritériumoknak. Az már csak hab volt a tortán, hogy éppen közgazda és pszichológus volt a szakmája, két olyan foglalkozás, amire a bíróságokon mindig szükség van. Egy hónap elteltével hát abban is igénybe kezdték venni. Nemigen volt már ideje a saját sorsával foglalkozni. Volt elég emberi sors, amit maga előtt látott, alig is győzte feldolgozni.

– Hogy olyan sok a nyomorúság ezen a világon – csodálkozott Györgynek –, sose gondoltam volna!

György csak bólogatott. Ő már tudta ezeket a dolgokat, ha nem is saját tapasztalatból, de azokéból igen, akik a környezetében éltek.

Az idő pedig múlt. Semmi nem változott érezhetően, de a mindennapi állandó kopásból azért mégiscsak valamiféle változás körvonalazódott. Kinga már ritkán ment be Györgyhez éjszakánként, annál inkább kérte ki a véleményét nappal, vagyishogy este, amikor hazakerült. A vacsora utáni rövid időt általában beszélgetéssel töltötték. És Kinga rájött, hogy Györgyben nem az a legértékesebb, amit az ágyban tud nyújtani – az sem volt rossz pedig –, hanem az, amit a szavaival. Már-már ott tartott, hogy majdnem beleszeretett a nagybátyja gondolataiba. De György is az ünneplő gondolatait vette elő a Kinga számára.

Nagyon közel kerültek tehát egymáshoz, közelebb, mint képzelték volna, ez pedig nem is volt csodálnivaló, mivel mindketten – más-más formában ugyan – de sebzett emberek voltak. Azért egyetlen dologról mégis jó sokáig nem beszélgettek egymás között ezeken az esti beszélgetéseken. Ez a Kinga előélete volt, különös tekintettel Monea Mihaira. Egyszer azonban ennek is el kellett jöjjön az ideje. Ám az élet, mint máskor is mindig, ebbe is beleszólt.

„Az igazi nagy hódítások keletről nyugat felé irányultak. Legalábbis a legtöbbje. Ez főleg azért van, mert a klasszikus keleten mindig több volt az ember. Emberből volt fölösleg. És annak, ha akarták, ha nem, valamilyen formában ki kellett áradni. Keletről jöttek a perzsák, a hunok, a mongolok, de a türkök is és még nagyon sok más. Igaz, a perzsákat megállította Athén, így tanultuk, de csak olyan időleges megállítást volt az, mint a középkori Magyar

Királyság győzelmei a török invázió ellen. Attól még nyomult a kelet, mert azt a sok embert el kellett helyezni valahol, akár így, akár úgy. És ne higgyük el egy percre se, hogy az ilyen 'barbár' hódításoknak nem volt hatása a nyugati életre. Ezt csak a nyugati tanítók tanítják, hogy ha már tenni ellene nem tudnak, akkor legalább letagadják.

Igaz, volt nyugatról keletre tartó hódítás is. A Nagy Sándoré. Az azonban a kelet lelkével nem volt ellentétes és a kelet éppen ezért befogadta és fel is dolgozta, a saját életének a részévé tette.

De ha már így van, és ha a nyugat a legtöbb esetben defenzívában van, akkor milyennek is képzelhető el az a bizonyos 'művelt nyugat'?

Az bizony a legtöbb vonatkozásban egy zsákhhoz hasonlít leginkább. Egy zsákhhoz, amelybe a vesztes népek, néptöredékek az erősebb elől bemenekülnek. És minél nyugatabbra vagyunk, annál inkább a zsák fenekén helyezkedünk el.

Ez az én véleményem, amely tapasztalaton alapul. Nem csoda, hogy hazudoznak, ahogy csak tudnak, mindenről, amiben az igazság kimondása fontos lenne. Pedig nekik is fontos lenne. De nem látják be. Sohasem is fogják igazából, legfeljebb teszik magukat. Ezért aztán az igazi dolgokat mind meghamisítják, a hitet, a természetfölöttit, a küzdelmet a tökéletesedésért. Minden fontos dolgot. Szerencsétlen olcsó babonák lesznek ezekből, vagy kíméletlen vérengzés, ráadásul oktanul. Sehol sem olyan tudatlanok és babonások az emberek, mint a 'művelt nyugaton'. Ezért én, Ilona, aki egyben AZ ilona vagyok, aki tudom a múltat és látom a jövőt, elhatároztam, hogy elutazom nyugatra, és ott találom meg az utódomat, s ott is nevelem ki. Ehhez a cselekedetemhez a Mindenható Öregisten segítségét kérem, csakis az övét, benne bízom, de tökéletesedni fogok a saját akaratomból is!

Adassék ez a levél a Birodalom kaanjának kezébe, a nagy Tengrinek, az Ég Urának az áldását kérve rá, és a magam számára a segítségét!"

Ilona lezárta a tekercset, lepecsételte, aztán átadta a már ott várakozó futárnak. Amíg a futár lóra pattant, a csodaszép nő bement a házába, magához vette a legszemélyesebb holmiját – a többi a fejében volt – bezárta a házat, a kulcsot is a futárnak adta, mire az elvágtatott.

Így befejezve dolgát, maga Ilona is felült egy szelíd szürke lóra és csendben elkocogott nyugat felé.

Még egyszer kellett megállania. Azon a helyen, ameddig még éppen elért a kaan hatalma, de már egész másféle népek éltek, mint az ő népük, egy magas rangú katona várta. A katonát sokan kísérték, már ebből is látszott, hogy igen magas a rangja.

„Talán sád, vagy valami hasonló” – gondolta magában az utazó ilona⁴. A tiszt elegánsan meghajolt, ahogy a nő rangja megkívánta.

– Asszonyom, a kaan küldött, hogy adjam ezt át neked! – majd kivett a köpenye alól egy hosszúkas tárgyat, pergamenbe csavarva.

A nő átvette, kölcsönösen meghajoltak és elsietett ki-ki a maga útjára. Az asszony még egyszer a katona után nézett, kimorzsolt egy könnycseppet a szeméből – ezt se merte megtenni már régen, nehogy a kor meglátszódjon rajta – talán nem is a katonát nézte, inkább a hazájától búcsúzott, majd türelmetlen kézzel elkezdte kibontani a kaan ajándékát. Egy természetes

⁴ A régieknél a tulajdonnevek és a méltóságnevek között nem nagy különbség volt. Egy ideig, amíg nem volt jelentősebb méltóságuk, a tulajdonnevüket viselték, utána a méltóságnevüket úgy, mintha az a tulajdonnevük volna. De néha méltóságnevet adtak tulajdonnévnek is. Ezért írom itt azt, hogy ilona, néha kis-, néha nagybetűvel, érzékeltetni akarva, hogy egyszer méltóságnévként, máskor tulajdonnévként kell elképzelni.

nagyságú macskaszobor volt, ülő helyzetben, aranyból finoman kimunkálva. Tökéletes volt, olyan, hogy sírni támadt kedve, ha ránézett. „Hát a kaan végül mégiscsak úrnak bizonyult.” futott át a fején, de a következő gondolat a félelemé volt.

– Jaj, Öregisten! Mit csinálok vele? Elveszik tőlem, ellopják tőlem, még tán meg is ölnek érte!

De aztán megnyugodott. Hisz' nem azért ilona az ember lánya, hogy ne tudjon úrrá lenni ilyen kisjelentőségű dolgon, mint a gyilkos indulat. „Majdcsak lesz valahogy! Megsegít a Boldog-asszony!” Visszacsomagolta hát a nagyértékű ajándékot, felült a lovára és folytatta nyugodt haladását napnyugat felé.

A múlt és jövő látása különböző módon történik. A múltat az ilona is csakúgy látja, mint bármelyik más ember. Ahogy például mi látjuk a tájat, ha a vonat hátsó ablakán nézünk ki. Táj, amely állandóan távolodik tőlünk, s távolodás közben mind nagyobb darabot bírunk befogni belőle. Ilyen dinamikus a múltbalátás.

A jövő látása éppen ellenkezőleg: általános vonalaiban statikus. Mintha egy nagylátószögű képet nézne az ember, amelyen a látnivalók annál kisebbek, minél később fognak bekövetkezni. A képen belül lehet, sőt van is mozgás, de maga a kép statikus. Áll. Ellenben – változhat. És változik is akkor, amikor valami addig nem létező hatótényező lép be. Csakhogy a gyakorlott jövőbelátó ezeknek a tényezőknak a hatását már akkor érzékeli, ha magukról a tényezőkről nincs tudomása. Ilyenkor a kép, általában inkább csak egyik-másik része, megváltozik. Minél később következik be egy esemény, annál kevésbé tisztán látható – hiszen messze van – és annál kevésbé változik meg egy, az időben a jelenhez közel ható tényező hatására.

Mindezek elmondására azért volt szükség, hogy ne képzelje senki sem úgy ezt a dolgot, mintha az ilona például egy emberek-, vagy természetfölötti vagy -alatti erőnek a közvetlen segítségével tudná gyakorolni ezt a képességét. A természetfölöttihez természetesen folyamodni kell és szokott is majdnem mindenki, kérve, hogy tegye lehetővé a már benne meglevő képesség minél jobb kifejlesztését.

Természetesen az előbb elmondottak semmiképp se jelentik azt, hogy bárkiből lehet múltat és jövőt látó ember. De a tehetségen kívül, ami önmagában még szinte semmi, csak egy nagyon távoli lehetőség, még számos egyéb is szükséges hozzá. Leginkább önfegyelem, és rengeteg céltudatos munka.

Úgy tűnik, hogy a háromféle látás közül mégis a jelennek a látása a legnehezebb. Bár ez érthető, hisz itt van a legtöbb fölösleges, zavaró tényező. Közöttük a legnagyobb, a személyes érdekltség. Az az ember ugyanis, aki olyasmit vizsgál, amihez érdeke fűződik, csak a leg-ritkább esetben tud tisztán látni. És ha mégis, akkor a legtöbb esetben – véletlenül. Tudják ezt sokan, azok akik tudatosan gyakorolják, s olyanok, akikben az adomány megvan, de csak ritkán nyilatkoznak róla, mert nem biztosak abban, hogy igaz az, amit látnak.

Az utazó ilona, pontosabban a lova, szép csendesén lépegetett nyugati irányban. Nem gondolt semmire, csak nézte a szép, napsütötte tájat maga körül. Szerette. Még a sivatagot is szerette, s amellet egy cseppet sem félt tőle. Tudta, hogy minden ember sorsa az Öregisten kezében van, bár semmit se tegyen, mégis megél, ha a Fennvalónak terve van vele, s meghal, ha nincs. Hát nem csinált semmit, csak nézte a tájat, s gyönyörködött benne.

Dél felé valami emberi települést ért. Ekkor sem volt meglepve, hiszen tudta, hogy oda kell érkeznie. Igaz, a törzset (töredék volt inkább) nem ismerte, sohase is hallott róla, de valami, csak rá jellemző módon tudta, hogy ott enni és inni adnak majd neki. És persze cserébe majd megkérlik arra is, hogy segítsen nekik, amiben tud. Hogy több gyermek szülessen, hogy egészségesek legyenek, hogy az asszonyok ne kínlódjanak sokat a szüléssel, vagyis ami az ő hatáskörébe tartozott. Egy utazó ilona rendkívüli dolognak számított, s akként is tisztelték. És

tényleg, ő elővette a gyógyfüveit, ami nem volt, elküldte a falu asszonyait, hogy gyűjtsenek, ő tudta, honnét, vagyis ment minden a maga módja szerint.

Azaz hogy mégsem egészen. Valami zavarta, valamit érzett, de csak olyan módon, mint mi, amikor verőfényes, tűző nyári napon megborzongunk, s hirtelen kellemetlen érzés lesz rajtunk úrrá. Ilona is ilyesmit érzett. Csak még egyelőre nem tudta volna megmondani, hogy az az érzés mivel van kapcsolatban? A törzssel? Egy emberrel? Az időjárás kilátásaival? Nem, nem tudta, de határozottan zavarta az a valami. Délután vissza is vonult „gondolkozni”, amit a falusiak a legnagyobb tisztelettel tettek neki lehetővé.

A rossz érzés egyre erősödött. A délután közepén már azt is tudta, honnan jön és mi az oka. Valaki bajban van. Nagy bajban, olyan valaki, akiből még ilona is lehet, méghozzá csodálatosan jó ilona. Jobb, sokszorosan jobb, mint ő valaha is volt. Csak segíteni kell! Ráadásul még azt is tudta, hogy mindez nem itt és nem most van. Hogy neki, a Birodalom legnagyobb ilonájának teljes erejére szüksége lesz ahhoz, hogy véghez vigye azt a segítséget, amit most kell majd adjon. És könnyen lehet, hogy az lesz élete utolsó ténykedése.

„No ha igen, neki kell vágni! Istenő leszek a halálom után!”

Elindult hát, hogy a kötelességét máshol és más korban teljesítse.

A falusiak babonás félelemmel néztek utána. Azt látták, hogy az utazó ilona szép nyugodtan felül a lovára, búcsút vesz tőlük és léptet néhány lépést. Aztán a néhány lépés megtétele után valami szél kerekedik, de csak részben takarja el az ilonát az örvénylő por a település szélén, és látni lehet, ahogy az asszony teste átlátszóvá válik. Aztán már nincs is ott, csak a ló lépeget még egy rövid ideig, s aztán határozatlanul az is megáll.

A gazdátlanul maradt lovat természetesen befogták a falusiak, nem ugyan azért, hogy lovagolják, ilyesmire még gondolni is bűnös dolog volt, hanem hogy valamivel, néhány nappal, később ünnepélyes külsőségek között feláldozzák. Szörnyű büszkék voltak magukra, hiszen ilyent még nem hallottak, hogy történt volna a környéken, hogy egy nagyon előkelő ilona az útja során rájuk hagyta volna a lovát.

Ettől a naptól kezdve a falu lakóiba olyan önbizalom költözött, hogy – ezért vagy másért is – az életük határozottan fellebb emelkedett. Néhány év múlva már sikeres törzs voltak, s két emberöltő után uralták a terület nagy részét, beleértve a közeli falvakat is.

A villamos nagyot fékezett és megállt. A vezető káromkodott. Az utasok egymásra dőltek.

– Én nem értem! – lamentált a vezető. – Egyszer csak itt termett. Elöttem. A sínén. Azóta egyfolytában töröm az agyamat, de még most sem értem, hogy honnét.

Aztán lassanként, ahogy az már lenni szokott, visszatért minden a maga megszokott kerékvágásába. Az ajtókat kinyitották és felszállt egy nő. Nagyon szép nő volt, és divatosan, de nem feltűnően öltözködve. Minden férfi olyan harmincöt, negyvenesnek nézte. De nézték is, majd kiestek a szemükön. Csak egyik-másik utazó nő mosolyodott el nagy titokban. Ők látták azt, amit a férfiak nem, hogy biz’ ez a hölgy jóval idősebb, mint amennyit mutat.

Az új útitárs azonban, aki olyan különös módon csöppent közéjük, nem nézett se jobbra, se balra, mintha észre se vette volna a feléje bámuló hódoló férfitekinteteket, csak lehuppant egy székre, egy másik nő mellé. Olyan helyre, amely szinte véletlenül éppen akkor szabadult fel.

– Szia! – szólt a mellette ülőhöz. – Hova mész?

– Hazafelé – jött a válasz.

Az újonnan jött tiltó módon tartotta fel a kezét.

– Ne!

– Tesséék?

– Csak kértelek, bocsáss meg!

A mellette ülő most döbrent csak rá, hogy voltaképpen nem is ismerik egymást. Már szólt volna, de a másik megint feltartotta a kezét. Igaz, most már nem tiltóan, inkább kedveskedés, megnyugtató szándéka volt benne.

– Szeretnék egy kicsit beszélgetni veled! Nagyon sietsz?

– Á! dehogy. Itt és most gondolod?

Most a másik elmosolyodott. – Nem, inkább szálljunk le valahol!

– Szóval bocs, hogy csak így rád rontottam, de nem tudtam másként elmondani azt, amit sajnos feltétlenül szükséges. Nem nekem, neked szükséges. Hogy megtudd.

Ezt már egy kis kávézóban mondta az ismeretlen nő, ahová beültek. Bár az ismeretlen nem kávézott. Megkóstolta, de fintorgott, és azután azt mondta, köszöni, de most nem kér. De látszott rajta valahogy, hogy életében nem ivott még kávé. Ez, meg még egynéhány dolog, amit Kinga megfigyelt, különösnek tűnt számára. Főleg, hogy apróságok voltak, más apróságok pedig éppenséggel határozottan átlagos nő tulajdonságai voltak. Nem tudta hova tenni.

– Nem, ugye? – az idegen hölgy mintha éppenséggel a gondolataira válaszolt volna. – Nem valami nagy dolog, majd te is bele fogsz jönni.

– Mibe?

– Ó, hát a gondolatok kitalálásába! – az ismeretlen kissé türelmetlen mozdulatot tett. – Most nem ez a fontos. Majd! Értsd meg, nem véletlen, hogy így lerohantalak. Kénytelen voltam vele, ha segíteni akarok. Most egész mást kell megbeszéljünk. De nagyon sürgősen. Hisz már úgysem változtathatunk semmin. Mire hazaérsz, kész tények előtt állsz majd. Nagyon erősnek kell lenned! De én mindenesetre segíteni fogok, ahogy tudok. És remélem, hogy érezni fogod. És túl leszel rajta. És akkor majd mindent megbeszélünk. Majd megkereslek! Addig is, tudd, benned több van, mint azt akár te magad is hinnéd. Na, most menj, mert nekem is mennem kell! Különben baj lesz.

Ezzel a másik nő felállt, gyorsan fizetett és ment. Kinga még látta az ajtó felé menet, hogy megváltozik a járása, az egész tartása és gyorsan távozik a helyiségből. Ő is elindult hát.

Monea Mihai nem az a fajta ember volt, aki csak úgy belenyugszik abba, hogy elveszíti azt a lányt, akit egyszer futtatott. Az az élet kényelmes volt és számára éppen megfelelő. Most hát amellet, hogy dolgozni kényszerült a megélhetéséért, szentül elhatározta, hogy Kingát megkeríti akár a föld alól is. Ez ügyben már egy kis magánnyomozást is folytatott. Meg is tudta, hogy Kinga egy V.-hez közel eső községben lakik és a városi bíróságon dolgozik. Ez a tény egy kissé mehökkentette, mert éppen a bíróság volt az a hely, ahova a legkevésbé vágyott. Ámbár, bízott abban, hogy ott is kivágja magát, ha arra kerül a sor, és tudta, hogy a helyzeti előnye is neki fog segíteni. Egy pár napra mégis elbizonytalanodott. De hamar túltette magát ezen. Így aztán azt is megtudta – információs csatornái igen jók voltak –, hogy Kinga egy idős irodalomkritikussal él együtt, és ezen a ponton alighanem sebezhető. El is határozta, hogy meglátogatja.

A látogatásra egy csütörtök délelőtt került sor. Azért délelőtt, mert Mihai azt akarta, hogy Kinga ne legyen otthon akkor, amikor Györggyel először beszél. A beszélgetés egyébként

kezdetben nagyjából úgy folyt le, ahogy azt Mihai eltervelte. György a megfelelő mértékben kellemetlenül érezte magát, így hát a támadás idejére emberi számítás szerint már csak alig fejthetett volna ki ellenállást.

Azonban nem így történt. Az idős kritikus egész egyszerűen megfogta Mihainak az ingét, a nyakához közel, egyet csavart rajta, és a fiatalember fogva volt. Rugdalózhatott aztán már, mert György, amellet, hogy nem mindennapi testi erővel áldotta meg a teremtmény és az életmódja, még jóval magasabb is volt nála. „Hej, Mihai, Mihai, kár volt nem megtudni idejében, hogy Borzán György földmérő volt, és egész életét a falakon kívül, szabad levegőn töltötte.”

A strici – nevezzük most már a valódi nevén, amit megérdemel – izmai leginkább csak mutogatásra valók voltak, esetleg nőkkel szembeni erőszakra. Most, hogy emberére akadt, egy hosszabb perc után már moccanni sem tudott. Akkor György kivitte a házból és kihajította az utcára.

György az incidenst követően visszament a házba. Egy darabig még nézte a másikat ott, a kerítésen kívül, majd amikor látta, hogy feltápáskodik, s elmegy, ő is készülődni kezdett. Úgy gondolta, ezt a kétlábút már soha életében nem fogja látni. Így is lett. Ám Kingáért most már egyre idegesebb lett. „Mi lesz, ha az idegen most bemegy a városba, megvárja és rajta tölti ki a bosszúját?”

Felöltözködött hát és ő is bement a városba. Kissé ideges volt, ezért nem nagyon figyelt. Igaz, ha sokkal elővigyázatosabb, akkor se tehetett volna semmit. Van egy szakasz a város egyik utcáján, ahol a villamos egészen a járda széle mellett halad. Ott történt, hogy valaki, aki mögötte jött, nagyon finoman gáncsot vetett neki (voltaképpen csak összerúgta a két lábát) és ugyanazzal a mozdulattal meglódította.

A villamosvezető azon a napon már másodszor káromkodott. Valami frontot emlegetett, amikor később a rendőrök kikérdezték. Ezt az embert ugyanis már nem lehetett megmenteni, a legdurvább fékezéssel sem.

Körülbelül ebben az időben figyelmeztette Kingát a beszélgető partnere, hogy nagyon erősnek kell lennie!

Este hét óra körül lehetett, mikor Kinga hazaérkezett. Már az utcáról látni lehetett, hogy valami nincs rendben. A kapu tárva-nyitva volt. Ilyesmit a rendszerető György soha nem hagyott volna. A lakásajtó is nyitva volt. Odabenn egy rendőr várta.

– Sajnos, rossz hírt kell közölnöm – mondta. – A férje meghalt. Baleset érte. Megszédült, vagy mi, és olyan szerencsétlenül esett, hogy pont egy villamos előtt... A vezető már nem tudott lefékezni. Neki semmi hibája nincs.

Úgy nézett ki, mintha a rendőr mentegetőzőt volna a történetekért. Kinga első reakciója a belső megkönnyebbülés volt, hogy vége van annak a kínos viszonyoknak, amiben május óta élt. De aztán mindjárt a szégyen következett, hogy mire gondol éppen most. És a megrettenés, hogy mi lesz ezután vele? Úgy látszik, sehogy sincs szerencséje a biztonságos élethez. A rendőr azonban még mondott valamit, valami ilyesmit:

– Ez a fiatalember éppen ott volt, meg akarta fogni, meg is ragadta a vállát, de az éppen elesőfélben levő áldozat kicsúszott a keze közül.

Éppen egy időben ezzel, és Kinga nem is igen tudott figyelni arra, amit a rendőr mondott, egyszerre két dolog is történt. Egy idősebb, falusiasan öltözött nő dugta be a fejét a külső ajtón, és ezt mondta:

– Ide küldtek. Hogy takarítsak. Nagyon jól takarítok, naccsága! Kérem! Fogadjon fel!

És ugyanakkor a belső szobából kijött az a bizonyos fiatalember is, akiről a rendőr beszélt. Kinga felismerte. Monea Mihai volt.

Még mondott valamit a rendőr, hogy hol lehet Györgyöt megtalálni, a városi kórház hullaházában, majd aztán látva, hogy senki se figyel rá, csendesen elment, behúзва maga mögött az ajtót.

Hárman maradtak, kölcsönösen egymást nézve. Mihai csendesen közeledett Kingához. Közben megnyugtatóan beszélt hozzá. Hogy mit, azt a nő pillanatnyilag nem tudta megérteni, csak valami olyasmit, hogy most már úgyis mindegy, semmit se lehet tenni.

A reménybeli takarítónő is visszahúzódott az előszobába vagy a konyhába, ki tudja?

Mihai eközben mind közelebb húzódott Kingához. Tovább beszélt megnyugtató hangsúllyal, és most már simogatta is. Eleinte nyugtatgatva, később egyre inkább erotikus jelleget adva a simogatásnak.

Kinga sohase tudott Mihainak ellenállni. Most sem sikerült. Egy-kettőre az ágyon találták magukat. A nő utolsó tudatos gondolata az volt, hogy talán mégsem kéne ezt éppen most, a György halálának a napján, de aztán minden elmosódott benne.

Még csak egy valami ragadt meg benne. Az, hogy csendesen résnyire nyílt az ajtó, s a takarítónő jelölt benézett rajta. És igen, erre később határozottan vissza tudott emlékezni, az idős asszony cinkosan csíppentett a szemével.

Van úgy az életben, hogy egyetlen pillanat, na mondjuk: talán két másodpercnyi idő alatt minden megváltozik. Vannak, akik pillanatnyi rosszullétnek fogják fel/érzik. Ilyesmit érzett Kinga is ebben a pillanatban.

Azután egyszerre minden a helyére került. Tudta, hogy ő tulajdonképpen gyűlöli ezt a férfit, aki éppen most rajta fekszik és őt döfködi. És azt is tudta, hogy tönkre fogja őt tenni. Hogy honnan lesz ereje hozzá, azt még nem tudta, de lesz.

Ugyanakkor Mihai egészen mást érzett. Azt, hogy ő, akinek máskor szinte kifogyhatatlan volt az erotikus fantáziája, most semmi egyebet nem tud, de nem is akar, mint szabadulni. Csak-hogy most már nem tudott.

És az aktus mind csak tartott és tartott. Mihainak már hányingere volt és akkor már fizikailag is szabadulni akart, ám minduntalan visszaereszkedett, mintha valami varázslat fogta volna. Kinga pedig hatalmas erőt érzett magában. És azt, hogy teljes hatalma van a másik felett.

Egy óra múlt el így. Akkor Kinga elengedte Mihait. Az elengedés persze nem fizikailag értendő. A strici pedig feltápáskodott, összeszedte a ruháját és megszégyenülten elkullogott. Egyetlen szót se szólt egyikük sem az egész idő alatt.

Kinga is fáradt volt, de nem túlságosan. Azért jó volt egy kicsit feküdni, pihenni az ágyon, meztelenül. A takarítónő jött be. Betakargatta.

– Nem lesz ez így jó, mert megfázol. És igen nagy kár lenne érted. Még magad sem tudod, hogy milyen értékes vagy.

Kinga a félájult állapotban is érzékelte, hogy ez a hanghordozás nem egy falusi takarítónő hangja. „De mi? Talán az a nő, akivel a városban beszélgetett? Mit is mondott? Ilonának hívják?” Azonban többet már nem tudott figyelni. Elaludt.

Ez az év, az Úr 2008-adik éve, jó év volt az erdélyiekre. Az emberek elégedettek voltak, volt munka is, pénz is, még arra is ráérték, hogy a mások dolgával törődjenek a sajátjuk helyett. Borzán Kinga is ráért egy kicsit nosztalgiázni. Mivel még fiatal volt, nem a proletárdiktatúra volt a nosztalgiájának a tárgya, mint a szülei, s félig nagyszülei generációjának, ehelyett inkább a Hollóhegyen töltött korai fiatalságára és gyermekkorára gondolt, mint kellemes emlékre. S volt is neki oka rá, hogy kellemes emlékként tartsa számon azt az időt. Amikor még élt a mostohaapja, sőt az anyja is. Ekkor térképezte fel magában, s lett világossá előtte, mint a nap, hogy a Mihai megjelenése és a hatás, amit gyakorolt rá, volt a kezdete minden nyomorúságának. „Hogy is lehettem ilyen bódult agyú?” – kérdezte néha magában. Ámbár, ha Mihai megjelent a gondolataiban, azonnal tudta, hogy még most sem tudna neki ellenállni.

Azért szeretettel gondolt a hollóhegyi társaságra. És sokszor arra is, hogy vajon miért nem tudták Mihait befogadni. Az persze már nem járta meg az agyát, hogy azért nem, mert Mihai éppen olyan volt, amilyent ők soha nem tudtak volna befogadni. „De hát miért nem?” – fűzte tovább a gondolatait ilyenkor. És az is eszébe jutott, hogy az a társaság is elég heterogén volt. Mert Szabó Máriuszt is befogadták végül, ha voltak is fenntartások vele szemben.

Azt nem érzékelte, hogy éppen Máriusznak kellett komolyan megváltozni annak érdekében, hogy – fenntartásokkal bár, de – befogadják. És akkor sem az ő, a Szabó Máriusz személyéért, akármilyen zseniális is volt, sokkal inkább a Vecsera Kati kedvéért.

Mindezt Kinga még mostanában sem látta tisztán. Valami halvány sejtés volt benne, de az olyan kevés volt, szinte semmi. Ezúttal álmában jelent meg neki a régi hollóhegyi társaság, olyan tisztán, hogy amikor a mostohaapját megpillantotta – élve, mert az álomban azok is élnek, akik a valóságban meghaltak – elsírta magát. Sírva ébredt fel.

Körülnézett. Dél felé járt az idő. Egy idős nő ült az ágya szélén, s kedvtelve nézegette.

– No, csak sírjál nyugodtan! Sírd ki magad, aztán majd ráérünk beszélgetni.

Ennek a nőnek is éppen olyan volt a hanghordozása, mint az, amit már kétszer tapasztalt. Egyszer a városban, s később, igaz nem állandóan, a takarítónőnél. Ez utóbbi esetben azért néha kisiklásokkal, ami furcsa volt, mert hol úgy beszélt, mint egy nagyon okos művelt hölgy, hol pedig visszazökkent a falusi takarítónő világába. Kinga egyébként maga sem tudta, mennyire közel jár az igazság megsejtéséhez.

– De hát ki vagy te? – kérdezte.

– Igen – válaszolt elgondolkozva a másik. – Talán tényleg ezzel kéne kezdeni. No, azt hiszem, már bemutatkoztam. Ilona vagyok. Ezt vedd úgy, hogy ez nem csak a nevem, de a tisztem is. Az én időmben ez még így volt. Hogy miért? Nem tudom. Talán azért, mert az embereknek nem volt annyi rejtegetnivalójuk, mint manapság.

– A te idődben?

– Igen.

– Akkor te most valami sci-fi-ből léptél elő?

A másik nő elmosolyodott.

– Így is nevezheted. Már tudom, mit akarsz ezzel mondani. Ámbár, amit itt nálad látok, az számomra sokkal inkább horror. De talán ne menjünk bele a részletekbe, arra úgyis lesz még egy csomó időnk. Mert sokat fogunk beszélgetni. Azért kellett idejöjjelek. Hogy tanítsalak. Vagy még inkább kiképezzelek. Mert te is ilona leszel majd. Talán nem is vagy jó másra. De legelőször a halottat el kell temetnünk.

– A nagybátyámat.

– Igen. Ott vár ránk a városi ravatalozóban. Én már mindent elintéztem. A református vallási szokások szerint lesz eltemetve. És végül is te vagy a legközelebbi hozzátartozó. Ámbár...

A nő itt legyintett a kezével, mintha valami reménytelen dologról lenne szó.

– Ámbár?

– Semmi. Csak éppen, hogy akkor nagybátyád ez neked, amikor a dalai láma.

Van úgy, hogy az ember bizonyos ideig állandó feszültségben él, de úgy, hogy már igazából észre se veszi. Ilyenkor aztán, ha ez a feszültség valamilyen hatásra megszűnik, hirtelen olyan érzés keríti hatalmába, mintha repülne, s egyúttal valami határtalan szabadságot is megélné. No, Kinga is így érezte magát az Ilona által mondott szavakat hallva. Tehát nem rokona. Tehát mégse a saját vérszerinti nagybátyával feküdt le, igaz eleinte a nyomor, a kétségbeesés hatására. Akkor vagy ez a nő fantasztikus, hogy egyetlen odavetett mondatával így meg tudja nyugtatni, vagy az van, hogy őrá külön angyalok vigyáznak.

– Igen. Az anyád az égből. Meg az a szegény Csemete. Akit a halálba kergettél. – De ezt mosolyogva mondta, mintha nem lenne különös jelentősége. Vagy ki tudja, lehet, hogy csak meg akarta nyugtatni.

– Igen. Hogy könnyebben befogadd az agyadba azt, amit tanítani fogok neked. Mert ahhoz nyugalom kell – folytatta Ilona az ő ki sem mondott gondolatát.

– Hát ezt hogy csinálod? A gondolatolvasást.

– Nem nagy ügy. Remélem, majd te is hamar meg fogod tanulni, mert különben nagyon nehéz lesz a tanítás, és nekem nincs már olyan sok időm.

– Neked? Aki úgy röpködsz egyik testből a másikba, mint egy rajzfilm figura? Meg egyik időből is...

– Hogyne. De azt nem fogod fel, hogy ez mennyi energiámba kerül. De majd idővel megtanulod. Na, mehetünk.

Kinga ugyanis időközben elkészült az öltözködéssel.

– Csak még azt mondd meg: hogy nem rokonom nekem György? Hiszen még a nevünk is azonos.

– Na jó. Még ezt. Természetesen van neked apád is. Él még, nem halt meg, mint Borzán Gábor. Aki különben sohasem volt a férje édesanyádnak. Más volt a férj és egyúttal a valódi apád is, de anyád nagyon gyorsan elvált tőle. Valósággal hihetetlen gyorsan. Csakis az ő akaraterejével lehetett ezt megtenni. És a válóper idején lett a barátja Borzán Gábor, aki neked a nevét adta. Jó ember volt. Ő is.

– És az apám?

– Őt se bántsad. Sokat szenvedett, azóta se nősült meg. Valósággal kerüli a nőket azóta. Lehet, hogy kéne kezdek valamit majd vele is, de nem hiszem, hogy lesz rá időm. S energiám.

– Talán rám fogod hagyni?

– Rád aztán soha. Végül is az apád. És nekünk, ilonáknak van egy nagyon nagy törvényünk. Lehet, hogy a legnagyobb. Sohase avatkozunk bele olyasmibe, amiben személyesen érdekeltek vagyunk! Mert vagy nem sikerül, vagy rossz vége lesz. Rossz végünk lesz – helyesbített a nő, s mintha a szeme kissé elfátyolosodott volna.

A temetés gyorsan lezajlott, ahogy az kellett, a két nő elindult hazafelé. Haza? Merre van az a haza? Kinga megint nem tudta, hova is legyen. De most itt van vele ez a másik nő, aki olyan, mintha egy idős rokon lenne. „Hát idősnek aztán igazán idős, ha igazat mond” – gondolta magában, azután:

– Voltaképpen még azt se tudom, hogy ki vagy te. Mi a neved?

– Tényleg Ilonának hívnak. De mire is vagy igazából kíváncsi? Arra, hogy honnan jövök, vagy inkább erre a testre?

– Az utóbbi. Mert azt hiszem, az előbbi meg se érteném igazán.

– Igen. Én se értem teljesen. De nem is kell. Fontos, hogy van. Majd meglátod! Ez a test pedig Sennyei Ilonáé, és a helyi egyetemen tanít/tanítok egyháztörténetet. Egyébként, ha akaratom ellenére távozni kényszerülök ebből a testből és az említett professzorasszony túléli – egyik sem valószínű –, akkor is haszna van a testnek az egészből. Voltaképpen ez idő alatt sok tekintetben azonosulok a testemmel, s abból, amit én tudok, sokat megtud ő is.

– Ezek szerint az a takarítóasszony...

– Igen, ő is hasznát látja, még hozzá sokat. Csak nekem volt nagyon kínos abban a primitív testben. Itt most otthon érzem magam. Alighanem maradok is, végleg.

– S ezt, az ilyen belebújást, én is tudni fogom majd?

– Remélem! Hacsak nem csalódtam egy igen nagyot. Mert már ott és akkor, ahol voltam, felfigyeltem rád. És arra, hogy milyen bajaid vannak.

– De hát én nem is voltam olyan különösen nagy bajban.

– Te nem, csak éppen a legjobb úton voltál ahhoz, hogy az árokban végezd. Főleg, ha a kedves barátod még rátett volna egy lapáttal.

Kinga elgondolkozott a hallottakon. Eleinte ugyan nagyon ágaskodott benne az ellentmondás ördöge, de be kellett látnia, hogy a másiknak igaza van. Teológus vagy sem, neki tényleg nem volt semmi elképzelése a saját életéről. Vajon miért nem?

Hallgatva mentek egymás mellett. Aztán:

– Sokat kell még tanulnod! De igaz, hogy nem láttam még nőt, aki jobb képességekkel lett volna megáldva, mint éppen te.

A következő néhány napban Kinga felmondta az állását a bíróságon. Igaz, csak ideiglenesen. És igaz, hogy a kollégái úgy néztek rá, mintha egy dinoszauruszt látnának, de Ilona ezt így látta jónak, hát megtette. Amikor rákérdezett, hogy „Hát akkor miből élünk?” akkor a „Te csak ne félj!” volt a felelet. És valóban. Semmiben nem láttak hiányt. Ebben az idősebb nő professzori fizetése vitte-e a főszerepet, vagy az a tudás, ami benne volt, ezt Kinga sohasem tudta meg.

– Egy félévünk van, nem több! – mondta Ilona egy este.

Kinga ellenkezni próbált, hogy éppen két nappal azelőtt látta Ilonát átváltozni húszévéssé, de a másik leintette.

– Ezt mindenki meg tudja csinálni, aki egészséges. Nagyjából már te magad is. Nem az számít, hogy minek nézünk ki, azt csak a férfiak hiszik. Egy félév. Esetleg egy kicsivel több vagy kevesebb. Ezért most a tanulásod intenzívebb fázisba lép.

Az Ilona átváltozása pedig így történt:

Egy nap csak eszébe jutott Mihainak, hogy megpróbálja megint Kingát befolyásolni. Akkor már eléggé rosszul állt a szénája. Arra is gondolt, hogy az a bizonyos múltkori eset csakis azért történhetett úgy, ahogy történt, mert véletlenül volt egy rossz napja. „Végül is mindenkinek lehet!”

A címet most már tudta. Elment hát, ám Kingát nem találta otthon. Helyette egy másik fiatal, még Kingánál is kíváncsibb nő nyitott ajtót.

„Ez még jobb!” – mondta magában Mihai magabízóan, mert azért az utóbbi eset óta Kingától csak tartott egy kicsit.

Hogy aztán mi történt az elkövetkező félórán, arról egyikük sem beszélt soha senkinek. Mihai már csak azért sem, mert másnap reggelre felakasztva találták a falu és V. közötti országút mellett egy fán.

A két nő pedig hallgatott, minek is beszéltek volna, mindketten tudtak mindent. Ilona azért, mert ő volt a történet szereplője, Kinga pedig azért, mert a másik szobából mindent látott és hallott. Egy adott pillanatban meg is sajnálta Mihait, mert volna, hogy megmentse, de a lábai mintha oda lettek volna szegezve a padlóra.

Ősz volt már ekkor, ebben az évben különösen szép és meleg ősz. Ilona azt javasolta, hogy utazzanak el együtt egy nem éppen felkapott, de kellemes üdülőbe. A következő öt hónapot ott töltötték. Mivel? Nem tudjuk. Márciusban tértek vissza, a következő évben. Ilona ekkor megkezdte az előkészületeket a saját elmúlására. Kingával ekkor már alig beszélgettek. Szavak nélkül is megértették egymást. Éppen ezért volt meglepő, hogy nem egészen egy hónappal a visszajövetelük után Ilona megint szavakkal kezdett el beszélni.

– Ez azért van, mert a szavak nélküli beszélgetést túl sokan képesek megérteni. Olyanok is, akiknek nem kellene. A szavakat csak közvetlen közelből lehet lehallgatni.

Aztán elmondta, mit, hogyan kell tenni, hogyan érdemes rendeznie a dolgait. És hogy mit tegyen akkor, amikor majd ő, Ilona megszűnik élni ezen a földön.

És valóban, egy esős, csúnya tavaszi reggelen Kinga nem látta Ilonát sehol. Aztán valaki megtalálta a testét V. városában, a professzorasszony régi lakásában. Mivel rokonai nem éltek, s mindenki tudta, hogy Kinga az egyetlen emberi lény, akivel valamiféle emberi viszonyban volt, hát őt értesítették. Ő pedig valóban meg is tett mindent, amit egyrészt az emberi társadalom, másrészt a másik nő lelke elvárt tőle. De ez utóbbit egyedül tette, senki nem tudott róla semmit.

Most repülök. Érdekes érzés. Eddig csak képzeletben tettem, de ez most más. Akkor tudtam, előre tudtam, hogy hová is jutok a végén, most sejtelmem sincs róla. Ahogy megyek, mind előbbre az utam során, úgy válnak le rólam egymás után a régi dolgaim. Amik mostanra már fölöslegessé lettek. Számomra. Mert tudom, hogy ugyanazok a létezők, a mások számára egyáltalán nem fölöslegesek, hanem ellenkezőleg, nagyon fontosak. Néha talán a legfontosabbak. Így osztom el saját magamat az emberek között. Mert tudom, hogy minden egyes tulajdonság, előző életemben tett cselekedet vagy egyéb létezettnek a leválásával az, aki én voltam, mind kisebb, mind kevesebb lesz. A végén nem fog maradni semmi. Csak egy mind foszló energianyaláb repül tovább még az űrben, de az is csak egy ideig.

Mindez másokkal is így történik. Csak ők rendszerint nem tudnak róla. Én igen. Érdekes lesz megtapasztalni, hogy meddig él még ez az én rendkívül nagy tudatosságom. De ha megtapasztalom is, akkor se veszi hasznát senki se. Mert kinek és hogyan adjam tovább? Hát csak

repülök a nagy ürességben, ahol lassan nincs is semmi más, mint az élettelen csillagok rengetege, és... Majd vége lesz egyszer. De azért addig még van.

Néha rokon lelkekkel találkozom. Megérintjük egymást mi, akik a Földön még egymás létezéséről se tudtunk, aztán megyünk tovább, mindegyik a saját útján. Hogy meddig lesz ez még így? Nem tudom. Mind kevesebb vagyok. Egyszer majd csak egy gondolat marad belőlem, egyetlen gondolat. Aztán még az is lefoszlik arról a semmiről, amit betakart.

Utána ki van? Az én hitem szerint csakis az Öregisten. De most már tudom, hogy mások más nevet adtak Neki. Más néven tisztelték. Ő akkor is ugyanaz. Ő mindig ugyanaz marad. Csak éppen annyira egyetemes, hogy az emberek nem tudják még egy kis részét sem felfogni. Mert a legkisebb része is végtelen. Talán a matematikusok megsejtettek ebből valamit, de az is csak rész. Rész, ami ugyanúgy végtelen, mint az egész. Én is az Ő része leszek?

Nemvaló István és a felesége, Wágner Julcsi, egyszerre érezték ugyanazt az érzést. Mintha egyszerre valami üresség keletkezett volna bennük. Ami azonnal fel is töltődött volna valamivel. Amivel ők mind a ketten többek lettek. Valami képességek, amelyek azelőtt is megvoltak bennük, most világosakká lettek, definiálhatókká, használhatókká akár a mindennapi életben is. Igaz, azt is tudták azonnal, hogy éppen a mindennapi életben nem lenne jó használniuk. Mert AZ nem örök adomány. El is tud fogyni. Igaz, gyarapítani is lehet.

A légben repülő ilona úgy haladt előre eközben, hasonlatosan a hullócsillagokhoz. Aki nagyon meresztette a szemét, és ha volt egyáltalán szeme az ilyesmihez, akár láthatta is. Azt is láthatta, hogy hogyan válnak le róla repülés közben, láng képében a tulajdonságok. A képességek. Csakhogy ez a hullócsillag nem lefele, hanem felfelé haladt. Ezért sokkal gyorsabban csökkent a látható mérete, mint a többi hullócsillagoknak.

A levált képességek aztán megtalálták az útjukat az arra érdemes emberek felé. Nemcsak Kingának jutott belőlük egy hatalmas adag, de mint az előbb láttuk, a Nemvaló házaspárnak is, ezeknek a különösen tisztalelkű embereknek is, akik arra már régen megérették voltak. De mások is kaptak belőlük, érdekeik szerint, ki többet, ki kevesebbet. És természetesen nem az életben elért, úgynevezett sikerek szerint. Néha bizony a legkevésbé sikeres emberek kapták a legtöbbet. És ez így volt mindig, amióta csak ilonák voltak a világon. Hogy ezután is így lesz-e? Kérdés. Nagy. Mert, és ezt mindenki érzékeli, valami elromlott a teremtet világban, talán olyan véglegesen elromlott, hogy még ezek a kivételesen önzetlen hölgyek – és férfi párjaik – sem képesek jóvá tenni.

Hogy mi volt az eredendő baj a Galambhegyi Mátyás életével, azt ma már aligha tudja megmondani akárki is a földi emberek közül. Mert végül is minden jótulajdonsággal megáldotta a Teremtő, amit más férfiak csak kívánni szoktak maguknak. Magas volt, mutatós, a nők már messziről gusztálgatták, jó családból is származott. Hogy oldalági rokona volt a Galambhegyi grófoknak, azzal általában nem dicsekedett, de ha kérdezte valaki, nem is tagadta le. Egyetemest is végzett, geológus lett. Az egyetemet még a kommunizmus utolsó évében kezdte el, a vége már a demokráciára esett. Aztán állást is kapott egy bányavállalatnál. Meg is nősült, egy hozzáillően nagyon szép nőt vett el, miután már két évig együtt éltek.

Hogy Ibolya akkor is kikezdett volna azzal az ügyésszel – ő maga tanítónő volt –, ha véletlenül nem jönnek éppen úgy össze a dolgok, ezt ma már megint csak nem lehet tudni. Ionut Amariei különben érdekes ember volt. Se kolléga, se közös ismerős, de egyszer csak – volt.

Még haza is elkísérte Ibolyát, bár nem volt rá semmiféle indoka. Felesége ugyan neki is volt, vagy hogy össze se voltak házasodva, nem tudom, mindenesetre együtt éltek már régen, és Ionutnak esze ágában sem volt a párját otthagyni az Ibolya kedvéért.

Mert a dolgok összejöttek, vagy ahogy néha mondani szokták, összezsáptak a hullámok a Mátyás feje fölött. Először is csődbe ment a bánya, ahol alkalmazásban volt. Akkoriban, a demokrácia első éveiben ez mindennapos dolog volt. Csődbe vitte a vezetőség az állami vállalatokat, hogy aztán potom pénzért eladja valakinek. Volt ugyan olyanra is példa, hogy a dolgozóknak adták el a vállalatot, névleges összegért, de a vége ilyenkor is általában az lett, hogy valaki felvásárolta. Meg volt ez vajazva rendszerint igen vastagon, hogy a kiszemelt vevőn kívül még véletlenül se üthesse bele az orrát senki más. Na, a Mátyásék vállalatánál nem így történt. A vevő jelentkezett, jött, látott és győzött. A bolond állam még örült is neki, hogy: „Na most rend lesz, munka és nyereség!”

Hát nem lett. Mint akkoriban majdnem mindenki, ez a népség is csak piacot vásárolt a saját termékeinek. Eltartott ez a hercehurca úgy összevissza négy évig, s a mi Mátyásunk egyszer csak azt vette észre, hogy munkanélküli. Ez nagyon zokon is esett neki, de mivel nem volt szokva a henyéléshez, meg nem is volt még idős, elhelyezkedett, igaz egy kisebb vállalatnál, raktárnokként. Ott nem kérdezték, hogy milyen a végzettsége, csak azt, hogy tud és szeret-e dolgozni. Igaz, nem is adtak valami nagyon nagy fizetést. Ettől kezdve minden reggel, óra szerint pontosan hétkor beállított a vállalatához és csak este került elő. Hogy ez nem tetszett-e Ibolyának, hogy egész nap segítség nélkül van a kisfiúkkal (voltaképpen csak délután, mert délelőtt a nyugdíjas édesanyja általában átjött, s elvitte a gyermeket), vagy a jóval kisebb fizetés, esetleg valami egészen más dolog, sose derült ki. Annyi biztos, hogy Matyinak lassan mind kisebb kezdett lenni az önbizalma. Néha hazaérve csak üldögélt egyhelyben, szót se szólva, vagy ha szólt, az inkább csak valami morgás volt, nem beszéd.

Akkor, amikor véget ért az 1956-os véres, dicsőséges év, az, amelyről még azok sem tudták igazán, hogy mi is volt, akik közről nézték, és akik benne voltak, még úgy se, tehát akkor, amikor olyan megtorlás következett, hogy az emberek mukkanni se mertek az akasztófa kockázatát nélkül, vagy ha mégis szóltak, csak annyit mondtak, hogy „MUK”. Ami annyit jelentett, hogy „márciusban újra kezdjük”. De nem lett semmi sem újrakezdve. Tehát az éppen rákövetkező évben történt, hogy egy magányos biciklista mendegélt felfelé a Belényestől Torda felé vezető úton. Mendegélt mondom, mert az emelkedő igen kemény volt, a fiatalember tehát csak tolt a kerékpárját. „Majd a tetőn ráül”, gondolta magában és még azt, hogy akkor majd nagyon kellemes lesz lefelé gurulni.

Ma ezen a szakaszon aszfaltos út van, ami néha jobb, néha pedig rosszabb állapotban van. Akkoriban ott köves út volt, de legalább egyenletesen megcsinálva. De még jó órányi útja volt, amíg a tetőre felért. Jó fáradt volt már akkorra, pedig kisportolt, izmos fiatalember volt. El is határozta, hogy ha teheti, a legelső faluban megéjszakázik, s csak másnap megy tovább.

Mindezt pedig igen súlyos tárgyalások előzték meg a családban. Voltak pedig azok azért, hogy elengedjék-e ifjabb Miklóst egyedül túrázni, vagy sem. Az anyák mindig féltik a fiaikat, még ha ötven éves, akkor is, de a fiatalember még csak tizenhét volt akkoriban. Márpedig idősebb Miklósnak ezúttal nem volt egy csepp ideje sem. Három évvel azelőtt már kirándultak arrafelé ketten a fiúval, meggyőződött hát arról, hogy tud és akar is magára vigyázni, és ha erre van kedve, akkor miért ne?

– Jól tudod, hogy mennyire megviselte az, ami a tavaly Magyarországon történt! A fiú érzékeny, jószívú, még valami bolondot tenne. Ezt akarod?

Ez a vélemény döntött. Idősebbik Miklós mindig tudta, mit kell mondani. Becsületére váljék, azt is, hogy tenni mit kell.

Most pedig éppen itt van ifjabbik Miklós – aki mellesleg katonatiszt akar lenni – és szép nyugodtan, de nagyon fáradtan karikázik lefelé a Vértopról.

„Arieseni” – olvasta egy táblán a falu nevét, amely következett. „Hű, de fáradt vagyok! Ha nem találok hamar valami szállásfélét, itt alszom el az út mellett. Hopp! Kocsma. Itt emberek vannak. Hátha tudnak valamit ajánlani!”

A falusi vendéglő teraszán egy negyven és ötven közöttinek kinéző móc házaspár fogyasztott valami italfélét. Mivel pedig a fiatalember úgy nézte, hogy barátságosan nézdegélnek feléje, hát oda is ment érdeklődni.

– Tovább se menjen! – mondta a móc. Természetesen románul. Mint ahogy az egész beszélgetés ezen a nyelven folyt le. Mindjárt meg is egyeztek az árban (igen méltányos volt), s a móc meg is kérte a feleségét, kísérné el a fiatalembert a házukhoz, hogy be tudjon rendezkedni.

A szállásnak még az az előnye is megvolt, hogy odafele csak lefele kellett menni. Miklós természetesen leszállt a bringáról, s úgy tolta maga mellett, nagy udvariasan.

A szoba is nagyjából kedvére való volt. Nem volt biz’ az szállodai minőség, de az ára is diákzsebbhez volt mérve. Még csak annyit tudakolt, hogy a bicikli biztonságban van-e az udvaron (természetesen igen!) és mondta, hogy holnap reggel korán menne is tovább.

Ezzel vágta is bele magát az ágyba, nagy fáradtan, hogy aludna egyfolytában reggelig – este felé volt már –, ha a mócné tágitott volna. De nem tágitott. Csak kérdezősködött, hogy hogyan is van az, hogy csak magányosan kirándul (hát most éppen úgy jött ki a lépés), meg hogy nagyon fáradt-e már? Még oda is feküdt melléje.

Miklósnak ekkor két problémája is adódott egyszerre, hogy ha itt most nem tesz az asszony kedvére, akkor tán el is küldi, ami nagyon fájdalmasan érintené, mert kegyetlenül fáradt volt már, meg az, hogy mi lesz, ha a móc haza talál jönni, éppen akkor, amikor nem kéne? Ezt meg is kérdezte.

– Ó, ne aggódjon, nem jön az egyelőre, hiszen összetalálkozott a barátaival!

Ilyen volt ennek a fiatalembernek az első szexuális élménye. Nem lehet mondani, hogy éppen rosszul esett volna, de túl sokáig se tartott, részben a fiatal kora, részben pedig a fáradsága miatt.

Másnap korán reggel, immár jól kipihenve, szép csendesen kilopózott a házból, a háziak szobáján keresztül kellett mennie, a móc és felesége éppen szép egyetértésben szundítottak egymás mellett, hellyel-közzel horkantva is egy jólesőt. A szobáért járó pénzt ott hagyta az éjjeli szekrényen, majd csak megtalálják. Még a nevét sem tudták egymásnak. Mi azért megmondjuk. A fiatalember Bekeháti Miklós volt, a házaspár pedig Paul és Florica Amariei.

Ez volt hát a Ionut Amariei születésének a titka. Nem tudta ezt senki, csak az anyja, Florica. És ez akkor jól is volt így. Csak később hajlott el egyre rosszabb irányba. De akkor még? Mi értelmé lett volna például annak, hogy Bekeháti alezredes megtudja, miszerint van egy fia, valahol a mócvidéken, akit egy majdnem teljesen véletlen – teljesen véletlen azért nem volt, legalábbis a Florica részéről – kaland következtében, akit nagyon vártak már rég, és aki csak nem jött egészen addig, amíg az apja olyan ötven éves körüli nem lett.

Paul Amariei alkoholistá volt. Ott, ahol dolgozott, a fakitermelésnél, ez nem számított. Sokan voltak még így. De ennek a, mondjuk most már ki nyíltan, idült alkoholizmusnak, az a következménye lett, hogy nem születhetett gyereke. Hogy volt-e ezenkívül még más betegsége is,

vagy ennyi is elég volt hozzá, az sohasem derült ki. Ami biztos, az az, hogy a feleségével, Floricával gyerekük nem született. Egészen addig, amíg a fiatal Bekeháti Miklós egyszer, már elég régen, egyetlen éjszakára véletlenül éppen nem náluk szállt meg.

A gyermek különben teljesen egészséges volt és valami különösen nagy esze volt. A falusi tanító, aki az elemi iskolában tanította, nagy jövőt jósolt neki. Igaz, Paul és Florica meg is tettek mindent, hogy a fiú tanulhasson.

No, Florica volt az egyetlen, aki tudta a titkot. Akkor, 1957-ben Arieseni még nem volt olyan felkapott síparadicsom, mint manapság. Turista ugyan vetődött arra néhanapján, de nem sok, és az Amariei családnak nem volt része abban.

Pedig Florica tudta. Tudta, hogy a férje iszik, mint a kefekötő, és azt is, hogy emiatt neki ezzel a férfival soha nem lesz gyereke. Próbálták, de hányszor... Még egy helyi hírességhez, egy – szintén mőc – fiatalemberhez is elmentek, aki mindenféle gyógynövényfőzettel ígért bőséges gyermekáldást. Nem lett. Florica pedig tudta, hogy az ő fiatal és szép teste egyszer csak meglaposodik a sok munkától, ő maga megöregszik, a gyermek pedig, akit úgy szeretett volna, nem fog megszületni. És most mégiscsak eljött a csoda. Az öregkor küszöbén. A sokat dolgozó mőc nők számára a negyvenéves kor már inkább tartozott az öregséghez, mint a fiatalsághoz. Ekkor már mit számított az, hogy hogyan ment férjhez annak idején, főleg a szülei unszolására a gazdag és erőteljes Paul Amarieihez, hogyan alakult, hogy lassan rámaradt a gondolkodás és a család életének a tervezése, semmi sem számított már, mert megvolt a GYERMEK.

A kis Ionut pedig szépen növegetett, erősödött testben és szellemben egyaránt. Tizennégy éves korában felvették a belényesi középiskolába – Belényes akkor már az erdélyi román kultúra egyik elismert központja volt –, majd később, amikor annak eljött az ideje, Bukarestbe ment jogot tanulni. Merthogy az érdekelte leginkább. És úgy is érezte, hogy azzal szolgálhatja legkívívőbban a népét, ha jogi pályát választ.

Történetünk idején nagy jövő előtt álló ügyész volt, és volt neki egy élettársa, még szépekének is lehetett nevezni, és egy szeretője, aki minden kívánságát teljesítette, Galambhegyi Ibolya. Hogy Mátyással mi lesz majd? Ez különösebben nem érdekelte, homályosan elképzelte, hogy akkor, amikor annak eljön az ideje, ki fogja iktatni. Nem lesz nehéz, egy depressziós, önbizalmát vesztett emberrel a jog segítségével végleg elbánni. A sors azonban másként rendelkezett.

Kinga még mindig a bíróságon dolgozott. Közvetlenül a György halála után azért megfordult a fejében, hogy végképp felhagy azzal az állással, de Ilona, az ilona lebeszélte róla. Így hát csupán egy jó hosszú fizetés nélküli szabadságot vett ki, arra az időre, amikor elutaztak. Az volt egyébként a legboldogabb időszak a Kinga életében. Tanult – sokat – és a tanultakat egy bölcs mester irányításával a gyakorlatban is végigpróbálta. Csak azt sajnálta, hogy azt a sok csodát, amit megtudott, a mindennapi életben elég nehéz véghezvinni, mert időigényesek.

– Ez bizony így van! – mondta a mestere. – De erről nem tehet senki. Így van az ember megalkotva. Azaz hogy... éppenséggel léteznek olyanok is, akik mindezt és még sokkal különbeket is szempillantás alatt véghez tudják vinni, de azt még nem láttam, s nem is tudom. Az Öregisten például meg tudja tenni. De Róla nem szeretek beszélni. Nem tilos, mint egyes népeknél, de én nem szeretek. Mindenesetre én csakis arra tudlak megtanítani, amit magam is tudok.

Ilyen tanulással múlt el az a hosszú idő, a Kinga számára rövidnek tűnt, és most, az öreg Ilona halála után, hogy visszament dolgozni, sokat gondolt arra az időszakra.

– Bocsánat! Szabad? – kérdezte mellette egy hang.

Kinga már valami kellemetlent akart válaszolni, sokszor megtörtént, hogy csak ki akartak kezdeni vele ilyenformán, és most egy padon ülve, ábrándozva, tényleg nagyon védtelennek tűnt. De aztán odafordult a kérdező irányába, meglátta a férfi kétségbeesett pillantását, s lenyelte a már kitörni készülő durvaságot. „De hiszen ismerem!” vágott belé a felismerés. Igaz, a nevét nem tudja, helyesbített aztán gondolatban, de sokat látta a bíróságon, a folyosón járni-kelni.

„Valami peres ügye lehet.” – gondolta magában. Hát megengedte, hogy mellé üljön a padra. A bíróság épülete előtt padok voltak, oda ült le Kinga munka után, ha nem akart még hazamenni az üres lakásba.

Valami nagyon felületes beszélgetés kezdődött, amit Kinga úgy irányított, hogy minél többet megtudjon az ismeretlenről. Értett hozzá nagyon.

Meg is tudta, hogy a férfit Galambhegyi Mátyásnak hívják, nincs peres ügye, de van a bíróságon egy ismerőse – ő barátjának nevezte –, akit időnként meg szokott látogatni.

– Ionut Amariei? Az ügyész?

– Igen.

Aztán Kinga fokról fokra megtudta az egész történetet, még azt is, amivel Mátyás maga sem volt tisztában. És mivel megtudta, mindjobban elkomorult a hallottakon. Azonban az eset érdekelni kezdte. Egy félóra múlva felajánlotta, hogy ha Mátyás akarja, mint pszichológus, foglalkozni tud az üggyel. Azt természetesen nem mondta meg, hogy az egyetemi végzettsége mellett ő még képzett ilona is, ehhez végeredményben senkinek semmi köze.

– Hogy pénzt? Dehogy. Ha tudok, segítek, ha nem, akkor nem. Ne nézzen már rablónak!

Megegyeztek. És ettől fogva Kinga bevetette minden tudását, hogy Mátyást minél hamarabb a normális életbe segítse vissza. Ezzel párhuzamosan másokkal is felvette a kapcsolatot. Mindennek az eredménye az lett, hogy Mátyás szinte napok alatt visszanyerte az önbizalmát. Ezt Ibolya is megérezte és egyre inkább másként kezdett nézni a férjére. Mintha egy második szerelmes, udvarlási periódus következett volna el az életükben.

Ionut inni kezdett. Most vette észre, hogy Ibolya mit jelentett neki. Próbált volna járni utána, de a nő, nagyon jó érzékkel, most már végképp a férje mellett döntött. Ionut ideges lett, agresszíven kezdett viselkedni, míg egy kocsmai ismerőse egyszer megelégelte és fejbeverte egy sörösvéggel. Az incidensből, meg a sok ivásból is, Ionut egy traumás epilepsziát szerzett, amely ettől fogva aztán végig is kísérte.

De nem ő lett volna, ha az egész élet annyiban hagyta volna. Elkezdett egy kicsit magánúton utána nyomozni annak, hogy mi is történt, ami az ő úri kedve ellen fordította a történéseket. Ki is jött mindjárt, hogy éppen Borzán Kinga nyúlt bele a levesébe. És akkor már nem volt megállás. Beidézttette, kikérdezte előbb Borzán György, majd a teológia professzorasszony, végül Monea Mihai halálának körülményeiről.

– Hát sajnálom, kedves asszonyom, le kell tartóztatnom. Előzetesbe fog kerülni!

Hogy mit tudnak művelni egy női börtönben a bűnöző némberek egy olyan közjük dobott szerencsétlen fiatallal, akiről ráadásul látják azt is, hogy náluk finomabb materiából van szőve, azt talán jobb meg nem tudni. Különösen, ha a börtön titkos táviróján még azt a hírt is megkapják, hogy ezt a nőt pedig semmi sem védi.

A börtönőr-nők csak nézték a kínzásokat, semmit sem tettek, azon kívül, hogy néha elröhögtek magukat, s biztatták a cellatársakat.

Kingának se nappal, se éjjel nyugodalma nem volt. Amikor már minden ereje elhagyta, még imádkozni se hagyták, akkor kiáltott fel, s hívta segítségül a meghalt Ilonát. Pedig hát mit segíthetett volna ő is? Nők ellen?

A térben vándorló ilona mégis meghallotta a sikoltást a börtön mélyéről. Azonnal rájött, hogy óriási hibát követett el. Visszafordult vándorútjáról és sietve repült visszafelé. Elérte a cellát. Akkor súlyos, hagymázos álmodt a cellatársakra. Ő maga pedig leült a szerencsétlen Kinga mellé a priccsre és énekelni kezdett. Halált énekelt neki. És a Kinga szegény, sokszor megcsúfolt kis teste végre megnyugodott. Még egyszer összerándult, de arról már nem tudott. Ilona pedig kipárolgott a börtön rosszul szigetelt nyílásain és folytatta hosszú vándorútját.

Mesélik, hogy Amariei Ionut szabályos dührohamot kapott, amikor megtudta, hogy kedvenc játékszere végül mégis kiszabadult a kezei közül. Ha nem szégyellte volna, a földet rugdalta volna dühében. A cellatársakat elővezettette, meztelenre vetkőztette és megbotoztatta. Férfiakkal botoztatta meg, hogy a fájdalom mellé még a szégyen is meglegyen. De mindez már nem adta vissza neki a kedvét.

Egyre többet ivott és fél év után kocsmából hazajövet a saját udvarán meghalt. Még csak be se tudott menni a lakásába. Tél volt akkor és a részegségtől és a hirtelen jött agyvérzéstől béna férfi reggelre szabályosan megfagyott. Közben végig tudatánál volt.

* * *

Öt év vándorút egy hittérítő életében nem sok, de nem is kevés. Nemvaló, mivel nagyon fiatal volt, amikor elindult, maga is sokat változott ezalatt. Huszonkét évesen – egy évet a besenyő aulban töltött – már sok mindent másképp látott, mint akkor, amikor telve lendülettel útnak indult. Persze most is épp úgy, mint kezdetben, buzgón hirdette Máni igazságát, amiről különben is egyre jobban meggyőződött, de most már, ha lehetősége volt rá, jobban megvágta a hallgatóságát. Testben is megváltozott. Addig is kemény legénynek számított, de a közben elmúlt évek viszontagságai még jobban megedzették. Ő persze nem viszontagságoknak élte meg azokat, hanem kalandoknak.

Hanem, aki tényleg nagyon megváltozott, az Kisvirág volt. Már a vele és főleg családjával történt tragédia után felnőtt, megnőiesedett, de a Nemvalóval együtt barangolt évek alatt csodálatosan meg is szépült.

Természetes volt ilyen előzmények után és ilyen körülmények között, hogy megszerették egymást. Ez a szerelem úgy jött és úgy virágzott ki, hogy eleinte nem is tudták, hogy mi az. Aztán, amikor rájöttek, csak annál kellemesebb állapot volt mindkettőjük számára.

Így érkeztek meg ez öt év vándorlás után abba a faluba, ahol annak idején Kicsi és Ildi letelepedtek. Ők ugyan a maguk esztől még szívesen vándoroltak volna tovább is, de Kisvirágon olyan változások kezdtek látszani, hogy jobbnak látták nem kockáztatni a további vándorlást, hanem biztonságos körülmények közé húzódní.

Ildi, hát Ildi fölött bizony egy kissé eljárt az idő. Még most is szép asszony volt, de ez már az idősebb, erősebb nőnek a szépsége volt. Kicsi azonban még keményebb, még köpcösebb lett

az idők folyamán. Eleinte nem is nagyon ismertek egymásra, aztán, ahogy ez már lenni szokott, egyetlen szemvillanás alatt történt a felismerés. Egyszerre.

– Nahát, fiam! – ölelgette Kicsi a megemberesedett fiatalembert, pedig igazából nem is volt a fia. – De szép derék ember lettél!

Majd Kisvirág felé fordult.

– Feleséged is van!

Kisvirág a helyzethez illően meghajolt az anyósa, majd az apósa felé és elmondta, hogy Galateának nevezik, és a besenyők közül jött, de ő maga nem besenyő, hanem kelta származású. Ezért kapta a Galatea nevet akkor, amikor az anyjával a görögök között élt. Ezzel aztán egyetlen mondatban kétszer is meglepte a férjét. Mivel az nem tudott sem az eredeti nevéről, sem a származásáról. Persze nem volt az titok, de addig egyszerűen nem került rá alkalom, hogy elmondja. Lett is nagy nevetés egyszerre.

A kölcsönös mesélés folyamán aztán kiderült Kisvirág egész élettörténete. Amiből egyes részleteket persze Nemvaló tudott már, másokat most tudott meg.

Hát az volt, hogy a Kisvirág édesanyja, közvetlenül a házasságkötés után valami görög rablók fogságába esett. Ezek a görögöknek az a fajtája voltak, akik vlachoknak nevezték magukat. Általában idegenvezetéssel és pásztorkodással foglalkoztak, de mint példánk is mutatja, nem vetették meg a rablást sem. A fiatal nő ott szülte meg a kislányát, akit a törzs Galateának nevezett el. Sok emléke egyébként nem volt Kisvirágnak erről az időről, mert amikor ő olyan három-éves lehetett, egy besenyő csapat ütött rajta a rablóbandán, szétszórta őket, a szép fiatalasszonyt pedig egyikük elvitte feleségnek a maga számára a hegyeken túlra. Ott jól is ment volna a soruk, csak hogy a szomszédos nagycsalád egyik legényének nagyon megtetszett a fiatalasszony, s ő is elrabolta magának. Lett ebből aztán eleinte egyezkedés, majd éveken át tartó vérbosszú. Aminek lett aztán az az eredménye is, hogy íme most ők mind a ketten itt vannak.

Mindez ősszel volt. A tél végén pedig Kisvirágnak fiúgyermek született, akinek megint a Nemvaló nevet adták, részint mert ez volt a család kívánsága, de azért is, mert mint látható, ez a név bevált és szerencsét hozott a viselőjére. Ami szintén nem megvetendő előny.

Az idő múlásával aztán Kisvirágnak újabb gyerekei születtek, egy kislány, aki az Ildi nevet kapta, meg két ikerfiú, akik a Kicsi és a viking ősökre emlékezve a Raabson nevet kapták. Ekkor már Kicsi is megbékélt Ildi múltjával, de maga Ildi is más szemmel nézte a saját fiatalságát.

A történethez tartozik még, hogy Kisvirág megtudta, miszerint ennek az eszékely törzsnek a feje is a kelták közül jöhetett valamikor régen, vagy ő, vagy pedig az apja, mert íme, neki meg Galáád volt a neve, magában viselve a kelták egyik nevét. Ez a Galáád fejedelem magához is kérte egyszer Kisvirágot a gyermekeivel és úgy látszik, meg volt velük elégedve, mert aztán az apa Nemvalóval beszélgetve kifejezte megelégedését aziránt, ahogy a Nemvaló család a törzset gyarapította.

Nagyjából ugyanebben az időben történt az, hogy az ország népe „magyar” néven kezdte nevezni magát. Ez ugyan inkább az illető törzsek által megszállt két nagy folyó közére vonatkozott, de azért az eredménye az lett, hogy azok, akik továbbra is ragaszkodtak a „székely” névhez, mindinkább az ország széleire vonultak. Részint azért, mert erre noszogatták is őket az ország új urai, részint pedig azért is, mert ők meg azt szerették, ha békén hagyták őket. De ez természetesen nem jelentette azt, hogy azok, akik már magyarnak nevezték magukat, nagy többségükben nem voltak még ötven évvel azelőtt szintén székelyek. Vagyis zokelek vagy szikulok.

Vanna

Az idő, amit pihenéssel kellett tölteni, nagyon hamar elrepült, voltaképpen Csaba nem is tudta, mennyi idő telt el. Arra emlékezett, hogy hol aludt, hol pedig ébren volt, hol volt mellette valaki – rendszerint az a nő, akit nővérnek nézett, de akiről később kiderült, hogy orvosnő –, hol pedig nem.

Aztán egyszer bejött az az ember, akit először orvosnak nézett, az is volt, de kiderült róla, hogy ő a csoportnak a vezetője, és közölte vele, hogy már felkelhet.

– Eleinte nehezen fog menni a mozgás! – figyelmeztette. – Ha valami nem megy, hát kérlek, szóljál nekem! Végül is nagyon sok és nehéz beavatkozást kellett végrehajtanunk rajtad, egyáltalán nem lenne meglepő, ha valami nem működne tökéletesen.

De egyelőre úgy tűnt, hogy minden működik. Akkor az orvos elérkezettnek látta az időt, hogy Tündével is találkozzon.

– Jé, Csaba, de jól nézel ki! – volt a nő első reakciója. De Csaba is nagyon szívesen legeltette a szemét az újjászületett feleségén. Tünde ugyanis pontosan olyan volt, mint huszonegy éves korában. Csak azon mosolygott Csaba, hogy Tünde valami bokáig érő fehér lebernyeget viselt, mint régi képeken az angyalok a Mennysországbán. Igaz, úgy is nézett ki, mintha angyal lenne. Egyébként Csabán is ugyanolyan típusú öltözet volt,

„Úgy látszik, ebben a kórházban ez a szabályszerű öltözet” – gondolta magában. Igaza is volt, mint később bebizonyosodott. De keveset gondoltak ezzel, leginkább egymásnak örültek, mint két őszinte gyermek. Volt is okuk rá, mindkettőjüknek. Mert Csaba is megállapította, amikor először tükörbe nézett, hogy nagyjából úgy néz ki, mint negyvenéves korában. „Negyvenkettőben” – helyesbített azután gondolatban, mert eszébe jutott, hogy negyvenéves korában volt egy igen kínos válópere, akkor hát mindenféleképpen kinézhetett, de jól nem, az biztos. Egyszóval: az itteni orvosok tényleg nagyon jól működnek. Ezt mindenképpen el kellett ismerje.

De hát voltaképpen nem is nagyon törődtek ők azzal, hogy hogyan végzik a kötelességüket a kórház orvosai. Egymással nem tudtak betelni. Egy hét után már olyan jól érezték magukat, hogy elhatározták, megszöknek egy kicsit a két doki figyelő szeme elől. Volt ott egy elég nagyocskás kert, benne egy – E betűvel jelzett – pavilon. Arrafelé sétáltak este, s nem is jöttek elő, csak későn reggel.

A két doki, a nő és a férfi, nem tettek fel indiszkrét kérdéseket. Úgyis látszott rajtuk minden. Ezzel szemben a férfi – ekkor már tudta Csaba, hogy Örgest a neve, a nőé pedig Vanna – kissé később meghívta egy kis kötetlen beszélgetésre.

– Tényleg kiváló munkát végeztetek rajtunk! – udvariaskodott kezdetnek Csaba.

– Köszönöm! – mondta rá Örgest. – De most semmiképpen nem udvariaskodni akarok, hanem valóban nagyon komolyan beszélgetni. Főként arról, amit most cserébe majd nektek kell teljesíteni. Azt hiszem, Vanna éppen ebben a pillanatban ugyanígy beszél Tündével.

– Na persze, gondoltam, hogy nem éppen csak a szép szemünkért végeztetek ekkora műtéteket. Mert ezt, mint orvos, fel tudom mérni.

– Akkor jó. Egyébként, ha valami kérdésed van, közbekérdezhetsz.

– Kezdem is. Mi mindig csak titeket, kettőtöket láttunk. De gondolom, vannak még ezen a klinikán mások kis.

Örgest elmosolyodott.

– Klinika! Ez jó!

– Miért? Nem az? Elnézést!

– De. Ha éppen meg akarnánk határozni, valami ilyen nevet kellene adjunk neki. De mi eddig még nem láttuk szükségesnek. Ami a kérdés másik részét illeti, természetesen többen vagyunk. Mi ketten Vannával biológusok, egy harmadik társunk, aki visszahúzódóbb, mérnök. És még egynéhányan: gépkezelők, kisegítők. És majd találkoztok is velük, mert a teljes... „gyógyulások” után egy kis ünnepséget fogunk szervezni a tiszteletetekre.

– Köszönöm! A Tünde nevében is. Ez kedves. Végül is, gondolom, mi semmivel sem vagyunk különb páciensek, mint akárki más.

– Na, helyben vagyunk. Nincs „akárki más”.

Csaba nagyot nézett.

– Azt akarod mondani, hogy csak mi ketten? Hogy csak kettőnkért...

– ...hoztuk létre ezt az intézetet. Igen. Most, ha ti kimentek, ezeket az épületeket mások fogják használni, más célra. Szóval nincs szó ám arról se, hogy nektek építettük vagy építették valakik. Nekünk fontos volt a ti tudásotok, hát megragadtuk az alkalmat, hogy meghaltatok (mert azt tudod ugye, hogy annak rendje és módja szerint meghaltatok, azt nem is lehetett volna túlélni) és hogy alkalmunk kínálkozott arra, hogy megmentjük azt, ami a fejetekben volt. Hogy megnyugtassalak, nem vagytok egyedül ezzel. Mások, máshol, mások érdekében, ugyanezt teszik. És már elég régen. Célunk van vele.

Lassacskán aztán Csaba előtt megvilágosodott az, amit egyébként is sejtett, hogy nem csak emberbaráti szeretetből vitték véghez ezt az óriási teljesítményt, sőt még jóval többet is, hanem azért, mert szükségük volt és főleg lesz rájuk. Felrémlt benne Nemvaló Pistának egy befejezetlen írása is...

– Igen. Ez a Nemvaló egészen különleges képességgel bír. Meglátja a rejtett igazságokat.

– De akkor miért nem őt választottátok?

– Nos hát, ő egyelőre nem halt meg. Aztán pedig egy ilyen különleges ember mindig szolgálhat meglepetéssel. Az ilyeneket a legjobb hagyni, hogy végezzék a dolgukat ott, ahol vannak. De egyébként igazad van. Tényleg az lesz a dolgotok, hogy segítsetek az embereknek – ezt most nagyon tág értelemben mondom –, hogy ne kövessenek el kollektív öngyilkosságot.

– Visszamenni történelmi korokba?

– Nem feltétlenül. Inkább elmenni oda, ahol az emberek még azokat a korokat élik. Ámbár, túlságosan sokat én se tudok minderről. Ezért hát... talán jobb, ha nem kérdezel. Hogy ne mondjak marhaságokat.

– Na de hát, ezzel a testtel? Pista valamit...

– Na igen. – Örgest megint elmosolyodott. – Voltaképpen ez a test nem a hosszú utazásokra szolgál. Van egy másik, ugyanazzal a tudattal, vagy inkább, amibe ugyanaz a tudat bekapcsolható, s azzal lehet utazni. Ez a test addig pihen.

– Hibernálva?

– Azért annál fejlettebb technikával. Azt lassan majd kiismeritek. Eleinte nekem sem volt minden világos.

– Ez azt jelenti, hogy Te is?

– Igen. Én is, meg Vanna is. Meg a mérnökünk is. És még vannak. Mások, máshol. Nem sokan. Olyanok, akik belátták, hogy ez így, a legtöbb esetben, csakis pusztulást hozhat.

– És miért nem lehet a saját korunkban?

– Nem megy. Próbáltuk, de nem megy. Az ember azt hinné, hogy ott a legkönnyebb, de nem sikerült. Úgy látszik, ezen a fejlettségi fokon már túlságosan elhatalmasodnak az ártó energiák. Meg aztán néha határozott ellenséges indulatok is vannak, azokat is le kell gyűrni valahogy. Néha valaki, akit eleresztettünk, túlságosan elbízza magát. Majd meglátjátok...

– Tehát én Tündével fogok...

– Vándorolni. Igen. Mint én Vannával. Néha még másokkal is. Attól függ, hogy hol milyen beavatkozásra van szükség. Néha csak sejteni lehet.

– Végül megengedsz egy személyes kérdést?

– Akár fel se tedd! Igen. Vanna a feleségem. Ha egyáltalán van valami értelme ennek a kifejezésnek a mi helyzetünkben. Hosszú idő ám az örökélet! Még akkor is, ha voltaképpen nem is tart örökké. Csak nagyon hosszan. De most én tennék fel egy személyes kérdést. Erre sajnos válaszolni kell, mert mint orvos kérdelem.

– Kérdezd!

– Tündével teljesen rendben vagytok?

Most Csaba volt a soros az elmosolyodásban.

– Igen. Akár úgy is mondhatnám: tökéletes munkát végeztetek rajtunk.

Örgest sóhajtott egy kicsit, majd elhárító mozdulatot tett.

– Tudod, nem annyira a mi munkánk volt a tökéletes, mint sokkal inkább az, amit a ti személyiségetek tartalmaz. Mi csak hagytuk hatni arra a testre, amit szereztünk nektek. Hát ilyenek lettetek. És én örülök neki.

– No hát akkor utaznunk kell majd. Ha arról van szó, hogy helyrebillentsük azt, ami... tévútra ment.

– Igen. Egyébként mi is utazunk. Ez a dolgunk mindnyájunknak, amióta belefogtunk ebbe a kísérletbe. Ennek a mi – klinikánknak, ahogy mondtad – az ember-típusú, vagyis a mi elveink és formánk szerint rendeződő világok adnak dolgot. És rajtunk kívül még kettőnek.

– És az úton magunkra hagyatkozhatunk?

– Na nem! Természetesen időnként összegyűlünk, s megbeszéljük az adódott problémákat, hogy könnyebben és jobban kézben tudjuk tartani.

– Nem valami telepátiaszerűvel?

– Dehogyan! Bár igazság szerint ezzel is próbálkoztunk az elején, de nagyon mechanikussá vált. Ilyesmire ugyanis csak a mesterséges énünk képes, de annak megvan egy áthidalhatatlan hátránya. Kész programot igényel. Vagyis egyáltalán nem inventív. Ezért is van szükség az emberi testre, nem csak az esztétika miatt. A hosszú utakon természetesen pihen az emberi test. Voltaképpen egészséges álmodni. Ilyenkor a tudat a másik, ellenálló testbe megy át. Ezzel különben nem kell törődnötök, mert minden magától megy majd. Az elalvás, a transzportálás és az ébredés is. S az igazi munka akkor kezdődik majd. Az ébredés után, amikor kiléptek az emberek közé. És természetesen fölérjük is. Mert bizonyos tiszteletet kell majd kivívnotok. A munka érdekében. Na, szóval sokszor találkozunk majd.

- Jó! Akkor már csak azt kell megtudnom, hogy mikor kerül ránk sor?
- Nemsokára. Még van egy jó hónapnyi idő az első utazásotok előtt. Egyébként ezt az első utat együtt fogjuk megtenni. Aztán később? Majd a körülmények megmutatják.
-

„A magyarok fejedelme elég gazdag ahhoz, hogy két istent is eltartson!”

Úgy csattant ez a mondás, mint egy jókora pofon. Pedig a pap, akinek szólt, csak szelíden korholta a fejedelmet, amiért az egy igaz Istennek megadott tartozása mellett – szívből adta pedig – megengedte a népének, hogy a régi, pogány bálványoknak is áldozzon.

A testőrség fiatalabb hadnagya szégyenkezve ballagott ki a szobából. Mert hiszen ő keresztény volt, annak vallotta magát, s hitte is azt, amit az a pap mondott. Épp úgy, mint a fiatalabbik fejedeleme. Végül is együtt nevelkedtek. És ez a pap nevelte őket. A fejedeleme fia nem mehetett ki a szobából. Csak a fejét ingatta, még akkor is, amikor a pap csendesen kihátrált a helyiségből.

A fejedeleme rekedten vetette oda:

– Te István, akármit csinálhatsz majd akkor, amikor te fogsz uralkodni. És akarom is, hogy megtehesd! De ma? Ha én nem engedném, hogy a kövek és tölgyfák előtt áldozzanak, a népem fele elhagyna. Máshoz pártolna. Akkor aztán tudod, hogy mikor uralkodnál! Sohanapján. Hát így kell ezt nézni! Na, mehetsz te is a katonád után! Nincs semmi baj. Azt hiszed, nem tudom, hogy a gyermekek mindig mások, mint az apáik? Így van, és így is van ez jól! Na. Mehetsz! Lovagoljatok, vagy udvaroljatok, vagy ájtatoskodjatok, ahogy tetszik. Jól megtaláltátok egymást azzal a némettel.

– Nem német, orosz. Az is csak félig. De amikor majd nekem lesz a kormányrúd a kezemben, én tényleg németeket fogok tartani. De azért megtartom majd ezt az orosz testőrséget is. Jók ezek a verágok!

A sok elmúlt esztendő után az öregedő király csendesen gondolta vissza magát abba az időbe, amikor az apja még élt. „Milyen egyszerű volt akkor minden! Milyen bonyolult most! Vagy tán éppen én bonyolítottam el olyan végzetesen?”

Felállt az asztal mellől és be akarta hívni Raabsont, a régi testőrt. De aztán visszaemlékezett, hogy az kilépett a szolgálatból, még nagy jutalmat is kapott annak idején. Igaz, jött helyette egy másik orosz, hogy is hívják? Igor. Na, ez nem olyan nagytermetű, nem is olyan nagy természetű, mint az elődje volt, de azért ő is érti a dolgát. És amellet valósággal sebezhetetlen. Ami előny egy testőrnél. De az már nem, hogy mindig bele akar szólni a politikába. Amihez pedig nem ért. A múltkor is mit mondott? Hogy a Vazulfiakat ne küldje el száműzetésbe, mert nagy baj lehet belőle. De akkor hogyan védje meg a fiának a trónt egyszerre három potenciális trónkövetelőtől?

Az a fiú is jöhetne már! Egyre csak a vadászaton a feje, meg az ájtatoskodáson. Igazán csinálhatna magának már egy utódot. De nem! Azt mondja, tudja ő, hogy mit tesz. Most is elvan valahol keleten a bihari dombok között. Vadászik az Igfon Erdőben. De talán jön már. Valami zaj hallatszik. Dobogás. Igor jön. De szokatlanul csendes. Mi az? A királyt valami rettenetes gyanú szállja meg. Igor mond valamit. Hogy Imre meghalt? Nem lehet. Megöleti ezt az embert, ha nem igaz, amit mond. De már jönnek a többiek is. Gizella. A lehanyatló királyt Igor fogja fel, meg még egy testőrtiszt.

Sehogy se tud magához térni. Gizella itat vele valamit. Jaj, de keserű! Aztán mégiscsak fel tud kelni. De csak egy percre. Papok sokasága állja útját. Nem kap levegőt. Mi lesz most? Gizella megint jön. Az egyik pap kezéből megint vesz abból a keserű italból, s megint itatja. De hiába, megint csak egy percre tud felállni. A lába nagyon fáj.

Aztán harmadszor is iszik a keserű italból. Iszik, mert itatják. De akkor már fel se tud kelni. És azután se, soha.

Hét év! Mi minden történhet egy országban hét év alatt? A beteg király hét évig csak az ágyat nyomja. Ezalatt hol a tudatánál van, hol nem. Néha Igort hivatja, olyankor a testőrkapitány valami orvosságot ad be neki, attól kitisztul a feje egy időre. De ez csak időleges. Mi lehet az országban?

Igor nagyon csendes. Teszi a dolgát észrevétlenül. Vagy majdnem észrevétlenül. Alig szól valakihez. Hajlong, ha valaki nagyon előkelővel találkozik, de egyebekben mintha némasági fogadalmat tett volna. Úgy hírlík, hogy egy fiatal pappal barátkozik. Egy őrkanonokkal. De az is, hogy egy háromnapos halottat könnyebb szóra bírni, mint ezt a papot. Pedig körüludvarolják. Ha már az orosz senkinek nem mond semmit, akkor a papot környékezik. Még a királyné is. Őrkanonoknak is ő nevezte ki. De a pap nem beszél. Olyan nagyon hallgatnak, mint azok, akik tudnak valamit. De mit?

Hét évvel ezelőtt olyanok történtek a királyi udvarban, ami minden udvarnak szégyene lenne. Akkor, amikor Vazul urat megvakították, megsüketítették. Többen mondják azóta is, hogy inkább el akarták tenni láb alól. Nem is emberi, hogy azt kibírta. Igaz, nem sokáig, valami két évig.

De hol vannak a fiai? A Vazulfiak? Három is van. Még jókor elmenekültek Orosz földre. Akkor azt mondták, hogy a király száműzte őket, de ma már sokan hiszik, hogy az életüket mentette meg. És érdekes módon mindenütt ott van ez az Igor. Ez a testőrtiszt. Aki, ez is igen különös, semmit se öregedett az elmúlt hét év alatt. Igaz, még itt sincs az ideje. Valami harminchat-harminchét éves lehet, ez még nem kor.

Gizella királyné Igort is meg akarta környékezni akkoriban, de a fiatal orosz a legteljesebb udvariasság álarca mögött olyan átláthatatlan volt, mint egy vasdarab. Volt Gizellának egy ifjú udvarhölgye. Azt küldte, hogy puhatolózzon Igornál. Hívja találkozóra. Aztán a találkozó mintha meg is lett volna, de nem a megfelelő eredménnyel. A királyné azóta utálja Igort, de ugyanakkor nem mer egy ujjal sem hozzányúlni. De más sem az udvarban. Azóta a királyné, ha találkozik az orosszal, hűvösen fogadja annak az udvarias bókolását, s közben még a nyaka is elpirul.

És a Vazulfiak még mindig Orosz földön tanyáznak.

És a király még mozdulni is alig tud.

És ahány ellenség csak van, mind az ország kapujánál toporog.

Valahogy valamit dönteni kéne már!

– Dönteni kéne már! – Ezt az őrkanonok mondta a testőrkapitánynak. De az még a fejét rázta.

– Még nincs itt az idő! Ha most döntenénk, minden a feje tetejére állna. – Kettejük közül úgy látszik, a katonának volt nagyobb türelme.

– De mire várunk?

– Mondtam. Jelre.

– Jelre? A jelek az én hatáskörömbe tartoznak. Idézzek elő jeleket?

- Nem! Én valódi jeleket gondoltam.
- Valódit? Akkor várhatsz! Jó sokáig.
- Nyugalom! Én tudom, hogy mire várok. Neked atyám, csak az lesz a dolgod, hogy amikor az idő eljő, akkor megtedd, amiben megegyeztünk. De akkor azonnal.
- Azonnal? Hát amíg ideérek Biharból...
- Hát maradj itt!
- Már?
- Igen.

A fiatal pap csak hogy éppen táncra nem perdült örömeiben.

- Ezek szerint már ilyen közel van az idő?
- Ezek szerint igen.

És az idő eljött. Akkor, amikor már senki nem reménykedett benne. A király már három napja semmi életjelt nem adott. Sokan halottnak hitték, de élt, és ezt mutatta az a tükördarab, amit ilyenkor a szája elé tettek.

Az idő eljött, és mégis amikor eljött, sem Igor kapitány, sem pedig Mercurius kanonok nem volt gyorsan elérhető. Meg is lett az eredménye. Először csak egymás között, de hogy nem volt különösebb ellenreakció, mind bátrabban kezdték emlegetni a trónutódlásra Velencés Pétert. Végül is közeli rokona volt az éppen meghalt királynak, éppen olyan közeli, mint Aba nádor. És azért, érdekes módon, a nádor neve még csak fel sem merült a lehetséges utódok között. Ez a körülmény egymagában is minősítette azokat, akik ezekkel a suttogásokkal, később egyenesen kiáltásokkal, a trónutódlást intézték.

Mire a testőrkapitány előkerült, már minden el volt rendezve. Akkor már szaladhattak az örökanonokért, ő sem tudott változtatni. Az egyház különben is jobban figyel a nagy távlatokra, mint az azonnali eredményekre.

- Nagy baj lesz pedig ebből! – jósolta a fiatal pap, amikor előkerült.
- Jaj, csak éppen te ne mondd, atyám! – viszonzta a testőr. – Mert te sem voltál sehol.
- Biztos ez? – kérdezte a pap hamiskásan. – Na, azért én mégsem tétlenkedtem!
- Áldjon meg az Isten érte, ha sikerült valamit tenned! De mit?
- Nos, fiam, mindent nem mondhatok el neked, de én ott voltam az urunk utolsó perceiben. És azután a temetés előkészítését is vállalnia kellett valakinek.
- Na, de beszélj már! Úgy kell belőled minden szót kihúzni, mint kovács a fogat!
- Na, hát. Emlékszel, hogy a király ágyasházában, éppen az ágyával szemben, volt egy Mária-kép? Nem éppen különleges, cserépből volt megformázva, de a célnak éppen megfelelt.
- Milyen célnak?
- Nos hát urunk tudod, hogy milyen komolyan vette a vallást.
- Hogyne tudnám!
- Azt is tudod, hogy az utolsó két évben alig tudott beszélni. Na hát, amikor elközelgett az órája, mind egyre azt a képet nézte. Beszélni persze nem tudott, de a jobb kezét felemelte, és azzal arra a képre mutatott. Úgy is halt meg. Az egyik szeme még holtában is nyitva volt, a

keze pedig felemelve, éppen a képre mutatott. Én meg, Isten bocsássa meg nekem a hazugság bűnét, azt mondtam, hogy hallottam még suttogni.

– És mit suttogott?

– Azt, hogy az országot a Boldogasszony oltalmába rendeli. Már terjed is a híre. Meglásd, ennek csak lesz valami eredménye is! Ha már egyszer ezt az állhatatlan Pétert el kell majd viseljük, királyné asszonyunk akaratából.

A hír tényleg terjedt. Először a papok mondogatták egymás közt, de egyre inkább a világi emberek is rákaptak. Főleg akkor, amikor kitetszett, hogy Velencés Péter mennyire alkalmatlan a trónra.

A királyné asszony eleinte szörnyű idegesen járkált fel s alá, mintha mindahányszor a Boldogasszonyról hallott, egy-egy tűt szúrtak volna bele. Még össze is rándult. Be is látta hamar, hogy ebben az országban nem terem számára babér. Különösen, hogy Péter király se mutatott semmi hajlandóságot arra, hogy megvédelmezze. Haza is utazott hamar. Kísérőnek Igor kapitányt kérte fel, aki azt el is vállalta, s elkísérte a szülővárosába. Azután eltűnt. Nem jött haza Magyarországra. Talán visszament Orosz földre, de az is lehet, hogy megölte valaki. Hiszen olyan bizonytalan idők jártak...

A hegy tetején sebtében berendezett pihenőhelyen négyen beszélgettek.

– Na, de egy királynét visszautasítani? Ez azért mégsem vall éppen római jellemre! – mondta éppen Örgest.

– Hogy én visszautasítottam? – méltatlankodott Csaba. – Nem tettem én olyat!

Tünde nem szólt egy szót sem, csak elégedetten mosolygott, mint egy jóllakott macska.

– Hát akkor mi történt?

– Nem is én voltam a testőrkapitány!

– Hát akkor ki voltál te?

– Természetesen az őrkanonok. Nem vagyok olyan buta! Egy testőrkapitánynak múltja van, annak bármikor utána lehet nézni. Míg egy pap, amikor felszentelik, az egész addigi múltját eldobja magától. Akkor már elég egy költözés, hogy nyoma vesszen. Legalábbis akkoriban. Szóval, én szép csendesen visszavonultam a kolostoromba, Biharba, és vártam az idő múlását. Néha egy kicsit be is segítettem, hogy az események jobb irányba forduljanak. Azt hiszem, eredménnyel.

– No hát, az első küldetésed, úgy tűnik, sikeres volt. Azért Tündét magaddal vihetted volna!

– De hát velem is volt. Csak ezúttal meghúzódott csendesen a háttérben. Nem lehetett neki könnyű...

„Hullatja levelét az idő vén fája,
Terítve hatalmas rétegben alája;
Én ez avart jártam; tűnődve megálltam:
Egy régi levélen ezt írva találtam.”

(Arany János)

– **Akkor mégiscsak időutazás?**

– Igen, úgy tűnik, az de ne kérdezd, hogy hogyan. Én sem tudom. Sőt tovább megyek. A mérnök se tudja. Senki se tudja. Csak annyit tudok, hogy működik. Működik, hiszen csináljuk. Mindegyikünk csinálja, mi is. Talán a legjobb megközelítés, ha az időt egy terebélyes fának képzeljük el, de amelyiknek gyökere és törzse is sok van. Ezért aztán bele tudunk avatkozni a dolgok menetébe, különösebb veszély nélkül.

– Időparadoxon?

– Legenda. Az a régi kor, amelybe be tudunk avatkozni, annyi mozgásteret enged, hogy időparadoxon gyakorlatilag nem is létezik. Tudod, a fa a sok ágával, törzsével. Mire elér a hatás a jelenhez, annyi újat fogad be a történet, hogy személyes konzekvenciái nem lehetnek. Túl rövid időtartam viszont nem enged meg belenyúlást. Emlékeztek? Amit az elején mondtam.

Örgest itt megállt egy kis időre. Majd:

– És hogy miért mondom pont ezt, pont most? Talán azért, mert az első igazán komoly akciótok következik. És rendkívüli a felelősség. Ne becsüljétek le! Egyébként mind a négyen megüünk. Bár nem fogjuk látni egymást, csak néha.

A pásztor gondolkozóba esett. Egyrészt a nyáját is féltette, mert mi lesz, ha az szétszéled addig, amíg ő azt a bizonyos idegent kikémleli? De mi lesz akkor, ha nem kémleli ki? Az idegen elég nagyra látszott. Sok rosszat tehet, ha hagyják. Tehát ki kell kémlelni.

Szép lassan odakúszott tehát, bízva abban, hogy nem látják meg. Nem is látták. Az idegen oldalt volt fordulva és nem látszott semmi jele sem annak, hogy feléje akar fordulni. Lehet, hogy nem is látja, nem is hallja. Közelebről nézve, annyi mindenesetre bizonyosnak látszott, hogy az idegen egy Hatalom. Mert nagy volt és minden jel szerint rettenetesen erős. De úgy tűnik, éppen nem néz oda. Tán mással van elfoglalva.

Aztán egyszer csak, amikor már nem több, mint két lépésnyire volt tőle, megtörtént az, amitől rettegett. Olyan gyorsan, hogy azt látni is alig lehetett, nemhogy védekezni ellene. Az idegen feléje fordult, érte nyúlt az egyik kezével, megragadta és felemelte, mint egy macskát. Felemelte, közel vitte a szeméhez – úgy látszik, rövidlátó – és jól megnézte. A pásztor, mit tehetett mást, ő is jól megragadta az idegent. Ezt kellett tegye, már csak azért is, hogy le ne essen. Közben az idegen nézegette. És aztán beszélni is kezdett hozzá. A beszédét a pásztor eleinte nem értette, talán a félelemtől, de aztán egyszerre minden a helyére ugrott.

– No lám csak! – mondta az idegen. – Itt vagy hát. És ilyen vagy. Még meg is ragadtál. Úgy látszik, nem félsz tőlem. Na, most meg mit tegyek veled? Úgy látom, egészséges vagy és megfelelően szemtelen is, tehát nem lehetsz túlságosan buta. Azt hiszem, tudom már. Te leszel a népednek a királya. Nem most, majd később. No, mondd csak el mindenkinek, hogy küzdöttél velem, és én királlyá tettelek! Most mehetsz!

Mindez jóval később, évtizedek meg évszázadok múltán is, a törzs feljegyzéseiben úgy festett, hogy a pásztor harcolt az Istennel és győzött. Ezért lettek a leszármazottai mind királyok, de a törzsnek is megváltozott a neve. Az is egy idő után róla, az Istennel harcolóról kezdte nevezni magát.

– De ki is volt az a Hatalom?

– Nem lehetett más, mint az Isten. A Jehova Isten. Akinek, mint tudjátok, még a nevét sem szabad kimondani, hacsak nem ebben az elváltoztatott, elrontott formában.

A távolban már feltűntek a város szélső házai. A próféta azt is látta, hogy az úton katonák is közelednek. Már tudta, hogy mi fog történni. Az új perzsa király nem szerette azokat, akik a régi hatalomhoz közel álltak. Ő pedig... hát igen, még rokona is volt a régi királyi háznak. Akár hercegnek is hívhatta volna magát, de ő nem adott sokat az ilyen rangokra. Hanem a katonák, az új király katonái... Ez már nem tréfadolog. Úgy látszik, sűrűsödnek az események. A Tan-ra gondolt. Annak meg kell élnie mindenáron! Aztán meg majdcsak lesznek jó és értelmes emberek, hogy továbbvigyék. De ahhoz az szükséges, hogy egyáltalán értesüljenek róla.

Elküldte tehát magától a fiatal szkítát, aki mindaddig segítette. Az ifjú meg is sértődött egy kissé, csak akkor engedett meg, amikor elmagyarázta neki, hogy ők nem fontosak, csak az, hogy a művük veszendőbe ne menjen.

Amikor a városból látható távolságra jutott, keresett egy nagyobb követ, ráült és prédikálni kezdett. Hamarosan emberek kezdtek köréje gyűlni. Utazók, akik lelki felfrissülést kerestek a sivatag szélén, mint már annyiszor előtte is. Ő pedig beszélt hozzájuk, csendesen, ahogyan azelőtt is mindig, minden elődje.

A szent könyvekről beszélt, amelyeket két és fél évszázad óta ismertek az emberek, meg a másiktól, amelyeket még régebben. Elmondta, hogy azok az utóbbiak, bár tényleg azok is szent könyvek, nem vonatkoznak, nem is vonatkozhatnak mindenkire, mert azok nem egyebek, mint egyetlen népnek a történelemkönyvei. De a világon minden nép a saját könyveit kell megtalálja, vagy akár megírja, s majd azokból kell lelki megújulást keresen, s találjon is.

A köréje gyűlt emberek feszült figyelemmel hallgatták. Mindnél nagyobb figyelemmel hallgatta azonban egy fiatal, fekete bőrű lány. Az mind közelebb ült hozzá, s bár az arcát a sivatag pora ellen sűrű fátyol takarta, a prófétának egyre inkább ismerősnek tűnt.

„Remélem, nem a rabszolgája valakinek, s az most esetleg keresi!” – gondolta magában, mert utazásai során látott már olyasmit. S látta néhányszor a büntetést is, ami arra következett.

Körülbelül egy félórányi beszéd után a katonák odajöttek hozzá. Udvariasan, ahogyan tudós emberhez szokás szólni, felkérték, hogy tartson velük, mert a király látni szeretné. Ő tehát feltápáskodott, egy áldással elengedte az embereket, s elindult a katonákkal. Azok, egész úton a palotáig, végig udvariasan viselkedtek vele szemben.

A király magas szakállas ember volt. A próféta udvariasan meghajolt előtte, s várta, mi fog következni.

– Te Máni vagy, a próféta! – jelentette ki az uralkodó, akinek Bahrám volt neve, ezt másoktól tudta.

– Engedelmeddel uram, tényleg vándor prédikátor vagyok. – Ez azért nem a teljes igazság volt, mert már annak idején, huszonnégy éves korában püspökké szentelte egy kisebb keresztény szekta, tehát több volt, mint egy egyszerű vándor prédikátor. De nem tartotta fontosnak ezt a király tudomására hozni.

– Nos, hallottam a katonáimtól, hogyan prédikálsz. – A királynak recsegős hangja volt, mint olyan embernek, aki sokat vezényel katonai gyakorlatokat. – Nos hát, azt hallottam tőlük, hogy egyelőre még nem mondtál olyasmit, ami itt tilos. Majd egyszer, amikor időm lesz rá, szeretném én is meghallgatni a mondanivalódat! Addig pedig házat jelölök ki neked a városban. A várost ne hagyd el! Ha lehet, a házat se messzire és ne sok időre!

Ezzel elbocsájtotta. A katonák elkísérték a szállására, s ott elváltak tőle. De megfigyelte, hogy egyikük nem mozdul a ház elől. Amely ház ugyan nem volt sem nagy, sem díszes, de egyáltalán örülni lehetett, hogy ház. Nem pedig – mint számított rá – börtön.

A király katonái nem jöttek érte egy jó hétig. Jöttek viszont többen, egyre többen olyanok, akik kíváncsiak voltak a Tan-ra, meg arra, ahogyan ő arról beszélni tud. Ő tehát elmondta nekik, lelkiismerete szerint, meg ahogyan azt a kinyilatkoztatásban megkapta, hogy hogyan is vélekedik azokról a dolgokról, meg hogy hogyan vélekedjenek azok is, akik ő hallgatják. Persze észrevette a hallgatóság sorában a király kémjeit is, azokat is, akik azért jöttek hozzá, hogy őt provokálják. Jézus urunk ideje óta ez nincs másként. De egyébként is tudta, milyen jövő vár rá. Félt? Igen. Nagyon félt. Azért még csak várt valamire. Az a néger nő, aki a város szélén tartott első prédikációján ott volt, és aki olyan nagyon látszott figyelni, hát az egyszer se jött.

„Mégiscsak valakinek a rabszolgája lehet!” – gondolta magában. „Kár! Milyen nagyon figyelt rám!”

Aztán egyszer csak eljött. Akkor, amikor már nem is várta volna. Egy sötét hétfői estén, amikor – tudta jól – másnap esedékes volt a király katonáinak az érkezése. Ő azért ezen az estén is úgy viselkedett, mint más estéken. Elmesélte az összegyűlt embereknek, hogy milyen nagy tévedésben vannak egyes emberek és népek.

– De hát milyen isten is lehet az, aki a népek között különbséget tesz kénye-kedve szerint? Hát méltó-e az ilyen isten arra, hogy imádjuk? Nem inkább a bosszúálló isten nevet érdemli meg az olyan, akinek pusztá szimpátia alapján választott népe van? Nem, barátaim! Az Ótestamentum nem a ti könyvetek! Az csak egy népnek, mindössze egyetlen népnek a feltételezett történetét tartalmazza! És higgyétek el, minden nép csak a saját történetéből meríthet erőt ahhoz, hogy üdvözljön!

Ekkor meglátta. Az ajtó mellett állt, nagyon szerényen, mintha még a létezéséért is bocsánatot akarna kérni. Most is az a hosszú lepel volt rajta, mint először, az arcán meg a por elleni arckendő.

A próféta még szólt egynéhány bátorító szót, aztán kedvesen elbocsájtotta a hallgatóságát. A nőnek intett, hogy maradjon. Bár talán anélkül is maradt volna.

A nő ekkor levette a porkendőjét és ledobta a köpenyét is. Ráismert.

– Vanna! Te?

– Természetesen. Nem gondolod tán, hogy egyedül hagyunk?

– Na igen, de arról volt szó, hogy Tündével utazom.

– Megváltozott a terv. Tünde nem jöhetett, mert két akció megy egyszerre, és a másik is éppen olyan fontos, mint ez. Aztán gondolhatod, hogy ez a derék közép-ázsiai népség mit szólt volna, ha meglátja ezt az én fekete testemet.

– Miért? csodálatosan szép tested van. Már sokszor meg is akartam mondani neked.

– Köszönöm! De azt hiszem más se hiányzik nekik ebben a korszakban, mint egy természetfölötti néger nő. Te! Ha most azt mondod, hogy afro-amerikai, akkor olyat visítok, hogy a város összeszalad. És téged hamarabb visznek el, mielőtt még tehetnék valamit érted. És utána, amíg élek, nem állok szóba veled.

– Jó! Ezt megbeszéltük.

– Félsz?

– De még hogy!

– Nem csoda. Nem is tudom, hogy miért vállaltad ezt a küldetést, mikor tudod, hogy mivel végződik.

– Talán, mert hiszek benne. Meg aztán egy élettel már úgy is tartozom nektek.

Ültek egy kicsit némán. Aztán Vanna:

– Csaba! Fel vagy készülve?

– Gyakorlatilag mindenre.

– Arra is, hogy esetleg nem sikerül? Bár ezt nem hiszem, mert te olyan fegyelmezt vagy...

– Én igen... Csak persze tudom, hogy a gépemet nem hozhattuk magunkkal.

– Az egészet nem. De a lényegét elhoztam. Csak éppenhogy most nehezebb lesz. Mert csak én vagyok, meg te. Nem fog olyan gyorsan menni, mint ahogy szokott.

– És aztán? Hogy jutsz ki innen vele?

– Az legyen az én dolgom. Ha már túl leszel rajta, akkor arról semmit nem fogsz tudni.

– De addig? – Elnézést, de amit mondtál, az nagyon úgy hallatszott, mintha valami ilyesmi következne.

– Hát... Nem tagadom, van a dolognak egy-két buktatója. Maga a tudat kiemelése. Meglehet, hogy nem lesz tökéletes.

– Hülye maradok?

– Azt nem. De lehet, hogy ebben a testben is marad valami nyoma. Sajnálom, de lehetséges szenvedés is.

– Igen. Erre számítottam.

Megint ültek egy kicsit. Aztán megint Vanna:

– Csaba!

– Tessék.

– Ne haragudj, de meg kell kérdeznem, mindkettőnk érdekében.

– Kérdezd!

– Az előbb, amikor a testemet dicsérted...

– Hogy őszinte volt-e? Természetesen. Nem hazudnék. Sem neked, sem most. Amikor...

– Értem. Arra gondolsz, hogy esetleg a halál előtt...

– Igen. Még hozzá kínos halál előtt.

– És arra gondoltál-e, hogy rám mi vár, ha esetleg nem sikerül kimenekülni innen? Néger nő csomaggal, és a próféta elszökött a kivégzés elől.

– Istenem! Én azt hittem, hogy mögöttem áll...

– Nem lehet mindig. Most ilyen a helyzet. Sokfelé kell figyelni, és mindenki foglalt. Ilyenkor tűnik ki, hogy milyen kevesen vagyunk.

– De hát akkor téged még jobban megkínóznak, mint...

– Mint téged. Igen. Hát ezt csak azért mondom, hogy teljesen egymásra vagyunk utalva. Senki nem segíthet nekünk. Egy bizonyos pontig.

- De mit tehetünk?
- Na, ami a technológiát illeti, megteesszük mindketten, amit tudunk. De jó, ha tudod, én is legalább annyira félek, mint te. És ne vedd rossz néven, de... Az ördögbe is! Szeretnéd a testemet? Most!
- Azt hiszem, hogy semmit se kívánok jobban ebben a pillanatban!
- Akkor ne várjunk egyetlen pillanatot se!

.....

Aztán csak feküdtek egymás mellett egy jó ideig. Aztán Csaba:

- Vanna, kedvesem!
 - Tessék.
 - Köszönöm, hogy megédesítetted...
 - Állj! Reméljük, hogy nem ez az utolsó pillanatunk! Hanem most, munkára fel! Mert most nem tudom meggyorsítani a folyamatot.
- Vanna elővett a csomagjából egy körülbelül ököl nagyságú készüléket.
- Ez a vésztartalék.
 - Én mit tegyek?
 - Semmit. Csak feküdj nyugodtan. Lehet, hogy a legjobb, ha én rádfekszem. Nem hiszem, hogy sokat fogsz érezni. De még előbb valamit mondanom kell.
 - Mondjad!
 - Erről, ami most történt, remélem, egyikünk se fog beszélni egy szót se.
 - Nem!
 - Bár, ha jól meggondolom, Örgest valószínűleg sejteni fogja. De az nem baj. Ő is tudja, hogy milyen helyzetben vagyunk. És más az, ha a dolog megtörténik, és más ha az ember...
 - Ne mondd tovább! Kérlek!
 - Jó! És hogy tudd: Nagyszerű ember vagy! És nagyszerű férfi.
 - És te csodálatos nő!
 - Köszönöm. És most feküdj nyugodtan!

A kiüresített, gondolatok nélküli test gyakorlatilag olyan volt, mintha a félelemtől teljesen elbutult volna. A király azt is gondolta másnap, amikor jelentettek neki. A kivégzés annak rendje és módja szerint lezajlott. A test pedig éppen úgy ordított, amikor nyúzták, ahogyan azt Bahrám király elvárta tőle.

Ugyanazon a napon a nyugat felé haladó karavánhoz egy néger rabszolganő csatlakozott. A nőnek vaskarika volt a bal lábán, hogy ráismerjenek rabszolga mivoltára. A csomagjában pedig egy kis vastárgy a gazdája nevével. Mivel csak vasból volt, és a gazdája jó fizetést helyezett kilátásba, ha a rabszolgáját rendben leszállítják neki, a csomagon senkinek nem akadt meg a szeme. Különben is, csak rövid ideig volt a karavánnal. Az esti pihenőn meg is jelent a gazda, s elvitte magával. A varjú se károgott utánuk.

Csaba már nem is volt túlságosan meglepve, hogy megint ágyon találta magát. És megint Vanna volt az, aki mellette ült.

– Te sohasem pihensz? – kérdezte.

– Dehogynem. Ha egy negyedórával hamarabb ébredtél volna fel, akkor Tündét láttad volna magad mellett.

– Hol van Tünde?

– Most? Szépíti magát, mert tetszeni akar neked. De tényleg. Fürdik, szépítkezik, vagyis minden olyasmit, amit a nők időről időre meg kell tegernek. Egyébként te is hamar rendbe fogsz jönni. Hamarabb, mint a múltkor. Úgy látszik, már gyakorlatod kezd lenni az ilyesmiben.

– Jól van?

– Persze. A küldetése kiválóan sikerült, most pedig, ahogy a népmesékben mondják, még százszor szebb, mint annak előtte.

– Igen? Pedig engem rágott meg a hétfejű sárkány.

– Na, az igaz. Megengedsz egy indiszkrét kérdést?

– Neked bármit.

– Éreztél valamit a tested kivégzéséből? Vannak emlékeid róla?

Csaba most hirtelen visszaemlékezett mindenre.

– Jaj! Csak ne emlegetted volna! Szörnyű pocsék érzés volt. Nem fájt különösebben, de tudtam minden mozzanatáról.

Vanna egy kicsit elgondolkozott.

– Akkor mégiscsak marad valami összeköttetés az elhagyott test és az kiemelt tudat között. Érdekes, mert Tünde éppen egy efféle küldetést hajtott végre. Ha akar, majd mesél róla.

– Örgest hol van?

– Még nem jött vissza. Neki nehezebb a dolga. Azt a személyt kell elfogja, aki Jehovának nevezi magát.

– Végül is ki az?

– Egy tévedés.

– Hogyhogy?

– Olyan valaki, akit egy másik csoport mentett ki, de alighanem tévedésből. Akármilyen lángelme, de mégiscsak bűnöző volt. Nem éppen tömeggyilkos, de az agresszivitás nagyon nagy benne. És ami a kellemetlen, az itteni munkájában is használja. Na, most pihenj! Majd még beszélünk, ha Örgest megjött.

Meg is jött. Három nap múlva. Fáradt volt és rosszkedvű. A többiek hiába kérdezték, hogy mi a baj, se arról nem volt hajlandó beszélni, sem pedig arról, hogy végül is sikerrel járt-e. Mivel pedig Csaba és Vanna is hallgattak, legalábbis az akciójuk szigorúan vett leírásán kívül, hát egyedül Tünde maradt, aki valamit is elmesélhetett. Igaz, volt neki miről.

– Egy régóta ismert jelenséget kergettem. Mert nem annyira keresni, mint inkább kergetni kellett. Néha feltűntek a történelem folyamán olyan nők, mert mindig csak nők voltak, nem férfiak, akik úgy jártak át téren és időn, mint ahogy mi egyik szobából megyünk át a másikba. Igaz, nem hús-vér nőkről van szó, inkább csak az „egyéniességükről”. Ezek az egyéniességek

főképpen azzal foglalkoznak, hogy kiemelkedő férfiaknak segítenek, nagy célok elérésében. Aztán általában eltűnnek. Más korban, más helyen tűnnek fel azután. A kora-középkor ideje óta előszeretettel Ilonának nevezik magukat.

Hát egy ilyen Ilona megsemmisüléséről értesültünk a legközelebbi közelmúltban. Azt a feladatot kaptam, hogy menjek utána, s ha lehet, csípjem el, tudjam meg, miről is van szó. Még szerencsém is volt, mert éppen egynéhány évvel ezelőtt kezdődött egyiküknek az – agonizálása. Így kell neveznem jobb híján a személyiség szétszóródását a környezetben. Elég sokat kellett utána mennem, de most már megvan. Itt van bennem. – Ezeket mondva Tünde a fejét kopogtatta, jelezvén, hogy az ő személyisége gazdagodott az említett Ilona tudásanyagával. – Na most már tényleg sokkal több vagyok, mint bármikor is eddig. Csak egy a baj. Ezzel aztán egy bizonyos fajta kettősséget nyertem a tudatomban. És sajnos, sohasem tudom, hogy melyik pillanatban melyik énem az, aki éppen aktív. Örgest azt mondta, hogy az ilyen többértelműség a nőknél eddig sem volt ritkaság, de ez nagyon erős. És lehet, hogy ki kell válnom a csapatból. Velem jössz, Csaba, ha így lesz?

Csaba csak csendesen mosolygott a bajusza alatt. Ő már sejtett valamit.

– De hiszen jól tudod, hogy mindig ott éreztem jól magam, ahol te voltál. Azt hiszem, ezt kérdezni sem kellett volna.

– Nem is szólva arról, hogy te magad is nagy valószínűséggel be kell fejezd a csapatban a szerepedet. Ne felejtse el, hogy már másodszor kellett új testet kapjál. Ilyen még nem történt, amióta ez a projekt elindult. – Ezt már Örgest mondta.

– Akkor most mi lesz? Megint meghalunk? – kérdezték szinte egyszerre.

– Hááát, bizonyos értelemben igen. Csak nem most – válaszolta Örgest. – Hanem majd amikor eljön az ideje. Gondolom együtt akartok maradni.

– Igen! – hangzott kétszer egymás után.

– Nos hát, amióta az ilyen projektek futnak, ezeket a dolgokat nagyjából egyformán intézik. Választanotok kell majd magatoknak egy kort és egy helyet, amelyben elhelyezhetünk titeket. Azt hiszem, a tudásotokkal és a mi előkészítésünk után jól fogtok boldogulni.

– Lehet most is választani? – kérdezte ekkor Csaba.

– Lehet.

– Akkor hát ne húzzuk tovább. Én mindössze két olyan kort és helyet ismerek, amikor és ahol szívesen élélnék. Ez vagy a Horthy Miklós-féle Magyarország, vagy a dualizmus kora-beli. Mivel pedig negyvenhárom éves vagyok, és még van úgy harminc-negyven évem élni, hát én a dualizmus korát választom. Egész pontosan az ezernyolcszázhatvanhetes évet. Ha neked is megfelel, drágám! – nézett Tündére. Tünde csak a fejével bólintott, hogy beleegyezik.

– Azért... hiányozni fogtok! – mondta Örgest. Vanna pedig csak könnyes szemmel bólogatott.

Aztán, hogy ne húzzák fölöslegesen az időt, gyorsan át is vitték őket oda, ahol, legalábbis reményeik szerint, boldogok lehetnek. Esetleg. Egy kisvárosi ház várta őket, bebútorozva, a kapu alatt réztáblával. „Dr. Igor Csaba. Általános orvos” volt a felirata.

Örgest és Vanna is bementek velük.

– Nézzetek szét! – mondta a fekete hölgy. – Tudtommal minden megvan, ami a praxishoz szükséges. Természetesen csakis olyasmi, amit ebben a korban és helyen használnak. Na! Legyetek boldogok!

Aztán a két barát, a két kísérő, lassan elenyészett a levegőben.

Körülbelül három hét múlva az, aki a kapcsolatuk volt a többi csoport felé, közölte Örgesttel hogy a projekt anyagi támogatását megszüntetik. A géptestek raktárba kerültek, az emberi testek pedig éljenek meg ezután, ahogy tudnak. Vanna a hír hallatára két órán át sírt. Aztán abbahagyta és elment bevásárolni. Ahonnan azóta se tért vissza.

Hogy Örgesttel mi történt? Azt biz' senki nem tudja.

Tünde ezenközben csendben éldegélt Csabával azon a helyen, amelyet ők maguk választottak. Boldog emberek voltak, mivel időközben a kiegyezésnek nevezett politikai esemény is megtörtént és ettől az egész ország szintén boldogabb lett.

Nemvaló István verse:

Kelet Európa

Elszabadult vadállat a gyűlölet.
Harcot indít az egész világ ellen.
Nem számít testvér,
szomszéd is harap,
a hatalom kell csak, ez számít csak, ebben
érthetünk egyet, ez a fő gondolat.
Kicsi a terünk, nagyobb is lesz majd!
Tágítjuk törrel és kalasnyikovval,
kölcsonkért pénzzel, veréssel, bankkal.
Rágalommal és
kiszorítással.
S ha már az ellenségből senki nem marad,
újat találunk. Mindaddig, amíg
van még ember, aki a Földön él.
Majd aztán a bolygót is szétrobbantjuk,
de akkor is miénk lesz,
ha más már nincs is,
legalább a bolygóközi tér.
Az üres tér.
A hideg tér.
Fejünk
akkor
lehűl.
Semmi
sem lesz
belül.
Se
kint.
!!

„Na, ennél jobb verset is írtam már!” – állapította meg magában. De hát másképp megy ugyanaz a tevékenység, ha csak szózsonglörködésről van szó, és ismét másképp, ha valami komoly mondanivalója van. Igaz, akkora rutinnal, mint az övé, így is kéne menjen. Azért mégse törölte le. Sajnálta, mert ha technikailag nem is különösebben jó, de mégis... talán lesz, akinek majd mond valamit.

– Mond! – válaszolt erre mindjárt Julcsi. – És örülök, hogy mostanában gondot fordítasz arra, hogy olyan verseket írd, mint ez is! Csak...

– Csak mi?

– Biztos vagy te abban, hogy tényleg ezt akartad mondani ezzel a verssel?

– Hát igen. Azt hiszem, most a lényegét mondtad ki. Akkor, amikor írtam, akkor biztos voltam. Azt hiszem, a pillanat hatása alatt is. De most már nem vagyok biztos. Tudod Julcsikám, a csoda vigye el, úgy néz ki, ez is igaz, meg az ellenkezője is. Vagyis hogy mégiscsak ez a Kelet-Közép Európa lesz a többi résznek, talán a világnak is, a megmentője. Bizony, ezt mostanában egyre inkább érzem. A levegőben.

Julcsi szaporán bólogatott. Már kezdte megszokni a férjének a megérzéseit. Ezek a megérzések egy régebben elszenvedett baleset után kezdtek jönni, eleinte gyengén, később erősebben, és a nagy részük bevált. Így hát Julcsi most sem szólt semmit, csak magában, csendesen kielemezte azt, amit a férje mondott, s hozzá még azt is, amit nem mondott ki, de hozzá lehetett gondolni.

A Pista balesetére visszagondolva, mindketten elméláztak egy kissé. Hogy mennyit és milyen gyorsan változik a világ néha! Ez az ő kisviláguk is. Voltaképpen ketten maradtak a régi társaságból. Igaz, ők voltak a legfiatalabbak is. Bár a kortól még mind meglehetnének. És mégis.

Julcsi a szemüvege fölött nézett Pistára, úgy mondta:

– Olvastam valamit egy régi újságban. Hogy a tizenkilencedik században a Dunántúlon, talán Ajkán vagy Keszthelyen, létezett egy Igor Csaba. Vajon őse lehetett a mi Csabánknak?

– Aligha. Inkább oldalági. Az Igorok a Délvidékről származtak. Tudtommal. Ez, akiről te olvastál, talán elszármazott. Mint ahogy a mi Csabánk nagyapja is annak idején már kész fiatalemberként jött Erdélybe. Érdekel, igaz? Azt nem írja, hogy mi volt a neve a feleségének?

– Nem. Akkoriban a nők sokkal inkább visszahúzódtak a közzserepléstől, nem úgy, mint ma. Téged meg ez érdekel?

Nevettek. Pista a mellére húzta a Julcsi fejét és úgy nevettek tovább. Ez különös játékuk volt nekik. Pista mindvégig sejtette, hogy Julcsinak tetszik a barátjuk, Julcsi meg arról volt meggyőződve, hogy Pistának Tünde tetszik, a barátjuk felesége. Lehet, hogy volt is közöttük valami akkor, amikor Pista a baleset után lábadozott. De aztán a házaspár hirtelen meghalt, valami ámokfutók megölték őket, s egy idő után a gyanakvásból csak az emlékezés maradt meg. Ahogy az ember a fiatal korára emlékszik. Pedig nem is volt az olyan nagyon régen. De az egészséges ember nem a halált képzei el minden sarokban, hanem az életet éli meg.

Amíg a Nemvaló házaspár az emlékeivel volt elfoglalva, kicsivel messzebb, V. városában Galambhegyi Mátyásnak és feleségének valódi problémája akadt. Akkor, amikor az Amariei Ionut okozta válság lecsengett, egy kis ideig nagy volt a szerelem a házaspárnál. De éppen ez, hogy Ibolya megint olyan nagyon nyíltan beleszeretett a férjébe, volt is miért, adta meg a lehetőséget az újabb válsághoz. Mátyásunk ugyanis ez idő szerint nagyon fenn kezdte hordani az orrát. Valamiféle eltávolodást valósított meg a feleségétől igaz, hogy nagyon finoman, óvatosan. Alighanem azt gondolta, hogy akkor tartja meg a legjobban a nőt, ha nem járkaál állandóan a szoknyája után. Ez a felfogás általában be is szokott válni, de úgy látszik, Ibolyát megviselte. Ibolya egyébként szép nőnek számított. Másképp nem akadt volna meg rajta Ionut szeme sem. A szépségét leginkább az arca és a teste formája adta, mert egyébként sem a szeme, sem a haja színe nem lett volna valami különös. Bár ez utóbbit elég könnyen segítenek a hölgyek manapság, de a szemszínnel mindenesetre óvatosan kell bánni, adott lévén, hogy a

kontakt lencsék nem tartoznak a különösképpen egészséges dolgok közé, különösen hosszas viselés esetén. Igaz, Ibolyának tökéletesen elég volt az is, hogy a hajszínét mosásról mosásra változtatgatta. Ezt eleinte főképpen azért csinálta, hogy Mátyást minél jobban újra magához kösse, mondanom sem kell, az ellenkező hatást érte el, mint minden túlzásba vitt dologgal szokás.

Mátyás viszont ez idő szerint egyáltalán nem gondolt nőkre. Vannak a férfiak életében ilyen csendes időszakok, még akkor is, ha bizonyos médiák éppen azt szeretnék elérni, hogy a nemek egymásért való harca állandó legyen. Mátyás tehát nemigen gondolt a nőkre, inkább, megelégedetten, a munkájának kezdett élni. És hogy még a kísértése is minél kisebb legyen, még gondolatban is, hát vásárolt egy kiskutyát. Azt vitte sétálni, kényeztette, ahogy tudta. Gondolható, hogy Ibolya semmiképp sem volt ettől elragadtatva.

Lett ezért az a szegény kutya minden bajnak az okozója. De Mátyás nem tágított. Ő bizony vitte mindennap sétálni, meg még ami éppen eszébe jutott. Utoljára Ibolya volt az, aki meggondolta magát, s „ha neki éppen ez kell” gondolattal hagyta az eseményeket a maguk mentére.

Mátyásnak még az is kapóra jött, hogy kutyasétáltatás közben nyugodtan tudott gondolkodni, nem lévén semmi zavaró körülmény. Elég sokszor Kinga járt az eszébe, akiről fel nem tudta fogni, hogy hova tűnt. Érdeklődni nem mert, az pedig meg se fordult az agyában, hogy meghalt.

Így éltek, róka fogta csuka, csuka fogta róka módjára, egyikük sem tudott a fogásból szabadulni, s megkeserítve egymásnak a mindennapi életet. Valaminek történni kellett hát, ezt mindketten érezték. De érezték azt is, hogy éppenséggel semmi nem fog történni.

Aztán bezárt az üzem, amelyben Mátyás akkoriban éppen dolgozott. Biz’ a munkanélküli segély nem volt valami nagy. Az ördög tudja, hogyan szokták azt számolni, de mindig jóval kisebb, mint amit az ember várna. De azért még nem következtek el a nemszeretem idők, hisz Ibolya dolgozott, s az iskolában, ahol a munkahelye volt, megbecsülték. Még az is felvetődött egyes fejekben, hogy aligazgatót csinálnak belőle, de utóbb nem lett abból semmi.

Valaki érdeklődhetett a közelmúlt eseményeiről, valaki olyan, aki Amariei Ionut legközelebbi köréhez tartozott, mert rögtön azután, hogy nem lett belőle aligazgató, felhivatták Ibolyát a tanfelügyelőségre. Valamit kérdeztek ott tőle, aztán néhány nap után csak kiderült, hogy voltaképpen nem is oda szól a kinevezése, hanem egészen máshová. Mutathatott azután már papírokat, akár százat is, mert attól kezdve mind csak ugyanazt hajtogatták:

– Sajnáljuk, de a törvény ellen semmit se tehetünk!

Mintha ugyan bizony éppen arra is vonatkozott volna törvény, hogy családokat kell szétszakítani. De hát, akinek hatalma van, az bármit megtehet, meg is tesz, akinek pedig nincs, az csak egyet: elviseli.

– No, akkor hogyan tovább? – kérdezte Mátyás. – Ki fogsz menni falura, s akkor folytatod a hivatásodat úgy, mint eddig, de külön leszünk, vagy maradsz, de akkor meg kell élnünk az én segélyemből. És ki tudja, mi lesz még azután?

Érdekes módon arra egyikük se gondolt, hogy Amariei Ionut keze nyúlt ki utánuk a sírból.

Mivel pedig élni csak kell valamiből, hát kiment Ibolya körülnézni abba a bizonyos faluba. Kiderült, hogy nem is olyan rossz ott. Buszjárat is van közvetlenül V.-be, igaz, hogy csak reggel és este, a párja meg befelé ugyanakkor. Az iskola igazgatója azt mondta neki, hogy bizony, azelőtt egynéhány évvel még az se volt, de azóta az egyik rátermett gazdaembernek sikerült úgy meggazdagodni, hogy megengedhette magának egy buszjárat indítását. Akkor aztán az állam is elszégyellte magát (bár ezt senki se hiszi azóta se igazából, valami másnak kellett ott lennie), és megindította a buszjáratnak a párját is.

– De hát oda ki lehet járni! – mondta Ibolya, amikor hazatért. – Ha nem reménykednél ipari munkában, akár ki is költözhetnénk. De én mindenesetre kimegyek, ha nem is többre, legalább egy fél évre.

Mátyás csak dűnnyögött, hogy azért azt meg kéne gondolni, meg hogy a lakáson is csak veszteséggel lehetne túladni. Ebben maradtak tehát. Nem is jártak rosszul vele. Ibolya ugyan csak az első két héten járt nagy szorgalmasan naponta haza, azután pedig jóval ritkábban, de magára vessen Mátyás, ha munkanélküli létére nem volt képes utána menni. Pedig lett volna munka az ő számára is annál a bizonyos gazdánál.

Eleinte bizony kissé kellemetlenül érezte magát Mátyásunk, hogy a felesége kegyelemkenyerén él, de Ibolya annyira szerette és olyan tapintatos is volt, hogy egy idő után már természetesnek tűnt számára. Pedig nem volt az. Hogy mi rejtett mindezek mögött? Merthogy rejtett bizony, csak azt kívülálló nem vehette észre.

Egy-két hónappal azelőtt kezdődött. Mátyás éppen az időközben jól megnőtt kutyáját sétáltatta, sétáltatás közben pedig – mit tesz az ilyen ember, akinek sok a ráérő ideje – nézelődött. Azt a nőt pedig nem lehetett nem észrevenni. Szép is volt, meg a koromfekete bőre se volt éppen mindennapi.

– Valami egyetemista. Valószínűleg orvostanhallgató – gondolta magában, aminthogy ez abban a városban tényleg megszokott dolog volt. Az egyetem orvosi szaka nem volt éppen a legmagasabb színvonalon, de az, aki megindította, melleleg rengeteg korrupció segítségével, nagyon gazdag ember volt, amiből következett, hogy az oktatásnak legalábbis a használatos apparátusok tekintetében, előbb-utóbb fel kellett fejlődnie. Amellett híre járt annak is, hogy jó pénzért nemcsak felveszik a delikvenst, de el is végeztetik vele az iskolát, sőt diplomát is adnak neki. Nosza, megindult a diákjárás a világnak majdnem minden zugából V. felé. A magas számok törvénye szerint aztán még az is megtörtént, hogy ezeknek a diákoknak egyike-másika tényleg tanulni akart és tanult is. Na, hát ilyen diákra gyanakodott Mátyás is az ismeretlen nőt látva.

Az idő pedig múlt, s egy idő után mindketten észrevették, hogy a másiknak nagyjából ugyanaz az útja. Később beszédbe is elegyedtek, s Mátyás megtudta, hogy Ioana – így hangzott románul a neve az afrikai hölgynek – mégsem egyetemista, hanem jóval idősebb, gyakorlatilag vele egyidős. A városba pedig úgy került, hogy otthon, abban a kis afrikai országban (azért még mindig nagyobb volt az, mint például Svájc) kihalt az egész családja valami törzsi háborúság következtében, neki maradván az egyedüllét és egy jókora örökség. Akkor, amikor a család kihalt, ő éppen nem volt otthon, mire pedig hazatért, csak a kész ténnyt tudta konstataálni. Mit tehetett tehát, azt, amit ilyenkor a gazdag emberek tenni szoktak, rábökött a térképre és azt mondta:

– Itt fogok élni!

És azóta itt él, egyelőre egyedül, mert az életét egy férfival megosztani, arra nincs kedve, de alkalmi kapcsolatokhoz sem érez indíttatást.

Erre viszonzásul Mátyás is elmesélte az élete addigi folyását, s ha már látták, hogy jól tudnak beszélgetni egymással, hát úgy alakították, hogy a séta folyamán minél többször találkozzanak. Ezek a beszélgetések eleinte román nyelven folytak, s Mátyás akkor lepődött meg igazán, amikor véletlenül meghallotta Ioanát valakivel magyarul beszélni.

– Hát te tudsz magyarul?

– Beszélek egy pár nyelven – szerénykedett a nő.

– Az biztos! Méghozzá, ahogy látom, hibátlanul. – Attól kezdve még inkább szimpatizálta a sétatársaét.

Egyszer aztán Ioana meghívta Mátyást egy rövid kávézásra is. Nem lakott messze attól az utcától, ahol hónapok óta folyt a kutyasétáltatás. Hogy aztán mi történt, mi nem közöttük attól a naptól kezdve, azt élő ember nem látta. Hát ez volt az előzménye annak, hogy Ibolyát olyan könnyűszerrel elengedte abba a falusi iskolába. Ioana különben ettől a naptól kezdve Johannává változott.

Ibolya minderről nem tudott semmit. Általában a feleségek mindent utoljára szoktak megtudni, s akkor se hiszik el. Azaz hogy: mit is beszélnek? Tudnak azok mindent a kezdet kezdetétől, de egyrészt nem akarják, hogy mindez elfoglalja a tudatukat, másrészt viszont kényelmesebb is, ha teszik magukat tudatlannak. Ebben az esetben az önámítás különben is ajánlatos volt, mert mit is mondott volna a férjének, Amariei Ionut után? Annál viszont tisztességesebb volt, hogy olyasmiről csapjon patáliát, amit ő maga is végigcsinált annak idején. Hát csak ment az élet a maga ösvényén, s talán ez így is maradt volna mindvégig, ha nem jönnek közbe váratlan események.

Az első ilyen váratlan esemény Ibolya megismerkedése volt Miklósfalva nagyemberével, Káli Bertalannal. A Gazda – mindenki így nevezte a háta mögött, de néhányan szembe is, akik a barátai voltak – nőtlen volt, sőt egyesek azt tartották róla, hogy nőgyűlölő, s erre talán oka is lehetett volna. De nem volt nőgyűlölő. Csak úgy alakult az addigi élete, hogy jó sokáig nem érezte szükségét az életében egy nőnek. Szerzetesi fogadalmat azonban sohasem tett, és egészen természetes, hogy megakadt a szeme a szép fiatal tanítónőn, akit soha életében nem látott másképp, mint egyedül. Kezdetben csak apró szívességeket tett – ezek neki aprók voltak, de Ibolyának nem voltak azok –, aztán látva, hogy szívesen fogadják, egyszer meghívta kirándulni a hegyoldalra.

Miklósfalva körülbelül tíz kilométernyire volt a községközponttól, Hollóhegytől, és ha az elágazásnál nem tértek le Hollóhegy felé, hanem továbbmentek, egy magas és elég meredek hegyoldal alá értek, amelyre a hollóhegyiek emberemlékezet óta bizonyos babonás tisztelettel néztek. Azonban kevesen voltak, akik meg is mászták azt a hegyet, s azok, akik megtették, általában beérték azzal az egyetlen alkalommal. Kellett hát lennie valaminek azzal a hegygel, ha még a helyiek is így tartottak tőle. Meséltek persze mindenfélét, még a történelemtanár sem tartotta lehetetlennek, hogy hajdanában, a népvándorlás idején, Galád vezér is ott tartotta a kincseit, valamely időközben már beomlott barlangban.

No, hát erre a hegyre hívta meg kirándulni Káli Bertalan Ibolyát.

Történt-e valami kettejük között az egynapos kirándulás folyamán, nem történt-e, erről nagyjából hallgatnak a krónikák. De talán nem is lehetséges egy olyan misztikus helyen két fiatal és egészséges embernek, egy nőnek és egy férfinak, ha együtt vannak, hogy semmi se történjen velük. Ha pedig történt, legyen az jó nekik! Nem dől attól le a városháza tornya. És nem is lett volna semmi nevezetesebb következménye, ha Ibolya, harmadnapra hazamenve, el nem kotyogta légyen Mátyásnak, hogy kiránduláson volt, és hogy merre.

Mátyás ugyan a Galambhegyi grófoknak rokona volt, de távoli rokon. Jobbára csak a nevük egyezett. Soha nem fordult meg Hollóhegyen, nem hallott sem a hegyről, sem a barlangról. Kirándult a felesége, hát kirándult. Nem tartotta érdemesnek sok szószaporításra. Hanem azért ő is elmesélte. Kinek? Johannának, az egyik soron következő kutyasétáltatás alkalmával.

Johannának viszont azonnal megragadta a fantáziáját az eset.

– Hollóhegy? Azt mondod? És ott van mögötte az a meredek hegyoldal, amire ferdén kell felmenni! És ott kell legyen a barlang is. Az a beomlott barlang is.

– Barlangról nem szólt a feleségem.

– Igen, igen, hisz a barlang teljesen be van temetve. Már fel se lehet ismerni. – Aztán elhallgatott, mintha valahová, nagyon távolra nézett volna. – Azért mégis nagyon különös! Mennyit keresték azt a barlangot! Sokan, sokan. És most itt van. Beomlott, senkinek se kell. Vajon tényleg egészen másképp történtek volna azok az események, ha az a barlang... Ha nyitva van? Vagy ha azok, akiknek ez fontos volt, hagyták volna, hogy mások is megtudják...

– Miről beszélsz? Milyen különös vagy! Misztikus.

Johanna megrázta a fejét.

– Ne is figyelj rám! Csak valami nagyon régi dolgok jutottak eszembe. De valószínű, hogy az eseményeken akkor se lehetett volna változtatni.

Mondhatta volna ekkor Mátyás, hogy vajon honnan tud ezekről a régi dolgokról az a Johanna, aki a saját bevallása szerint is csak nemrég érkezett a fekete Afrikából, de nem mondta. Egyrészt azért nem, mert fel se tűnt neki a logikátlanság, másrészt pedig azért, mert akkor már sokkal jobban kötődött Johannához annál, hogy kockáztassa az elvesztését. Méghozzá ennyire lényegtelen ügy miatt.

Nemvaló Pista idegesen járt fel s alá a szobában. Ez annál is feltűnőbb volt a Julcsi számára, mivel az ilyesmi egyáltalán nem volt szokása. Meg is kérdezte tőle, hátrafordulva a számítógéptől.

– Nem tehetek róla, de tényleg ideges vagyok. Olyan, mintha valamik állandóan mászkálnának a bőröm alatt. Valami készül, vagy mi!

– No, hát majd megnyugszol, ha ideülsz! Kalapos Lacinak a felesége akar veled beszélni.

– Miii?

– Jól hallottad, Márta.

– És mit akar, nem mondta meg?

– Nem. Úgy látszik, csak neked akarja megmondani. Menjek ki?

Pista elnevette magát.

– Ugyan, dehogy. Tényleg, vagy csak húzol?

– Tényleg, na! Gyere már!

Akkor már odaült.

– Szia, Pista! – hallatszott a gépből. – Baj, hogy felhívtalak?

– Á! Dehogy! Mi a téma?

– Pista! Van itt valami, most találtam egy néprajzi lapban. A fenébe is! Nem tudom így elmondani. Nagy baj lenne, ha meglátogatnánk titeket?

– Egyáltalán nem. Mikor jönnétek?

– No, hát mi most itthon vagyunk, ezek szerint nem hamarabb, mint holnap délután. – Kalaposék végül mégiscsak Kaposváron telepedtek le, vagyis Erdélytől elég messze. És még most is motorral közlekedtek, amikor teheték. – De addig is, ha lehet, nézzetek utána annak a Bocskai és Mária Krisztierna történetnek! És mindennek, aminek csak tudtok, s ami a barlanggal kapcsolatos. Valamit érzek, valami kényelmetlen van a levegőben.

– Ne is mondd! Én is olyan ideges vagyok, mint egy macska. Akkor holnap?

– Igen. Szia! És még egyszer elnézést, hogy zavarunk!

A nap és a hold a székelység szimbólumai. Olyan régen van ez már így, hogy senki nem tudja az eredetének az idejét megmondani. Félművelt, vagy félig sem művelt történészek néha felröpítenek elméleteket, olyan blödségeket, mint például az, hogy ez a kettős szimbólum az éjjel-nappali vigyázást jelenti egy határőr csoportnál. Ezek a blödségek aztán ideig-óráig a tudományos köztudatba is beivódnak, nem tisztelve se Istent, se embert, se igazságot. Mert például mire véljük ezek után azt a tényt, hogy II. András királyunk ifjúkori pecsétjén is ugyanez a szimbólum található meg? Ő is vigyázott határőrként éjjel-nappal? Vagy Imre király például, aki néha szintén használta ezt a szimbólumot. De ennél még sokkal régebbre is vissza lehet menni az időben, mert ez a két jelből álló szimbólum már a késő ókorban és a kora középkorban is közkedvelt volt, épp a nagy belső-ázsiai birodalmak nyugati részén, vagyis ott, ahol az 'sz'k'l székelyeket az arab utazók jelzik. Érdekessége ennek a szimbólumnak, hogy általában D betű alakú holdat láttat a Nap jobb oldalán, vagyis növekedő Holdat. Az is lehet talán, hogy a két testvér-égitestről van szó az akkor ismertek közül, a nagyobbbról és kisebbbről.

V. városa mellett, természetesen tisztos távolságban, úgy áll Hollóhegy, mint e szimbólumban a Hold a Nap mellett. Ő a kistestvér. Kisebb, de nem annyira, hogy elhanyagolható lehetne. E kistestvéri mivoltát a hollóhegyiek megélték, mint tényt, de általában nem tudatosították magukban. És így volt ez, egészen a legutóbbi időkig. De most? Mi lelte őket? Éreztek-e tán valamit, vagy csak a világ lett ilyen, nem tudni, de egyre-másra emlegették az emberek. Idős tanárok írtak, fiatalok beszélgettek róla, egyszóval mindenkit megfogott ez az idea, akinek csak valamennyi ész is szorult a fejébe.

Még az is lehet, hogy maga a Föld érzett valamit, s az emberek csak a földkéreg remegését érzékelték a tudatuk alatt, keresve a biztonságot mindenütt, ott is, ahol van, és ott is, ahol sohase is volt.

Még az autóbusz is fellélegzett, amikor az úton befordult Miklósfalva felé. És az autóbuszon utazó Ibolya leszállva, szinte repült a Káli Bertalan karjai közé. És ágyába, amikor tehetette.

V. városának érdekes alakja van a térképen. Nagyjából köralakú de nem teljesen. Olyan, hogy az egyik oldalon hosszú szárban végződik. A szárhoz képest körülbelül negyvenöt fokkal elfordulva a körbe egy vékony, épületek nélküli ék szűrődik be. Itt lép be a városba a folyó. Ezen a részen semmi sincs, csak gyomnövények, kövek és hajléktalanok.

Nos, egy meleg őszi napon – október vége felé volt – ezek a hajléktalanok összeverekedtek. Senki nem tudja az okát, de tény, hogy valóságos csatát vívtak egymással. A rendőrök csak nézték, mintha utálkoztak is volna közbeavatkozni. Végül egy magas termetű, torzonborz, szakállas férfi nyerte meg a csatát.

A megnyert tömegverekedés után, mint aki jól végezte dolgát, elfeküdt a szakállas egy árokparton. A többiek nem bántották. Érezték talán, hogy az előbb még csak nem is adta ki minden erejét. Ettől fogva megvolt a lehetősége a városban a koldulásra. Élt is vele. A központban foglalt el egy helyet magának, miután az öregasszonyt, aki azelőtt ott volt, vagy húsz méterrel arrébb tessékelte. De másfelé is csavargott szerte a városban. Nagyon kevés utcát került el, de azért voltak ilyenek is. Ahol egyszer sem fordult meg, amióta a városban tartózkodott. Pedig azokon az utcákon határozottan ritkán lehetett rendőrt látni.

Kalaposék délután, olyan öt óra körül érkezhettek. Motorral, mint rendesen.

– Hát a gyerekekkel ki van? – ez volt Julcsinak az első kérdése.

– Halmi Géza bácsi elvállalta – mondta Laci.

Aztán gyorsan arra a témára fordították a szót, ami végett tulajdonképpen jöttek. Bevezetőnek legelőször is Márta letett az asztalra egy régi újságot.

– Láttátok?

Felelet helyett Julcsi is letette mellé ugyanazt az újságot, s ugyanazt a számot, ami nekik is megvolt. Ebben írtak a XIX. század végéről egy Igor Csaba nevű emberről.

– Íme, itt van. Nekünk is feltűnt.

– Na és hogy magyarázzátok?

– Sehogy! – vágta rá Julcsi. – Nem csak egy tarka kutya van a világon.

– Jó! És hogy van az, hogy mindkét tarka kutya orvos?

– Hát így van. Ennyi még belefér a szórásba. Egyébként nagyjából megegyeztünk abban, hogy csakis oldalági rokona lehet a mi Csabánknak.

Márta csendesen, de kételkedve ingatta a fejét. Majd megszólalt:

– Mikor is haltak meg Csabáék?

– Februárban.

– Oké! És mi körülbelül két hete jutottunk hozzá ehhez az újsághoz, ehhez a számhoz. Láttátok? „Tiszaháti Monitor. 1886 április 12.”

– Igen. Ugyanez van meg nekünk is. De még ez is lehet véletlen.

– Lehet – mondta nagyon lassan Márta. – De az is lehetséges, hogy valaki, értitek, valaki azt akarja, hogy ez hozzánk eljusson.

Most Julcsin volt a sor, hogy a fejét ingassa.

– Te sokat tudsz, Márta, és még többet sejtessz vagy érzel, mondd, ahogy akarsz, de szerintem még ez is belefér a véletlen párhuzamosságokba. Hiszen mindegyikünket érdeklik ezek a dolgok, nem csoda hát, hogy ugyanannak az újságnak ugyanahhoz a példányához jutottunk el, amelyben egy Igor Csaba nevű emberről írnak...

– Nahát! – válaszolt Márta. – Tehát Csabáék februárban haltak meg. Mi mindketten csak nemrég jutottunk hozzá ehhez az újsághoz. Ez így tehát kerek. Csakhogy én akkor is gyanakvó leánka vagyok. Tudtam pedig, hogy ennek a régi újságnak az évfolyamai, minden más egyéb szeméttel együtt, megvannak az egyetemen. De nem tegnap óta, hanem amióta az eszemet tudom. Elmentem hát, és eléggé el nem ítéltető módon elloptam az ottani példányt. Itt van!

És Márta úgy vágta ki az újságot az asztalra a másik mellé, mint kártyás a huszonegyet. Julcsi felvette, kinyitotta és olvasni kezdte. Közben lassan elfehéredett.

– Ez... Csak tévedés lehet. Valami nyomdai hiba.

– Kizárt! Máshol is megnéztük. Több helyen. És attól függően, hogy mikor jutottak hozzá, vagy az egyik-, vagy a másikféle van meg. – Márta letette a két újságot egymás mellé az asztalra. Kinyitva. És látható volt, hogy az egyikben benne volt a Dr. Igor Csabáról szóló rövid híradás, a másikban viszont egészen más cikk volt ugyanazon a helyen.

– Akkor valaki hamisított. Csalja a népet – próbálkozott megint Julcsi.

– Nem! Megnéztük az újság papírját. Korabeli. És a betűkön, illetve körülöttük a papíron sem látszik, hogy valaki valamit csinált volna. Mikroszkóppal sem. És különben is... Annyi hamis újságot elhinteni? És végül is melyik lenne a hamis? Ez? Vagy ez? Te Pista, te nem is vagy meglepődve.

– Én nem. Vagy legalábbis nem nagyon. Vártam valami hasonlót. Persze arról fogalmam sem volt, hogy éppen Csabáékra vonatkozik majd... Még talán inkább azt mondhatnám, hogy bizonyos értelemben megnyugodtam. Hogy elkezdődött.

– És szerinted – próbálkozott megint Julcsi, de egyre erőtlenebbül – nem tudta úgy intézni az a valaki, hogy minden újságot kicseréljen?

– Nem tudom. Lehet, hogy nem tudta mindet kicserélni. Lehet, hogy őt/őket is kötötték az idő törvényei. De lehet, hogy az a bizonyos valaki éppen azt akarta, hogy jusson el hozzánk ez a... nem tudom mi!

– És hát, végül is, honnan került elő ez a Csaba? A mi Csabánk lenne? És ha igen, hogyan? Hiszen a temetésén is voltunk!

– Voltunk, voltunk! Ez mit akadályoz? Igor Csaba, és orvos. És azok a jelenségek az újsággal... Lehet, hogy... Feltámadott? Vagy esetleg, időutazó? – mosolygott Pista.

– Nem tudom. Nem értem és nem hiszem!

– Hát persze! – replikázott Márta. – Meg az általános relativitáselméletet se érted. Meg a kvantummechanikát sem. Meg a molekuláris biológiát sem. És mégis elhiszed azokat. És tudod, miért? Mert azok divatos témák, és mindenki beszél róluk, pedig ugyanúgy nem értik, mint te. Te legalább őszinte vagy – ütötte a vasat Márta, látva a puhuló ellenállást. – Több dolgok vannak földön és egen... És még nincs is vége. Megértettétek, hogy voltaképpen mit is ír Csabáról? Arról a Csabáról.

– Hogyne. Valamire felkérték. Gondolom, orvosszakértőnek.

– Jó! De ki és mire?

Julcsi ezúttal csak a vállát vonogatta.

– Itt írja. Valami eltűnt kislány ügyében. A neve is itt áll.

– Az bizony, sőt annak a neve is, aki felkérte – válaszolt Márta. – Bary József. Így hívták. Még most se sejtitek, hogy miről van szó? Ha a kislány neve is itt lenne, akkor tudnátok? Na! Solymosi Eszter. Ez volt a neve. Nem rémlik semmi?

Julcsi a vállát vonogatta, de Pista már elkezdett figyelni.

– Az?...

– Úgy bizony! Nem mond nektek semmit az a név, hogy Tiszaeszlár?

– Dehogynem! – vágta rá Julcsi. – Valami nagy zsidóellenes per volt ott. Van egy regény is róla. Csak hát... erről az egészről ma már beszélni se érdemes. Nem is ajánlatos.

– Nekem szabad! – mondta azonnal Márta. – Mint tudjátok, Géza bácsi zsidó ember. És ha ő kért meg, hogy ha lehet, menjünk utána, akkor nekünk szabad. Egyébként könnyen érthető. Az a per nem zárult le megnyugtató módon. És ameddig a történet nincs teljesen tisztázva, addig a zsidó emberekre mindig és állandóan a gyanú árnyéka vetül. Hát erre biztat most minket Géza bácsi. Hogy tegyük meg azt, ha lehet, hogy derítsük ki, mi is állt mindennek a háta mögött.

– Ezek szerint az, akit mondtál, az a Solymosi Eszter...

– Úgy van! Ő volt az eltűnt kislány.

Most Laci szólalt meg.

– Végül is hol van most az a bizonyos készülék? Az a – geovizor.

– Bent van a hálósobában. A szekrény aljában. Szétbontva. Ezek szerint...

– Úgy van! A barlangban lehetne keresgélni.

– De hiszen...

– Igen. Tudom, mit akarsz mondani. Hogy akkor már rég ott kell legyen. És akkor nagyon valószínű, hogy nincs is ott. De látjátok, mi utánagondoltunk. És lehet, hogy csak az ellenőrizhető iratokra vonatkozik ez az előbb látott kettősség. Mondom: lehet. De – talán érdemes megpróbálni.

– Az, hogyne! És most egy bizonytalan dologért menjünk bele valami életveszélybe, amiből talán nem is jön ki semmi. És még az se biztos, hogy ezek a régi Igorok kapcsolatban voltak egymással. Vagy a barlanggal...

– Ezt majd elmagyarázom! Azért is jöttünk. De addig is... Tudjátok meg, hogy Géza bácsi beteg. Nem tudni, mennyi van még neki hátra. És ha ő kéri, hát azt hiszem, talán megtehetünk annyi, hogy legalább megpróbáljuk. Nézzétek! Van neki egy elmélete, úgy is, mint néprajzosnak...

– Azért mégsem tudom, hogy miért éppen a barlangban? És persze, hogyan? Hisz az teljesen beszakadt – szólalt meg megint a józanság, vagy talán a féltés(?) hangján Julcsi.

– Nos, hogy miért a barlang? Hát először is azért, mert éppen Csabának, s általában az Igoroknak, volt bejárása oda. Borosék után. És ne felejtsetek el, Tünde Boros Miklósnak a lánya volt. Csaba pedig Boros Miklósnak a barátja.

– De azt nem tudhatjuk, hogy mióta tart ez a barátság.

– Éppen ezt akarjuk most kideríteni! Többek között. Ami pedig a barlangot illeti, voltaképpen talán van egy másik bejárata is.

– Talán?

– Igen, talán. Mert, tudjátok, ez a karsztos vidék olyan lyukacsos, mint a sajt. Lehet, hogy épp máshova vezet el az a másik bejárat. De még van valami. Amit nem mutattam meg eddig. Most is várok még vele, de nem öncélúan, hanem a ti hozzáállásotoktól függően.

– Na jó! – adta meg magát Julcsi. – Most ősz van. Gondoljuk meg tavaszig! De, hogy ne mondjátok, hogy nem vagyunk rendesek, íme itt van a geovizor! – S ezzel kihúzta a szekrényből az ismert gépet: darabokban. – Ha akarjátok, most mindjárt elvihetitek.

Aztán telt az idő és egyszer, úgy február közepén, megint beállítottak Kalaposék. Ám addig máshol, másokkal is történtek események.

Galambhegyi Mátyás például úgy tűnik, teljesen elhidegült a feleségétől. Ezt a tényt alig hihetővé teszi az, hogy a felesége igen szép nő volt, sőt nem is volt buta. Mégis így történt. Az is igaz azért, hogy az elhidegülést az asszony kezdte még a boldogult Ionut Amariei idejében, de hát Ionut meghalt, és Ibolya különben is még életében visszatért a férje hűségére, sőt egyenesen még egyszer beleszeretett. Hölgyek tudják, hogy van ilyen jelenség. De hát az is igaz,

hogy ha egy nő nagyon látványosan szeret egy férfit, akkor azt a férfi általában terhesnek tartja egy idő után. Ezt meg a férfiak tudják igen jól.

Mindennek a következménye az lett, hogy Ibolya a miklósfalvi gazdával vigasztalódott – mindkettőjüknek jól jött –, míg ezzel szemben Mátyás teljesen elmerült a Johanna szerelmében. A kutyust is elhanyagolta és ezért vagy másért, esetleg a szomszédok tevékeny irigységének miatta, a szegény pára egyszer csak kimúlt az árnyékvilágból. No, de akkorra nem is volt már semmi funkciója. Ibolya szinte soha nem volt otthon, ezért hát Mátyás megtehetette, meg is tette, hogy minden szabadidejét Johannával töltse. Hova lett már ekkorra az Ibolya hitvesi szerelme? Én biz nem tudom, mert nem kötötték az orromra, de hisz az is lehet, hogy azon alkalmakkor, amikor mindketten otthon voltak, nagyon szerették egymást. Már csak azért is, mert ezek az alkalmak megfelelően ritkák voltak.

A hétköznapiak azonban mindenesetre úgy teltek, hogy mindketten máshol voltak elfoglalva. De, becsületükre legyen mondva, legalább nem zaklatták egymást. Ibolya rendszeren éjszakára is Miklósfalván maradt, míg Mátyás, eljövén a délután négy óra, vagyis a munkanap vége, futott Johannával találkozni. Hol itt, hol ott találkoztak, legtöbbször a nő otthonában. Ekkor már tél volt, nem is nagyon volt hova menni. Mátyás ugyan egy ideig úgy érezte, hogy követi valaki, de aztán hamar megnyugodott, csak egy hajléktalan bukkant elő, hol itt, hol ott.

„No, ez aligha lehet magádetektív!” – gondolta magában, a hajléktalan ember ápolatlanságára célozva gondolatban. Amiben egyébként akár tévedhetett is volna, mert egy jó detektívnek az álcájához hozzátartozhat az ilyesmi, de nem ilyen alig-alig horderejű témában, mint egy esetleges válás, két, gazdagnak semmiképpen nem nevezhető ember között.

– Uram!

Ez délután fél öt körül hangzott el. Mátyás körülnézett, de senkit sem látott, aki megszólíthatta volna. Vagyis hát a hajléktalan ott volt, mint máskor is mindig, de őrá aztán végképp nem gondolt.

– Uram! – Pedig ő volt, a torzonborz férfiú.

– Tessék! – válaszolt kelletlenül. Gondolta, lerázza valami kis pénzzel, s megy tovább útjára.

– Uram! Szánna rám néhány percet?

– Jó, csak mondja gyorsan!

– Uram, nem lehet gyorsan.

– De! Lehet!

– De akkor kellemetlen lesz.

– Azért csak mondja!

– Uram, ez a Johanna nem biztos, hogy magának való!

– Ejnye, talán a legjobb lesz, ha hívok egy rendőrt.

– Azért, mert figyelmeztettem?

– Kéretlenül, még hozzá! De ha már elmondta, azt is hozzátehetné, hogy miért nem való hozzám Johanna?

– Bocsánat, én nem azt akartam mondani, hogy Johanna nem partner önnek! Sokkal inkább fordítva.

– Most meg már... miket mond? Ismeri talán? Maga szerint Johanna olyan magas műveltségű nő, akinek én nem vagyok partner?

– Így is igaz, meg mindenféleképpen. Különböleg legyen maguknak jó, egyiküknek se kívánok rosszat, csak helyesnek tartom, ha ennek állandóan tudatában van. Johanna nagyon kedves, igazi csupaszív nő, de nem hinném, hogy maga lenne az élete ideálja. Gyanítom, hogy csak szórakozni akar. Egyébként ismerem, ha már kérdezte. Valamikor együtt dolgoztunk.

– Valamikor? Na, akkor azóta elég sokat változhatott mostanáig.

– Ez igaz – mondta a nagyszakállú férfi szomorúan.

Ezt az esetet Mátyás, mint mulatságos érdekességet mesélte el Johannának. De meglepetésére, Johannát szemmel láthatólag komolyan érdekelte a dolog.

– Hogy is nézett ki az az ember?

Mátyás elmondta.

– Tehát magas? És milyen színű a haja?

– Barna. Meg a szakáll is. Sovány. És nagyon bűdös.

– No, akkor talán mégsem ő az. Az, akire én gondolok, rendkívül ápoltság volt. Ennyire megváltozott volna? – tűnődött. – És mit mondott, mit dolgozott velem?

– Azt mondta, valamiféle elemző volt.

– Nahát! Bár én még most is azt hiszem, hogy nem ő az. Csak valaki bitorolja a – kinézését. Mivelhogy nevet azt nem mondott. Vagy pedig te nem mondtad el eddig.

– Nem. Nem mondott nevet.

A vége aztán mégiscsak az lett, hogy Mátyás elkezdett érdeklődni a hajléktalan múltja után. Nem! Azt azért nem csinálta meg, hogy valami belvárosi kávézóba hívja meg, de volt elég mindenféle olyan hely a külvárosban is, főleg arra vigyázott, hogy ott őt ne ismerje senki. Eleinte valami italt akart neki rendelni, de a szakállas nagyon határozottan azt mondta, hogy neki nem szabad alkoholt fogyasztani.

– Egy cseppet sem?

– Nem ajánlatos!

Akkor hát valami üdítőt rendelt neki, és hallgatta a meséjét. Mintha valami riporter lenne, úgy viselkedett.

– És mégis miféle elemző? – volt a legfontosabb kérdése, mert az furta leginkább az oldalát.

– Történelmi.

– Az meg mit csinál?

– Elemzi a történelmi események hatásait, és persze azt, hogy ha esetleg nem pont éppen úgy történik valami, mennyiben változik meg a hatása.

– Na, ez elég olcsó módja az elemzésnek. Hiszen azokat már úgysem lehet megváltoztatni.

– Azt tényleg nem, de a hatásukat csökkenteni vagy növelni lehet, ha tudjuk, hogy mihez hogyan nyúlunk.

– Értem. Szóval valami politológusféle volt.

– No, akár annak is nevezhetjük. Csak a mi elemzésünk komplexebb volt.

– Mi?

– Persze! Különböleg is sejtem, hogy a volt munkatársam érdekli igazán.

Mátyás elmosolyodott.

– Igaza van. De azért ehhez nem kell olyan nagy elemzőnek lenni.

– Na hát akkor Vanna. Mert ez az igazi neve. Ő egy olyan közép-afrikai országból származik, ahol igen kegyetlen szokások voltak. Főleg a nőkkel szemben. Például, de erről már igazán hallhatott, egy pár éve nagy port vert fel, egész kislány korukban levágták a szeméremajkaikat s a csiklójukat, hogy ne élvezzék a szexet. Ilyen kislány volt Vanna is valamikor. Amellett nagyon jóeszu is volt. Sámánnő, ha mond ez valamit magának. Amikor magunk közé vettük, már vagy harminc éves volt. Valami nagy balesete volt, orvosi kezelésre szorult. Hát akkor visszaállítottuk az egészséges testét.

– Visszaállították?

– Jó orvosaink voltak. De hát egy igazán komoly munkát nem várhatunk el valami „itt fáj, ott fáj” öregasszonyoktól. Márpedig az elemzés nagyon pontos kellett legyen. Legalábbis abban a csoportban, ahol én voltam, ez így volt.

– Johanna, Vanna is abban a csoportban volt?

– Igen. És még két elemző, egy férfi meg egy nő. És még volt egy mérnök, a technikai problémák megoldására. Szóval öten voltunk.

– Na igen, Vanna. Mert ő érdekli végső soron. Na hát, ahogy az egészséges testét visszakapta, egészen természetes, hogy nagyon kezdte élvezni a szexet. Gondolom, most is élvezi.

Bólintás.

– Azért mondom, hogy vigyázzon! Most, hogy már tudja, őrá is vigyáznia kell!

– És mi lett a vége az egésznek?

– Beszüntették a projekt finanszírozását.

– Hogyan? Egyik napról a másikra?

– Igen.

– És a dolgozók?

– A szokásos. Mehetett, ki merre látott.

– Végkielégítés nem volt?

– A szokásos. Hat hónapi fizetés. Vagy valami, azzal értékben egyenlő kedvezmény. Na most, hogy ezt ilyen szépen elbeszéltem, remélem, tudja, hogy nekem el kell tűnnöm.

– Miért? Vagy inkább ki elől?

– Ez talán maradjon az én titkom.

– Oké! De ha így van, akkor nyugodtan mondhat akár egy nevet is. Ha úgyis eltűnik...

– Mondjak egy nevet? Jó. Legyek a maguk számára például Örgest Pál.

– Szóval mégis ő volt. Örgest – mondta Johanna, vagyis Vanna másnap, amikor a Mátyás elbeszélését meghallotta.

– Ismerted?

Bólintás.

– Jól?

– A férjem volt. Legalábbis, mi úgy tartottuk.

December vége volt ekkor. És Örgest, úgy tűnik, szavatartó ember volt, mert attól kezdve senki nem látta a városban. De a környékén sem. Pedig keresték. De nem lehetett a nyomára bukkanni.

– Én tudtam! – mondta Vanna. – Mindegyikünkénél többet tudott. Hát akkor elrejtőzni sem volt neki olyan nehéz dolog. – És ezt olyan halkán mondta, hogy sóhajtásnak is beillett.

A barlang

Ebben az évben nedves volt a tél. Eleinte nem is volt nagyon hideg, hó helyett leginkább eső esett. Az emberek ezért nem is annyira a hideg miatt fáztak, mint inkább a nedvesség miatt. Mátyás és Vanna amikor találkoztak, és ez ugyanolyan sűrűn előfordult, mint azelőtt, sokszor gondoltak a hajléktalanokra. Pedig tudták, hogy fölösleges, mert Örgest azóta már valószínűleg nagyon messze járt.

Ibolya is hazament néha, de akkor már nagyon meglátszott rajta, hogy lélekben valahol távol van. Mátyás nem haragudott ezért. Néha beszélgettek, mindenről csak éppen az ő saját problémájukról, a saját zátonyra futott életükről nem. De hát mit is lehetett volna arról beszélni? Mindketten fellélegeztek, amikor véget ért az iskolákban a téli vakáció és Ibolyának menni kellett.

A január közepe kellett eljöjjön, hogy megjöjjön az igazi hideg. Igaz, akkor viszont olyan hideg lett, hogy ropogtak a házak ereszei. Ekkor, amikor az éjszakák még hosszúak voltak, de nem olyan nagyon hosszúak, mint például decemberben, ekkor volt az ideje a misztikus álmok álmodásának. A mi ismerőseink közül ketten voltak ilyesmire képesek. Márta és István. Hogy biztosan figyeljenek rá, többször is álmodták ugyanazt, kis változásokkal.

Márta álma. Eleinte mindössze hideg volt és sötét. Nem úgy volt sötét, mint városi éjszakákon, amikor egy-két lámpa fénye mégiscsak világít, s még akkor is meghittebb lesz tőle a környezet, ha emellett árnyékok is vannak, amelyek sötétsége félelmetessé teszi. Az a félelem csak emberi félelem. Tolvajtól, rablótól, gyilkostól. Nem is úgy volt az sötét, mint akár a természetben, amikor a Hold, a csillagok fénye valami derengést is ad, vagy akár maguk a felhők, amelyeken a földi tárgyak, távoli városok fénye visszatükröződhet. Ez is félelmetes lehet, medvétől, farkastól, de mindezek a félelmek természetes félelmek. Az életen kívül mást nem vehetnek el azok a veszélyek, amelyektől így lehet félni.

Ez egyenletes, vigasztalan sötét volt, és ha nem is volt éppen teljes, ez csak azért nem, hogy aki megélte, annál inkább tudatában legyen annak, hogy itt csak félni lehet, és, ha nincs szerencséje, megsemmisülni. Ebben az egyenletes sötétben nem voltak tárgyak. Még a lehetőségük sem volt benne. Medve, farkas, ha lett volna, gyilkos, ha lett volna, emberibb arcot adott volna a hiánynak, vagy legalábbis természetet.

Ez a sötét eltartott egy ideig. Aztán lassan észre lehetett venni azt, hogy tulajdonképpen nem is teljesen sötét. Hanem valami szürke-szerű. De ebben még mindig feloldódott minden létező. Márta is feloldódott. Azzal az érzéssel, hogy ő tulajdonképpen nem létezik. Sőt, egyre inkább nem létezik. Csak a körülötte, és már benne is levő sötét szürkeség létezik, és ennek egy része az ő teste, aminek nincsenek pontos határai, mert ez a szürkeség mindenütt belényomul, de ugyanakkor az ő körvonalai is bizonytalanul elolvadnak benne.

Mozgni próbált, de nem tudta érzékelni azt, hogy voltaképpen mozog-e ő, vagy nem. Mintha egyedül lett volna a teremtés előtt, de nem a teremtés pillanata előtt, amikor már készülni lehetett arra, hogy a nemlétből készül a lét. Sokkal előtte volt, és a lehetősége a teremtés eseményének még tervekben sem volt meg.

Akkor megrándult. De, ez furcsa módon, nem történt meg. Rángatózni kezdett, de ez is nemlétező mozgás volt.

Aztán lassan megjelent a HANG. Ő pedig egyetlen pontba zsugorodott, de ez legalább érzékelhető volt. Ez a pont. De a hang erősödött. Eleinte mintha mormogás lett volna. Vagy

vijjogás? Vagy mindkettő felváltva? Ez a hang kívülről jött, de ő maga is kívül volt. Nem látta magát, de semmit sem látott, csak ezt a hangot érezte, amelybe valami nagyon gyászos sóhajlás is keveredni tűnt. Ugyanakkor nem csak gyászos, de kárörvendő is.

Kis időbe telt, amíg külön tudta választani a HANG jellemzőit. De akkor már érteni is kezdte.

Közben mozgás támadt. Mintha szél fújna, de inkább valami alig érezhető szellő. Csakhogy ez a szellő hideg volt és ellenséges. És ez választotta szét a hangot is részeire. Szét is váltak. Az egyik azt mondta:

– Jaaaaj!

A másik, kis vékony hang volt, ezt mondta:

– Segíítség! Ne énekelj nekem ilyet! Nem akarok meghalni! – és Márta tudta, egészen biztosan tudta, hiszen felismerte a hangot, hogy ez Kinga. Eddig nem tudta azt sem, hogy Kinga meghalt. De most tudta, nem csak ezt, hanem azt is, valahonnan, de honnan?, hogy Kinga megbékélve halt meg, és vágyta a halált. Akkor ez a hang vagy hazugság, vagy csak a teste Kingának, amely tiltakozik az elmúlás ellen. Ugyanakkor a Kinga hangjába belevegyült még egy halkabb hang, de az is az övé volt csak, vékonyabb. Mintha kislány korában mondta volna. Ez a hang is könnyörgött, mintha valami Móríc nevezetűt kért volna, hogy ne tegye vele, mert az anyja megöli. Aztán ez a hang elfulladt. Utóbb már csak nyögni tudott.

De ezt is félbeszakította egy másik hang. Kopogás, ropogás hallatszott előbb, mint amikor temetésen koporsóra hullnak a rögök, csak ez keményebb volt. „Kövek” – jutott az eszébe. És amikor a kopogás-ropogás elhallgatott, akkor szólalt meg egy férfihang:

– Meghaltok! Mind! Senki nem marad közületek! Azt hittétek, hogy megszabadultok tőlem? Hoogyne!

Ez a hang minden szóval erősebb lett, étellel telibb. És Márta tudta azt is, hogy ez nem más, mint Ciubotaru helyettes felügyelő. Aki halva fekszik a barlangban hónapok óta.

Ugyanakkor már látni is lehetett a barlang száját. Érdekes, egy cseppet sem hasonlított ANNAK a barlangnak a négyszögletes bejáratára. Ez félkörös volt, majdhogynem boltíves, de mégis az volt, ez Márta előtt egészen világos volt.

És aztán a félköríves barlangbejárat átalakult. Két oldalán megrepedt, mintha kajánul vigyorogna, majd az egész leomlott. Por és kövek hullottak, és Márta felébredt.

István álma másféle volt, de abban egyezett a Mártáéval, hogy ez is többször visszatért. Mintha ismét a barlanghoz vezető, a hegyre ferdén felfelé menő úton haladt volna, de ezúttal egyedül. Akkoriban, amikor Mártát megismerte, ketten mentek rajta. Most különben is tél volt, akkor pedig nyár vége, vagy ősz eleje.

Most, ennek megfelelően, a kertben nem voltak gyümölcsök a fákon. Ámbár ez nem egészen így volt. Mert az út szélén túl némi bokrok voltak, azok pedig teremtek valami gyümölcsnek is nevezhető bogyókat, ám a bokrok, már messziről lehetett látni, hatalmas tövisekkel voltak telis-tele. És azok a bogyók semmiképpen nem olyanoknak néztek ki, hogy értük a tövisek közé bemászott volna.

A kocsma is másféle volt. Akkor a nyárvégi, szellős, kellemes levegő érzett benne. Most valami kellemetlen ködszerű gomolygott odabent, amit be lehetett ugyan lélegezni, de rossz szagú volt és a nyomában légszomj támadt.

A nagydarab kocsmáros szinte azonnal ott termett és valami zavaros folyadékot hozott Istvánnak hatalmas korsóban.

– De én ezt nem kértem! Nem is szakítottam gyümölcsöt.

– Ki kell inni! Sajnos! – mondta a kocsmáros együttérzően. – Az életet sem rendeljük meg, mégis mindnyájan kiisszuk.

István megtisztelve érezte magát, hogy a kocsmáros szóra méltatta. Ezért igyekezett kiinni a folyadékját. Pocsék íze volt, de azért megiható. Amikor a felével végzett, látni kezdett a kocsmában. Kiderült, hogy korántsem volt üres, sőt. A padokon leginkább nők ültek, akik kutyákkal szerelmeskedtek. Némelyikük macskával. A kutyák és macskák szájából jött ki az a gőzszerű pára, amely belengte az egész helyiséget. István eleinte azt hitte, hogy férfiak nincsenek is. Ám aztán belátta, hogy tévedett. Voltak, ha nem is sokan. Kettő az asztalok alatt hevert, egyikük horkolt, időnként felrezzenve, amikor is hamis hangon énekelni kezdett. A másik csak öklendezett.

Az egyik asztal mellett hatalmas termetű torzonborz férfi ült egyedül. Nagy pohárból ivott valamit, ami leginkább dízelolajhoz hasonlított. Közben köröskörül nézett, a nőket mustrálgatta, de azok rá se néztek, az állataikkal voltak elfoglalva. A férfi ilyenkor felsóhajtott és ismét az italába temetkezett.

István arra gondolt, hogy ennél még az erőszaktevő társaság is jobb volt.

Mivel a levegő egyre elviselhetetlenebb lett az állatok kigőzölgésétől, sietve kiitta az italát és elhagyta az Élet Kocsmáját.

Feljebb a hegyen, a drótkötélpálya végállomása is kietlen volt. István eleinte nem is jött rá, hogy miért. Aztán meglátta, hogy a drótkötelek árván lógnak le a levegőben. A kabin sehol. Alighanem leesett az utolsó útja után, valahova a völgybe.

A várófülkében kevesen voltak, s mintha egyre kevesebben is lettek volna. Eleinte nem tudta, hová tűnnek, de aztán meglátta. Ha valaki elunta a várakozást, a kabin fogadóhelyén át kilépett a semmibe. Aztán percekig semmi nem történt. Majd néhány perc után most egy gyönyörű szép néger nő lépett oda, ahol a kabin kellett volna megjelenjen, s ő is kilépett. Egyetlen szó nélkül. A nő derekáról madzag lógott le, hátrafelé. István meg is jegyezte magában, hogy aligha lesz az elég erős ahhoz, hogy a nő súlyát megtartsa. Így is volt. A madzag jókora csattanással elszakadt. De rajta kívül senki nem hallotta a csattanást. Csak néztek bambán maguk elé, meg se mozdultak. István sietve elhagyta ezt a helyet is.

A következő kép, amit látott, egy jókora, vízzel telt medence volt. Egy oszlopcsarnokban volt a víz és István ebben a, lényegében kellemes vízben úszott. Jó érzés volt a kocsmában és a váróterem után, de aztán a víznek sehogyse akart vége szakadni. Majd egyszerre valami roppanás hallatszott és a víz apadni kezdett. István pedig ott állt a szárazon maradt mederben egyedül. Felébredt.

Az utolsó küldetésén Tündének az volt a munkája, hogy elfogja a térben céltalanul kószáló, éppen megsemmisülni, pontosabban szétsugározni készülő energianyálábot, amely, amíg élő emberrel volt kapcsolatban, ilonának nevezte magát.

A jelenség valamikor az ókor végén, vagy a kora-középkorban alakult ki, ezt ma már nem lehet tudni, aminthogy azt sem, hogy mi volt a kialakulásának a fizikai alapja. De hiszen éppen ezért tűzte ki célul az Örgest-csoport a befogását. Hogy tanulmányozhassák. A tanulmányozást azonban megakadályozta a vezetésnek az a döntése, hogy megszüntetik a megfigyelő-elemző csoportok támogatását. De még előbb történt az, hogy Tündét el kellett engedni. Nem volt erre jogi kényszer, de sem Örgest, sem Vanna nem vállalhatták emberileg annak az

ódiumát, hogy ezt a két embert magukra hagyják. Így aztán Tünde maradt egy csomó feldolgozatlan energiával. Amiről nem lehetett tudni, hogy később az neki nagyon jó lesz, vagy nagyon rossz. Mint egyébként semmiféle többlet energiáról nem lehet előre tudni az ilyesmit. Azt hiszem, hogy mindez főképpen attól függ, hogyan gazdálkodik az ember, az energia gazdája, a rábízott plusszal. Tünde volt olyan okos és volt annyira nő, hogy óvatosan kezelte a tényt, hogy voltaképpen ilona lett belőle.

Így történt aztán, hogy olyan dolgokat vett észre, amit mások nem, vagy csak nagy nehezen.

– Kinga! – jelentette ki Tünde megfellebbezhetetlenül.

– Kicsoda? – kérdezte Csaba.

– Ez a kislány. Egy rajzoló lerajzolta, valószínűleg a kutatás okából, mert újságban is láttam. De tényleg. Nézd meg!

Csaba megnézte.

– Tényleg hasonlít. De hogy ugyanaz a személy lenne...

– Nem ugyanaz. Párhuzamos személyiségek. Van ilyen. Emlékszel? Például Nemvaló Pista és Petrucz Márta. Egy és ugyanannak a személyiségnek két megtestesülése. Na, olyan ez is. Tudom. Érzem.

– A jellemük meg pontosan ellentétes.

– Igen. Kiegészítik egymást. Ami az egyikben nincs meg, mert vissza kell fojtva, az túltengett a másikban.

A házaspár egyébként a saját ebédlőjében ült ekkor. Csaba egy nagy zöld bőrfotelben, amely az egyik sarokba állítva díszelgett, Tünde az ebédlőasztal körül elhelyezett magashátú székek egyikén, egyenes derékkal. Egyébként a régi, megszokott életükhöz képest elég sok kényelmi tényező hiányzott, nem lévén tévé, se internet, se modern orvostudomány, ez utóbbi csak a Csaba fejében és ő jól ki is aknáztta. De azért elégedettek voltak. Nyugalom volt ezen a helyen és ebben az időben, s ez nem megvetnivaló dolog. Csaba ekkor olyan ötven évesnek nézett ki, Tünde még mindig huszonháromnak. Bár egyikük a természet rendje szerint öregedett, a másik pedig nem, azért jól elvoltak egymással. A korkülönbség okozta eltávolodást pótolta náluk az a szeretet (és valódi szerelem), amelyet egymás iránt éreztek. Ebben a korban különben sem volt ritka a házastársak közötti nagy korkülönbség, néha még az övékénél is jóval nagyobb. Toleráns korszak volt az nagyon. Örgest Pál – áldassék érte – tudta, hogy hova ereszti őket.

Ez idő szerint az országot egy különösen visszataszító per tartotta lázban. Amelynek a kezdete egészen banális volt. Serdülő kislány tűnt el nyomtalanul, valahol egy tiszaparti faluban. Aztán pedig? Értelmetlen, logikátlan vádaskodások az egyik oldalon, hullák kicserélése, fenyegetőzés a másikon. Igen nehéz lett volna nem venni tudomást róla.

Így került Igor Csaba az országot megrázó perbe. Illetve, dehogy is így került! Ez csak a kezdő lökés volt, de hamarosan felfigyeltek arra, hogy egy dunántúli orvos érdeklődik az eset iránt, nosza, meghívták szakértőnek. Sokra ugyan nem mentek vele, de annyi eredménye lett a dolognak, hogy Csaba megírta az eseményekről a saját változatát, s tartotta is magát hozzá. No, az aztán nem tetszett egyik félnek sem. Ki is hagyták a továbbiakból. Jól lehet pedig, hogy ez volt az egyetlen igaz, emberséges megszólalás az egész mocskos történetben. De kit érdekelt már az akkor...

Ez volt az az írás, az Igor Csaba változata az eseményekről, amit Márta annak idején – nem mutatott meg a többieknek. Magát a papírt Halmi Géza professzor ásta elő valamelyik kutatása folyamán. Nem is figyelt rá senki, nem is kellett senkinek, de ő, aki égett a vágytól, hogy az ősei nevét tisztának tudja, vagy hogy ha az nem lehetséges, akkor legalább az igazságot megértse, eltette és adandó alkalommal átadta az asszisztensének tudva, hogy ő, mármint Márta jól ismerte azt a társaságot, amely az Igor családdal is kapcsolatban volt.

„...Nincs igaza a vádaskodóknak. Nem volt rituális gyilkosság. Ez egyébként az időtényező figyelembevételével lehetetlen is. És teljesen logikátlan.

De a védelemnek sem volt teljesen igaza. Mert azért mégiscsak meghalt egy kislány. Igaz, megölni senki sem akarta. Én nem is tudom elképzelni, hogy mi oka lehetett arra a tisztaeszlári csoportnak, hogy ne hagyják nyilvánosságra jutni az igazságot. Miért kellett dugdosni hónapokig, évekig, mikor bárki megértette volna. Úgy, tragédia lett volna. Így, nem más, mint bűnpártolás.

Összegyűjtöttem a rendelkezésemre álló tényeket, bizonyítékokat, de senki nem volt kíváncsi rájuk. Hát bedobtam az egész csomagot a barlangba. Mint annyi sok mást is bedobtak már oda, a történelem során. Akinek kell, az ott megtalálhatja. Ha tudja, és ha valaha még lesz ember, aki kíváncsi rájuk. Talay Igor Csaba.”

– Hát ennyi a levél. Ami maradt belőle. Hiszitek-e már, hogy meg kell próbálni? Ti láttátok, hogy a geovizorral akár még el is lehet olvasni a föld alatt elrejtett iratokat. Na hát most mondjátok el: nem érdemes megpróbálni, a Géza bácsi kedvéért?

Ezt a beszédet Márta tartotta. Február volt akkor, annak is a közepe. Nem éppen alkalmas idő a barlangász kirándulásokhoz. Nem felelt rá senki a jelenlevők közül. Csak Julcsi hajolt le, majd ereszkedett négykézlábra a kissekreény előtt. Bele is bújott fél testtel, egy ideig csak a fenéke látszott ki. Amikor pedig felemelkedett, ott volt a csomag a kezében.

– Tessék. Azt hiszem, nem tudnám megakadályozni, de nem is akarom. Csak hát, össze kell állítani.

– Meglesz! – Mondta Kalapos Laci.

Halmi Géza csak állt szó nélkül, elnedvesedett szemmel. Nagyon meghatódott, hogy ennyi ember így egyszerre megmozdul az ő egyetlen kiejtett szavára.

Igaz, hogy tél volt és hideg, de aki szereti az ilyesmit, akár még kirándulhat is. Vanna szerette. „Menjünk fel és nézzük meg a hegyet, hogy mit csinál!” – mondta féltréfásan Mátyásnak. Mátyás – mindent megtett volna a Vanna kedvéért – természetesen ráállt.

Ibolya megtudta valahogyan, hogy a férje kirándulni akar „azzal a nővel”. Ő is rávette hát Káli Bertalant, hogy menjenek fel a hegyre. Február tizennyolcadikán reggel már senki nem akadályozhatta volna meg, ha akarta volna sem, hogy mindezek az emberek a hegy oldalában találkozzanak.

Márta és Laci ott hagyták a kocsit – télen jobb nem járni motorral – valahol Hollóhegy utolsó házainak egyike előtt. Gondoltak-e arra, hogy ez a ház valamikor az Igor családé volt, majd a Csaba halálával Pista és Julcsi örökölték? És hogy ott indult valamikor az ő történetük is? Nem mondta egyikük sem.

Egyébként éppen kijöttek a házból az említettek.

Ott, ahol az út elágazik és a bal oldali a hegy felé fordul, meglátták, hogy jobbról is jönnek ketten, Miklósfalva felől. A mögöttük jövő Vannát és Mátyást nem látták, ők messzebb, hátul jöttek. De nem is igen foglalkozhattak másokkal, mert a hegy felől egyre erősebben hallatszott valami recsegés-ropogás. Ugyanakkor porfelhő is emelkedett a levegőbe. Laci elővette a geovizort és bekapcsolta. Kis idő múlva azt mondta:

– Irtózatosan nagy a feszültség! Talán jobb lenne, ha ma nem mennénk fel.

Ekkor a hegy teteje kétfelé vált és a faluval átellenes oldalon levő része a csúccsal együtt hatalmas robajjal ledőlt.

– Na, ez volt a feszültség oka! – mondta Julcsi. – Most már mehetünk.

De Laci feltartotta a kezét.

– Még ne! A feszültség egy cseppet se csökkent. Inkább nőtt.

A falu felé néző oldal egy része is leomlott. Kövek, szikladarabok gurultak, szökkentek el mellettük. Közöttük akkorák is, hogy fiatal fákat törtek derékba. Ők csak megigézve nézték a természet tombolását. Látták, hogy a később jövők futva jönnek feléjük.

– Még mindig nagy a feszültség! Semmit se csökkent! – tartotta fel a kezét Laci.

Bertalan, Ibolya, Vanna és Mátyás közben odaértek.

– Mi történhet?

Csak Vanna hallgatott.

Amikor a kövek elzügtak mellettük és a por is ülepedett egy kissé, látható lett, hogy az egész tájék megváltozott. A barlang szája, eddig nem is látszott, most mintha egy kitátott szájhoz hasonlított volna, boltíves lett. A fentről lecsüngő és az alulról felmeredő cseppkövek mintha fogak lettek volna egy visszataszító éhes szájban.

Márta ráismert az álmában látottakra.

– Vigyázzatok! – mondta halkán, megrendülten. De nem is kellett volna mondania, mert a férje megint felemelte a kezét:

– Még mindig nagy a feszültség!

Ibolya, mintha meg lett volna babonázva, megindult befelé. Senki nem követte. Csak nézték, kimeredt szemekkel, ahogy lépdél befelé.

– Nézzétek! Egészen biztonságos!

Azzal eltűnt a sötétben. Csak a lámpája villant fel, amikor meggyújtotta.

Laci és Julcsi egy lépést tettek a barlang felé. De Pista és Márta úgy álltak két oldalt a nyílás mellett, felemelt kézzel, mint egy-egy kerub a lángpallossal, hát megálltak.

Bentről megint ropogás hallatszott. Majd egy jajszó, aztán újabb ropogás.

Vanna csak egy pillanatig állt a helyén. Csak egy pillanatra gondolt arra, hogy ki ment be éppen most a barlangba, és hogy milyen vége lesz neki, milyen következményekkel. Csak egyetlen pillanatig. Aztán megindult nagyokat szökellve, pompás teste, mint egy fekete lángnyelv lobogott a levegőben, s már el is tűnt odabenn.

Ekkor valami sistergés hallatszott, és valami elsuhant mellettük, igazából nem is látták. Csak utólag tudatosodott Mátyásban és Pistában, akik valami fokon ismerték, hogy Örgest. De ilyen futást még nem láttak. És még gyorsult is menet közben.

Bentről a robaj fokozódott. Aztán – nagy nyekkenéssel – egy test zuhant ki a nyíláson. Ibolya volt. Csak forgolódott tehetetlenül, nem tudott lábra állni. Bertalan odafutott hozzá, felemelte és cipelte magával visszafelé, mintha becses hadizsákmány lett volna. Az is volt.

A többiek csak álltak.

Zuhanás a pokolba. Ilyen lehetett Örgest útja lefelé. Vanna a karjaiban, de élettelenül. Ő maga érzéketlenül zuhant lefelé a klasszikus fizika szabályai szerint.

Aztán mégis lelassult az idő, de ezúttal nem az Örgest akaratából. A kövek hullása körülöttük majdnem teljesen megállt, csak mint a filmekben a meteorok, olyanak látszottak. Ez azonban ezúttal, hangsúlyozom, nem az Örgest akaratából történt. És nyomban üzenet is jött.

– Megmentsünk?

– Minek? – válaszolta.

– Halottat tartasz a karodban.

– Tudom. Rám is ugyanez vár. Csak ezt nálam dezintegrálódásnak nevezik.

– Géptest vagy.

– Persze. Különben nem beszélgethetnénk.

– Akkor mit akartok?

– Hol van az írás?

– Itt. Nálam. De ha megmutatom, elejtem Vannát.

– Ha ideadod, megmentünk!

– Nem kell! Ha meg az írást akarjátok, gyertek érte!

– Végül is mit akarsz? Mit tegyünk érted?

– Hagyjatok meghalni!

És akkor az idő megint visszazökkent a saját szabályai közé.

Márta és István még mindig úgy álltak, mint a kerubok. Mátyás még mindig térdelt a barlang előtt. Vanna – elment. Örökre. Örgest is elment talán ő is örökre. De ezt ők, akik kívül maradtak, nem tudhatták. Csak sejtették.

Aztán megint megmozdult a hegy. Mintha megunta volna a gyomrában hordozni a sokévszázados emberi szenvedés dokumentumait, megrázkódott és ledobta magáról azt a védő réteget, amely eddig óvta a belső teret. Láthatóvá lett az oszlopcsarnok, és az oszlopok között a rengeteg jeges víz. Majd tovább mordult a föld, és a víz apadni kezdett. Laci a geovizor képernyőjére nézett.

– Még mindig rettenetes a nyomás. Ez most már az időközben bezuhant víz nyomása. Előbb-utóbb utat talál magának.

Egyszerre mindannyiuknak ugyanaz a gondolatuk támadt. István mondta ki:

– Gyerünk. –És elindultak, értesíteni a falvakat, hogy gyorsan meneküljenek az emberek.

Ezúttal Julcsi és István a Kalaposék kaposvári házában vendégeskedtek. Mindössze öten voltak, a házigazdákon kívül még Halmi Géza volt ott, mivel a gyerekeket erre az időre Kalapos Erzsébet magához vette.

Mindkét községet ki kellett telepíteni. Hollóhegy már nem is települ be soha. Ahol volt, ott egy jókora tó terül el. Miklósfalvát viszont két hét után újra lakták. Azt hiszem, a holló-hegyiek közül is sokan ott építettek maguknak házat.

– És mi van Galambhegyi Mátyással? – kérdezte a professzor.

– Ő szegény egyedül maradt. A felesége végül is válik tőle és már oda is költözött Káli Bercihez. Nem valami nagy szerelem, de úgy látszik, jól megértik egymást.

A professzor fészkelődött egy kicsit. A többiek mind tudták, hogy mit akar kérdezni, de udvariatlannak tartották, hogy ők hozakodjanak elő vele. Végül aztán rászánta magát.

– Szóval, a barlangnak vége. Ezúttal véglegesen.

– Igen – válaszolt Pista. – Nem is bánom. Több baj volt miatta, mint amennyit megért.

– És az, ami a barlangban volt, információ, az meg teljesen elveszett – mondta a professzor gyászosan. És soha senki nem fogja már megtudni az igazat arról

(A hiányzó rész úgy tűnik, valamilyen okból kiverte valakiknél a biztosítékot. Mindenesetre, egy folyóirat, eléggé hasonló alapokon állva pedig, az olvasó-szerkesztője elolvasván az itt hiányzó részt, azonnal beszüntette a közlését. Mivel pedig nem is olyan nagyon lényeges, és sérteni sem akarok senkit se, kivettem – öncenzúra – és elhatározásom, hogy így is hagyom, hiányosan. T. Igor Csaba junior.)

Nemvaló István még mintha mondani akart volna valamit, de aztán visszanyelte a mondani-valót.

– De hát mondd! – biztatta Halmi Géza.

– Géza bátyám! Én elhatároztam, hogy ezt az egészet meg fogom írni. Tudod, hogy néha megérzek ezt-azt. Mintha valami módon, a közben elmúlt időn át, kapcsolatban lennék velük. Néha. Voltaképpen igazából Tündével. – Julcsi elmosolyodott, de ez csak egy pillanatig tartott.

– És most határozottan tudom, hogy még Csaba is segíteni fog. Odaátról, vagy ahol éppen van.

– Soha senki nem fogja elolvasni. Azt hiszem, meg sem jelenhet majd. Mert most meg ilyen időket élünk. Érted?

– Értem. De akkor is...

VÉGE